

Univerzita Palackého v Olomouci

Právnická fakulta

Gabriela Tkadlecová

Vklad (de lege lata a de lege ferenda)

Diplomová práce

Olomouc 2013

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Vklad (de lege lata a de lege ferenda) vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne 26. června 2013

Touto cestou bych ráda poděkovala vedoucí mé diplomové práce doc. JUDr. Ludmile Lochmanové, Ph.D. za cenné připomínky, ochotnou pomoc a odborné vedení při zpracování diplomové práce.

Obsah

Seznam použitých zkratk	5
Úvod	7
1 Pojem vklad	10
2 Vklad jako předmět vkladu	14
2.1 Druhy vkladů	16
2.2 Vklady peněžité	16
2.3 Vklady nepeněžité	18
2.3.1 Zjistitelnost a hospodářská využitelnost	19
2.3.2 K jednotlivým druhům nepeněžitých vkladů	21
3 Vklady a problematika jejich oceňování	31
3.1 Oceňování nepeněžitých vkladů znalcem	32
3.2 Výjimky z oceňování	37
4 Vklad jako vkladová povinnost	43
4.1 Vznik vkladové povinnosti	44
4.2 Obsah vkladové povinnosti	45
4.3 Zánik vkladové povinnosti	46
5 Vkladová povinnost v rámci jednotlivých společností	55
5.1 Veřejná obchodní společnost	55
5.2 Komanditní společnost	58
5.3 Společnost s ručením omezeným	60
5.4 Akciová společnost	64
6 Vklad jako součást základního kapitálu	67
Závěr	70
Shrnutí	73
Summary	75
Klíčová slova	77
Keywords	77
Literatura	78

Seznam použitých zkratek

ObchZ	zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
ObčZ	zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
OSŘ	zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
NOZ	zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
ZOK	zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech
ZZT	zákon č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů
ZPKT	zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů
KatZ	zákon č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí České republiky, ve znění pozdějších předpisů
Druhá směrnice	směrnice Rady 77/91/EHS
v.o.s.	veřejná obchodní společnost
k.s.	komanditní společnost
s.r.o.	společnost s ručením omezeným
a.s.	akciová společnost
OR	obchodní rejstřík
VH	valná hromada
ZK	základní kapitál
CP	cenné papíry
NS	Nejvyšší soud České republiky
NSS	Nejvyšší správní soud České republiky
VS	Vrchní soud

KN katastr nemovitostí

SJM společné jmění manželů

Úvod

Po pádu komunistického režimu v roce 1989 se v České republice otevřel prostor soukromému podnikání, a tím také cesta k rychlému rozvoji tržní ekonomiky. Podstatnou součástí tržního mechanismu jsou zajisté obchodní společnosti. K zakládání obchodních společností docházelo nejen v devadesátých letech minulého století, společnosti vznikají samozřejmě také v současné době. Korporační právo je tedy oborem „živým“, v občanské společnosti hojně využívaným a také dynamickým, čemuž odpovídá nespočet novelizací, kterými ObchZ v posledních letech prošel.

Při procesu konstituování společností hraje institut vkladu bezpochyby významnou roli. Přestože neexistuje obecná obligatorní vkladová povinnost, jež by dopadala na všechny společnosti bez výjimky, lze si jen stěží představit, že by společnost zahájila svoji činnost bez určitých počátečních finančních zdrojů. Vklady jsou tedy především důležitým zdrojem financování vlastní činnosti společnosti. Ovšem bez významu nezůstává ani skutečnost, že výše vkladu bývá zpravidla určující pro právní postavení společníka v obchodní společnosti, neboť výše vkladu zpravidla rozhoduje o velikosti jeho obchodního podílu.

Ač to tedy nemusí být na první pohled patrné, jsou otázky týkající se vkladu otázkami aktuálními a zajisté velmi významnými nejen v oblasti zakládání obchodních společností, ale také v rámci vztahů mezi společníkem a společností. Navíc není vklad institutem čistě teoretickým, významné je jeho úzké propojení s praxí. Z těchto důvodů jsem si také toto téma vybrala pro svou diplomovou práci.

Poznatky praxe ukazují, že stávající právní úprava vkladu není zcela vyhovující. Hlavním cílem mé diplomové práce je proto důkladný rozbor současné právní úpravy vkladu a její analýza. Svou pozornost zaměřím na mezery, jež se v zákoně vyskytují a které umožňují duplicitní výklad jednotlivých ustanovení. S pomocí odborných článků a diskuzí obecně uznávaných autorit teorie i praxe nastíním názorovou rozdílnost ohledně problémových aspektů této oblasti a pokusím se vyjádřit také vlastní názor na věc. V rámci své rozhodovací činnosti se k tématu vkladu vyjádřil nezřídka také NS, má práce tedy upozorní na některá z jeho zásadních rozhodnutí.

Jak již bylo uvedeno, právní úprava institutu vkladu není od přijetí ObchZ neměnná, ba naopak prošla dlouhým vývojem a podstatnými změnami. Přiblížení tohoto postupného vývoje představuje dílčí cíl mé diplomové práce. Vzhledem k předepsanému rozsahu práce však zmíním pouze největší změny, jimž byla právní úprava vkladů podrobena.

Nelze pominout, že se české soukromé právo v brzké době dočká dlouho očekávané rekodifikace. K 1. lednu následujícího roku nabývají účinnosti NOZ a ZOK. Dalším dílčím cílem mé diplomové práce je proto komparace současné a budoucí právní úpravy, snaha poukázat na nejpodstatnější změny, jimiž budou vklady dotčeny, a zhodnotit jejich možná pozitiva a negativa.

Základní pro mou práci je metoda popisná a analyticko-syntetická. Pokusím se totiž vytvořit komplexní pohled na právní úpravu v oblasti vkladů, která se může na první pohled jevit jako strohá – základem jsou ustanovení § 59 a § 60 ObchZ, na ta ovšem navazují rozsáhlá ustanovení upravující danou problematiku v rámci jednotlivých společností. Zároveň se na základě analýzy a syntézy pokusím poskytnout rozbor určitých problematických aspektů zákonné úpravy.

Jelikož je jedním z cílů mé práce srovnání ObchZ a ZOK, bude se celou mou prací výrazně prolínat metoda komparativní. Důležitými jsou pro mou práci také metoda abstrakce, která představuje proces oddělování podstatných jevů od méně podstatných, a metody indukce a dedukce.

Práce je rozdělena do šesti kapitol, každá z nich se následně člení na jednotlivé podkapitoly. Touto cestou se snažím zajistit snadnou orientaci čtenáře v textu.

V úvodu své práce se budu věnovat otázce čistě teoretické – trojímu pojetí vkladu, tedy vkladu jako předmětu vkladu, vkladu jako vkladové povinnosti a vkladu jako součásti ZK. Vymezené členění je pro mou práci směrodatné, jelikož se prolíná celým textem a pro lepší přehlednost budou na základě tohoto členění vytvořeny také jednotlivé kapitoly.

Problematikou vkladu v podobě předmětu vkladu se bude zabývat kapitola druhá. Základem bude otázka, jaké majetkové hodnoty a za jakých podmínek mohou tvořit vklad do obchodních společností. Okrajově se zmíním o možném rozlišování vkladů do jednotlivých kategorií, přičemž bližší pozornost bude věnována vkladům peněžitému a nepeněžitému. Nepeněžitý vklad může představovat celá řada majetkových hodnot, ve své práci se proto podrobněji zaměřím na nejčastější z nich, zejména na vklad v podobě věci náležející do SJM, vklad podniku a jeho části, pohledávky, know-how a také vklad spoluvlastnického podílu.

Ocenitelnost je jednou z podmínek, jež musí statek splňovat, aby byl způsobilý být předmětem nepeněžitého vkladu. Požadavku ocenitelnosti je v zákoně i odborné literatuře věnována nemalá pozornost, zároveň se jedná o otázku, jež má pro nepeněžité vklady velký význam, rozhodla jsem se proto, že této problematice vyčlením vlastní kapitolu. Ta bude nejdříve pojednávat o oceňování nepeněžitých vkladů znalcem, následně se bude zabývat

výjimkami z oceňování, jež představují implementaci právních předpisů Evropské unie do ObchZ.

Kapitola Vklad jako vkladová povinnost nastíní vztah mezi společníkem a společností, jeho vznik, obsah a zejména zánik. Vklad tedy bude prezentován ve své obligační podobě. Tato, v pořadí již čtvrtá kapitola přiblíží především otázku splnění vkladové povinnosti, pozornost bude dále věnována záležitosti na výsost praktické, a to okamžiku převodu vlastnického práva k předmětu vkladu na společnost.

Nezbytným doplněním obecného výkladu o vkladech bude zajisté rozbor právní úpravy vkladů v rámci jednotlivých společností, osobních i kapitálových. Právní úprava této oblasti je ovšem natolik rozsáhlá (zejména pokud se jedná o s.r.o. s a.s.), že není možné (a není to ani cílem této práce) poskytnout její vyčerpávající zhodnocení. Zaměřím se proto pouze na stěžejní ustanovení.

V poslední kapitole své práce popíšu sepětí vkladu se ZK a upozorním na aspekty, které z tohoto sepětí vyplývají.

V závěru zjistím, zda byly naplněny mnou vytyčené cíle a pokusím se zhodnotit klady a zápory právní úpravy *de lege ferenda*.

Literaturu týkající se problematiky vkladů a jejich správy hodnotím velice pozitivně. Komplexní rozbor dané oblasti poskytují zejména komentáře k ObchZ. Při své práci jsem vycházela zejména z komentářů J. Dědiče a kol., I. Štenglové a kol. a J. Pokorné a kol. Velmi přehledným a čtivým způsobem zpracovává danou tematiku kniha K. Eliáše a kol. *Kurs obchodního práva: obchodní společnosti a družstva*. Vkladovou povinností v rámci jednotlivých společností se podrobně zabývá celá řada monografií zaměřených právě na jednotlivé společnosti. Namátkou lze zmínit zejména monografie T. Dvořáka. Přestože právní úpravě vkladů věnuje značnou pozornost nemalé množství titulů, nenašla jsem při své práci žádnou monografii, která by se zabývala výlučně vklady, a to v celé jejich šíři.

Monografie doplňuje nepřehledné množství odborných článků. Ty se zabývají zejména problémy, jež vznikají při aplikaci zákonných ustanovení v praxi, poskytují neotřelé a velice zajímavé názory na řešení praktických otázek, mohou být i jistým návodem pro zákonodárce, jak v budoucnu nejlépe upravit určité instituty či odstranit nedostatky stávající právní úpravy.

Významné místo v oblasti zdrojů mé práce zaujímá také judikatura NS, která významným způsobem dotváří zákonnou úpravu a vyplňuje její mezery.

1 Pojem vklad

Vklad společníka jako jeden ze základních pojmů a institutů obchodního práva vymezuje ObchZ ve svých obecných ustanoveních, konkrétně v § 59 odst. 1. Zákonné vymezení institutu vkladu zobrazuje majetkový základ společnického vztahu.¹ Majetkovou povahu mají nejen vzájemné vztahy mezi společníkem a společností, ale také právní postavení společníka ve společnosti. Pojem vklad však není chápán jednoznačně, prostřednictvím interpretace lze vyvodit tři různé významy tohoto pojmu. Jedná se o:

- *vklad jako vlastní předmět vkladu,*
- *vklad jako vkladová povinnost,*
- *vklad jako součást základního kapitálu.*

Vklad jako předmět vkladu může být vymezen jako plnění, ať už peněžité či nepeněžité, které se společník zavazuje poskytnout společnosti.² Obdobně definuje vklad sám ObchZ v § 59 odst. 1, když stanoví, že vkladem společníka je souhrn peněžních prostředků (dále jen „peněžitý vklad“) nebo jiných penězi ocenitelných hodnot (dále jen „nepeněžitý vklad“), které se určitá osoba zavazuje vložit do společnosti za účelem nabytí nebo zvýšení účasti v ní. Předmětem vkladu mohou být věci (movité či nemovité), ale také práva a jiné majetkové hodnoty. Vlastnické právo následně přechází na společnost splněním vkladové společnosti společníka.³

Vklad v podobě vkladové povinnosti představuje závazek společníka nebo budoucího společníka svůj vklad splatit. Tato povinnost může být uložena zákonem, ale také společenskou smlouvou, popř. zakladatelskou smlouvou či listinou, listinou upisovatelů, dohodou akcionářů dle § 205 nebo prohlášením o převzetí nových vkladů při zvyšování základního kapitálu SRO.⁴ Jinak řečeno, závazkovou povahou vkladu se rozumí závazek,

¹ Blíže viz POKORNÁ, Jarmila, KOVAŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář, I. díl*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2009. s. 287.

² Srov. ELIÁŠ, Karel, BARTOŠÍKOVÁ, Miroslava, POKORNÁ Jarmila, DVORÁK, Tomáš. *Kurs obchodního práva: obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 19–20.

³ Srov. FALDYNA, František a kol. *Obchodní právo – MERITUM*. 2. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s. 2010. s. 203.

⁴ Srov. LOCHMANOVÁ, Ludmila. *Základy obchodního práva*. 2. přepracované a doplněné vydání. Ostrava: Key Publishing, 2011. s. 100–101.

který vyplývá z právních skutečností, na jejichž základě dochází k založení společnosti, rozšíření počtu jejích členů nebo ke zvýšení ZK.⁵

Vklad může být chápán také jako součást ZK, tedy jako „číselné vyjádření rozsahu majetkových zdrojů, které společník poskytl společnosti.“⁶ Tento rozsah se po dobu trvání společnosti zpravidla nemění, výjimky mohou nastat pouze v situaci zvyšování či snižování ZK u kapitálových společností. Rozsah majetkových zdrojů poskytnutých společníkem má v rámci kapitálových společností také rozhodující význam pro určení právního postavení společníka a jeho účasti na výsledcích hospodaření společnosti.⁷

Z výše uvedených tří možných pojetí institutu vkladu má zásadní význam vymezení vkladu jako vkladové povinnosti, neboť se v něm projevuje vztah dvou významných subjektů obchodního práva – společníka a společnosti. Mezi společníkem a společností však mohou vznikat rozličné právní vztahy, proto je potřebné vymezit tu oblast vztahů, které mohou být nazvány jako vkladové. Pro toto vymezení je nezbytně nutné rozlišit vklad v širším a užším slova smyslu.

Vklad v **širším slova smyslu** by mohl být chápán jako závazek společníka poskytnout společnosti jakékoli plnění. Tato povinnost může vyplývat ze smluv různého druhu – např. smlouvy kupní, licenční, smlouvy o dílo atd. Neopomenutelná je skutečnost, že daná plnění sice mohou tvořit součást majetku společnosti, nemusejí být však zahrnuta do ZK.

Jestliže vkladová povinnost společníka spočívá v závazku poskytnout společnosti zdroje vlastního financování a společník se tímto způsobem podílí na ZK společnosti, hovoří se o vkladu v **užším slova smyslu**. Určitou protiváhou k poskytnutému vkladu je možnost společníka účastnit se na řízení a výsledcích hospodaření společnosti, popř. možnost zvýšit svou účast v ní.⁸ Vklad (v užším slova smyslu) tedy vykazuje dva základní rysy:

- úzká vazba na ZK vyjádřená v § 58 odst. 1 ObchZ, kde je ZK vymezen jako peněžní vyjádření souhrnu peněžitých i nepeněžitých vkladů; změna velikosti vkladů jednotlivých společníků či vklady nové se vždy projeví také na velikosti ZK,
- účelem vkladu může být pouze nabytí nebo zvýšení účasti ve společnosti⁹; hodnoty poskytnuté společnosti za jiným účelem nebo dokonce bez účelu nemohou být

⁵ Blíže viz ELIÁŠ, Karel, BARTOŠÍKOVÁ, Miroslava, POKORNÁ Jarmila, DVOŘÁK, Tomáš. *Kurs obchodního práva: obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 20.

⁶ FALDYNA, František a kol. *Obchodní právo – MERITUM*. 2. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s. 2010. s. 203.

⁷ Srov. ELIÁŠ, Karel, BARTOŠÍKOVÁ, Miroslava, POKORNÁ Jarmila, DVOŘÁK, Tomáš. *Kurs obchodního práva: obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 20.

⁸ Tamtéž s. 20–21.

⁹ Srov. FALDYNA, František a kol. *Obchodní právo – MERITUM*. 2. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s. 2010. s. 203.

považovány za vklad a nemohou být za vklad prohlášeny ani později, jelikož v době poskytnutí vkladu u vkladatele absentuje vůle účastnit se, popř. zvýšit svou účast na společnosti^{10 11}; účast společníka na společnosti bývá označována pojmem podíl; velikost podílu společníka pak závisí na rozsahu plnění poskytnutém společnosti.¹²

Musíme tedy nutně rozlišovat situaci, kdy se např. pan Novák společenskou smlouvou zavazuje vložit nákladní automobil do s.r.o. zabývající se přepravou stavebního materiálu, od situace, kdy s předmětnou společností uzavírá smlouvu o dílo týkající se výstavby garáží. V prvním případě by se jednalo o vklad, jelikož účelem jednání pana Nováka je nabytí účasti v dané společnosti (tedy vůle stát se jejím společníkem) a hodnota vloženého nákladního automobilu se promítne ve výši ZK. Ve druhém případě absentuje jak vůle být účasten na existenci společnosti, tak vazba na ZK. Jedná se pouze o klasický dvoustranný závazkový právní vztah mezi dlužníkem a věřitelem, jenž se žádným způsobem nedotkne velikosti podílů jednotlivých společníků ani výše ZK.

Nutné je ovšem podotknout, že ani v tomto případě neplatí výše uvedené pojetí bezvýjimečně. Odchyly se týkají osobních společností. Pro společníky v.o.s. a komplementáře k.s. zákon vkladovou povinnost neukládá, případné dobrovolné vklady společníků nejsou majetkovým základem jejich podílů a neprojeví se ani co do jejich velikosti. Komanditisté k.s. sice vklad obligatorně poskytují, ani v jejich případě však velikost podílu nezávisí na výši jimi poskytnutých vkladů. V rámci osobních společností platí zásada „co hlava, to podíl“ a velikost podílu je zásadně určována dle počtu společníků. Společenská smlouva může samozřejmě určit jinak.¹³

ZOK se otázkám vkladu věnuje v § 15 a násl. Interpretací daných ustanovení lze dospět k závěru, že vklad bude i nadále chápán trojím způsobem, tzn. vklad jako předmět vkladu, neboť § 15 odst. 1 ZOK hovoří o vkladu jako o peněžním vyjádření hodnoty předmětu vkladu do ZK obchodní korporace, dále vklad jako vkladová povinnost, o níž se zmiňuje § 15 odst. 2 (vkladatel se zavazuje vložit vklad za účelem nabytí nebo zvýšení účasti

¹⁰ Blíže viz ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 228.

¹¹ Uvedené pravidlo ale zajisté nebrání tomu, aby osoba, jež projevuje vůli nabýt nebo zvýšit svou účast ve společnosti, vložila určité hodnoty do společnosti dříve, než se zaváže ke vkladu. Podmínkou je však uzavření dohody, ze které musí být zcela patrné, že dané hodnoty jsou poskytovány za účelem nabytí nebo zvýšení účasti ve společnosti. Jestliže by následně k takovému následku nedošlo, společnosti by vznikla povinnost takto nabyté hodnoty vrátit z titulu bezdůvodného obohacení.

Srov. ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 228–229.

¹² Srov. FALDYNA, František a kol. *Obchodní právo – MERITUM*. 2. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010. s. 203.

¹³ Srov. ELIÁŠ, Karel, BARTOŠÍKOVÁ, Miroslava, POKORNÁ Jarmila, DVOŘÁK, Tomáš. *Kurs obchodního práva: obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 20, s. 50.

v obchodní korporaci), a nakonec vklad jako součást základního kapitálu dle § 30, kdy se ZK rozumí souhrn všech vkladů. Samotné pojetí vkladu se tak zásadním způsobem nemění, muselo být ovšem přeformulováno s ohledem na nové široké vymezení věci v právním smyslu, jak je chápe NOZ (věci hmotné i nehmotné).¹⁴

¹⁴ Blíže viz HAVEL, Bohumil a kol. *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou*. 1. vydání. Ostrava: Sagit, 2012. s. 34–39.

2 Vklad jako předmět vkladu

V této kapitole bych se ráda věnovala vkladu ztotožněným s předmětem vkladu, zaměřím se tedy především na předmět plnění, které se vkladatel zavazuje poskytnout společnosti. Předmětem plnění přitom mohou být věci, práva či jiné majetkové hodnoty, lhostejno, zda se jedná o plnění peněžité či nepeněžité.

Vkladem tedy může být statek, ať už hmotný či nehmotný, musí však splňovat určité omezující podmínky:

- a) *způsobilost být předmětem občanskoprávních vztahů,*
- b) *převoditelnost do majetku jiného prostřednictvím soukromoprávního úkonu,*
- c) *ocenitelnost.*¹⁵

Ad a) Způsobilost být předmětem občanskoprávních vztahů mají dle § 118 ObčZ především věci. Sám ObčZ pojem věc nedefinuje, spokojí se pouze s tříděním věcí na movité a nemovité a s vymezením nemovitých věcí. Občanskoprávní teorie i praxe definují věc shodně jako hmotný předmět či přírodní sílu, které jsou lidmi ovladatelné (z hlediska objektivního) a mají užitnou hodnotu (tzn. slouží potřebám lidí). Věcí tak může být automobil, loď, budova (i rozestavěná, jestliže je již patrné stavebně-technické a funkční uspořádání prvního nadzemního podlaží), ale také např. jaderná, sluneční, vodní a další energie.

Věcí v právním slova smyslu však není lidské tělo nebo jeho části, lidské tkáně, orgány či buňky, a to ani za předpokladu, že budou od těla odděleny. Předmětem občanskoprávních vztahů nemohou být ani lidské ostatky, jak ostatně potvrzuje také judikatura.¹⁶

Předmětem občanskoprávních vztahů mohou být dále práva (typicky pohledávka a dluh) nebo jiné majetkové hodnoty (spoluvlastnický podíl, podíl v obchodní společnosti, know-how, obchodní tajemství atd.), jestliže to jejich povaha připouští. Tak například pohledávka může být postoupena, zajištěna či zastavena, nelze ji však pro její povahu učinit předmětem půjčky, úschovy apod. Za splnění určitých podmínek mohou být předmětem občanskoprávních vztahů také byty a nebytové prostory.¹⁷

¹⁵ Srov. ELIÁŠ, Karel. K některým sporným otázkám souvisejícím s vklady do obchodních společností. *Právní praxe v podnikání*, 1996, č. 4, s. 1.

¹⁶ Blíže viz Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. listopadu 2002, sp. zn. 22 Cdo 2773/2004.

¹⁷ Blíže viz ŠVESTKA, Jiří, SPÁČIL, Jiří, ŠKÁROVÁ, Marta, HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník I. § 1–459. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. s. 579–586.

Předmětem soukromoprávních vztahů nemohou být ani *res extra commercium*. Některé z těchto věcí by však za podmínek stanovených veřejnoprávními předpisy mohly jako předmět vkladu posloužit. Zpravidla se bude jednat o souhlas nebo povolení orgánu veřejné moci.¹⁸

Ad b) Další podmínkou způsobilosti být předmětem vkladu je převoditelnost. Majetek musí být převoditelný, neboť předmět vkladu přechází do majetku společnosti, společník k němu ztrácí dispoziční práva a nemá možnost požadovat jeho vrácení, a to ani při zániku své účasti ve společnosti, ani při zániku společnosti jako takové. Tato pravidla jsou také nově výslovně zakotvena do textu ZOK, konkrétně do § 16 odst. 1. Práva společníka se omezují pouze na vyplacení vypořádacího podílu, pokračuje-li společnost dále ve své činnosti bez společníkovy účasti, popřípadě likvidačního zůstatku, došlo-li ke zrušení společnosti s likvidací.¹⁹

Vkladem nemohou být typicky práva osobnostní, která jsou sice způsobilá být předmětem občanskoprávních vztahů, ale z jejich povahy vyplývá nemožnost převoditelnosti nebo zpeněžení. Obdobné platí také např. pro právo na vyplacení dávky státní sociální podpory či práva na bolestné. Sám ObchZ vylučuje jako předmět vkladu závazky týkající se provedení prací nebo poskytnutí služeb.²⁰

Ad c) Způsobilost disponovat s určitým statkem prostřednictvím soukromoprávních úkonů je doplněna další podmínkou – ocenitelností. „*Vkladem do společnosti může být jen to, co lze do její bilance pojmout jako aktivum; a nejen to, vklad společníka musí být také oceněn.*“²¹ (Blíže k ocenitelnosti vkladů v kapitole Vklady a problematika jejich oceňování.)

Dle § 15 odst. 2 ZOK je předmětem vkladu věc. Neznamena to však, že by byly účinností ZOK zapovězeny vklady práv či jiných majetkových hodnot. Uvedené vymezení je ovlivněno NOZ, který mění dosavadní chápání pojmu věc v právním smyslu. Ustanovení § 489 NOZ prohlašuje za věc vše, co je odlišné od osoby a slouží potřebě lidí. Věc v právním smyslu bude napříště zahrnovat jak věci hmotné, tak nehmotné (např. předměty spadající do skupin průmyslového nebo jiného duševního vlastnictví).²²

I po nabytí účinnosti NOZ tak bude možné vložit do společnosti věc (např. peníze, dům, pracovní stroje), ale také pohledávku nebo třeba know-how. Jako velkou novinku ovšem ZOK přináší zrušení striktního zákazu předmětu vkladu v podobě provedení prací a

¹⁸ Srov. ELIÁŠ, Karel. Vklady do obchodních společností. *Právník*, 1994, č. 5, s. 398.

¹⁹ Srov. DĚDIČ, Jan. *Právo obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Prospektrum, 1998. s. 53–54.

²⁰ Srov. ELIÁŠ, Karel. Vklady do obchodních společností. *Právník*, 1994, č. 5, s. 398.

²¹ ELIÁŠ, Karel. Vklady do obchodních společností. *Právník*, 1994, č. 5, s. 398.

²² Blíže viz ELIÁŠ, Karel a kol. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*. 1. vydání. Ostrava: Sagit, 2012. S. 223–224.

poskytnutí služeb, když s touto možností počítá u osobních společností (k tomu blíže v kapitole Vkladová povinnost v rámci jednotlivých společností).²³

2.1 Druhy vkladů

Vklady lze třídit dle různých hledisek, přičemž jako podstatná se jeví kategorizace dvojí. Jedná se především o dělení vkladů na **obligatorní** a **fakultativní** a dále na vklady **peněžité** a **nepeněžité**.

Obligatorními vklady jsou vklady, které musí být předány, aby došlo k platnému založení společnosti. Zákon stanovil jako obligatorní vklad u s.r.o., a.s. a s určitými specifiky také u k.s. – vklady zde povinně poskytují pouze komaditisté.

V osobních společnostech, pro které je typická osobní účast společníků a jejich neomezené ručení za závazky společnosti, jsou vklady pouze **fakultativní**. Společníkům v.o.s. ani komplementářům k.s. zákon vkladovou povinnost neukládá, nic ovšem nebrání tomu, aby byla vkladová povinnost komplementářů či společníků v.o.s. založena společenskou smlouvou.

Dále se rozlišují vklady poskytnuté společnosti **quoad dominium**, kdy se společnost stává vlastníkem předmětu vkladu, a vklady poskytované **quoad usum**, kdy společnost nabývá k předmětu vkladu pouze užívací práva. V druhém případě se dle české právní úpravy nestává předmětem vkladu samotná věc, ale užívací právo k ní v podobě penězi ocenitelné hodnoty.

Třetí kategorii představuje dělení vkladů dle jejich oceňování, a to na vklady **peněžité** a **nepeněžité**, přičemž toto členění zachovává i ZOK v § 15 odst. 3. Toto členění je v literatuře považováno za nejvýznamnější, proto je mu věnována bližší pozornost v následujících dvou podkapitolách.²⁴

2.2 Vklady peněžité

Zákon pojem **peněžitý** vklad blíže nespécifikuje, stanoví pouze, že peněžitým vkladem je souhrn peněžních prostředků. Peněžitý vklad tedy představuje určitou peněžitou částku, kterou společník zavazuje splatit společnosti. Peněžitá částka může být poskytnuta v tuzemské i zahraniční měně, musí se ovšem jednat o peněžní prostředky, které představují

²³ Srov. HAVEL, Bohumil a kol. *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou*. 1. vydání. Ostrava: Sagit, 2012. s. 37.

²⁴ Srov. ELIÁŠ, Karel. Vklady do obchodních společností. *Právník*, 1994, č. 5, s. 398–399.

platnou měnu určitého státu. Jako peněžítý vklad tak nemohou sloužit např. československé bankovky a mince, mohly by se ovšem stát předmětem vkladu nepeněžitého.²⁵

Nejčastěji jsou poskytovány vklady v tuzemské měně. U nich nevzniká povinnost předmět vkladu ocenit, jelikož hodnota vkladu je vyjádřena samotnou nominální hodnotou peněz.²⁶

Je-li peněžítý vklad poskytován v zahraniční měně, je z důvodu respektování ustanovení § 58 odst. 1 ObchZ, dle kterého musí být ZK vyjádřen v jednotkách české měny, nezbytně nutné přepočíst jej na měnu českou. Při přepočtu ovšem vzniká otázka, jaký kurs použít. Pokud je vklad splacen v době trvání společnosti, použije se kurs v den splacení vkladu. Problematickou se však jeví situace, kdy je vklad splacen před vznikem společnosti, protože k přepočtu může být použit jak kurs v den splacení vkladu nebo jeho části, tak kurs v den vzniku společnosti.²⁷ Podle mého názoru je pro společníka výhodnější možnost první. S ohledem na neustálé kolísání měnových kursů je pro společníka z hlediska právní jistoty příznivější, pokud se k přepočtu použije kurs platný v den splacení. Od okamžiku splacení vkladu do vzniku společnosti může uplynout jistá doba, během které se kurs s velkou pravděpodobností změní, může být sice pro společníka výhodnější, může všem také nastat situace opačná, společník by tedy byl v neustálé nejistotě nad konečnou výší dané částky.

Rozdíl mezi peněžítými a nepeněžítými vklady spočívá mimo jiné také v okamžiku jejich splacení. Zatímco peněžité vklady je možné splácet i po vzniku společnosti, nepeněžité vklady musí být zcela splaceny před zápisem ZK do OR a podobně i v případě zvyšování ZK před zápisem jeho nové výše do OR.^{28 29} Společníci jednotlivých obchodních společností jsou povinni splatit peněžítý vklad ve lhůtách stanovených zákonem u jednotlivých forem společností, přičemž u kapitálových společnostech ukládá zákon povinnost splatit určitou část vkladů ještě před zápisem společnosti do OR (§ 111 odst. 1, § 168 odst. 1 ObchZ).³⁰

²⁵ Srov. SUCHOŽA, Jozef, HUSÁR, Ján a kol. *Obchodné právo*. 1. vydání. Bratislava: IURA EDITION, 2009. s. 322–323.

²⁶ Srov. ELIÁŠ, Karel. Vklady do obchodních společností. *Právník*, 1994, č. 5, s. 402.

²⁷ Srov. DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář, Díl I, § 1 – § 92e*. Praha: Polygon, 2002. s. 358.

²⁸ Srov. OVEČKOVÁ, Olga. *Obchodný zákoník: komentář*. 2. vydání. Bratislava: Iura Edition, 2008. s. 192.

²⁹ Výkladem je možné dovodit, že tato povinnost se vztahuje pouze na společnosti kapitálové, v.o.s. a k.s. totiž ZK do OR nezapisují. Tato povinnost je koncipována jako obligatorní, společenská smlouva ani stanovy nemohou této povinnosti společníka zprostit. Jisté zpřesnění v tomto ohledu přináší § 23 odst. 2 ZOK, který vztahuje povinnost splacení nepeněžitého vkladu před vznikem společnosti výslovně pouze na společnosti kapitálové.

Bliže viz ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 230.

³⁰ Srov. ŽITŇANSKÁ, Lucia, OVEČKOVÁ, Olga a kol. *Základy obchodního práva*. 1. vydání. Bratislava: Iura Edition, 2009. s. 133.

Pro oba typy vkladů je naopak společná povinnost uvést jejich výši v zakladatelském dokumentu. V případě peněžitého vkladu ji vyjadřuje nominále peněz. U nepeněžitých vkladů se do zakladatelského dokumentu uvede peněžítá částka, kterou se nepeněžitý vklad započítává na vklad společníka.³¹

Určité specifikum mohou představovat vklady dluhopisů, směnek či pohledávek oceněných jejich nominální hodnotou. Tyto vklady není možné považovat za vklady peněžité z toho důvodu, že předmět plnění netvoří peníze, u těchto vkladů není poskytována přímo určitá peněžní suma, nýbrž představují pouhý titul pro peněžité plnění. Tyto vklady se tedy považují za vklady nepeněžité, i když jsou ohodnoceny nominální hodnotou.³²

Zpravidla se ponechává zcela na vůli společníka, zda se zaváže k plnění peněžitého či nepeněžitého vkladu. Některé zákony však pro některé podnikatelské subjekty možnost nepeněžitých vkladů nepřipouštějí. Jedná se například o zákon o pojišťovnictví, který v § 9 odst. 6 stanoví, že ZK tuzemské pojišťovny nebo zajišťovny může být tvořen pouze peněžitými vklady.³³ Podobná omezení pro nepeněžité vklady však nalezneme i v samotném ObchZ. Jedná se např. o § 165 odst. 2, který zakazuje upisovat akcie nepeněžitými vklady na základě veřejné nabídky akcií.

2.3 Vklady nepeněžité

Nepeněžitými vklady se rozumí souhrn jiných penězi ocenitelných hodnot (jiných než peněžní prostředky). Nepeněžité vklady lze dále rozdělit na vklady věcné, vklady v právech a vklady ostatní, relevantní je také dělení na vklady hmotné (movité a nemovité) a vklady nehmotné (práva a jiné majetkové hodnoty). Nepeněžité vklady bývají označovány termínem *apporty* (z fr. *apport*, což znamená přínos), někdy se ovšem v souvislosti s tímto výrazem hovoří pouze o věcných vkladech do kapitálových společností.³⁴

Na rozdíl od vkladů peněžitých věnuje zákon **nepeněžitým** vkladům podstatně větší pozornost. Nepeněžité vklady jsou v zákoně vymezeny jak *pozitivně*, tak *negativně*. *Pozitivně* vymezený nepeněžitý vklad představuje věci a jiné penězi ocenitelné hodnoty. Prostřednictvím *negativního* vymezení je v zákoně zakotven zákaz poskytnout jako předmět

³¹ Srov. SUCHOŽA, Jozef, HUSÁR, Ján a kol. *Obchodné právo*. 1. vydání. Bratislava: IURA EDITION, 2009. s. 323.

³² Blíže viz POKORNÁ, Jarmila, KOVAŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář, I. díl*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2009. s. 289.

³³ Srov. ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 228.

³⁴ Srov. ELIÁŠ, Karel. Vklady do obchodních společností. *Právník*, 1994, č. 5, s. 399.

vkladu závazek k provedení prací či poskytnutí služeb. Další omezení pro předmět nepeněžitých vkladů představuje podmínka hospodářské využitelnosti ve vztahu k předmětu podnikání společnosti a požadavek zjistitelnosti hospodářské hodnoty majetku.³⁵

2.3.1 Zjistitelnost a hospodářská využitelnost

Podmínka zjistitelnosti hospodářské hodnoty byla do § 59 odst. 2 ObchZ zavedena Druhou směrnicí, konkrétně čl. 7. Splnění této podmínky znamená pro společnosti obligatorně vytvářející ZK povinnost ocenit nepeněžitý vklad znalcem. Pro osobní obchodní společnosti sice povinnost znaleckého posudku stanovena není, podmínka zjistitelnosti hospodářské hodnoty nepeněžitého vkladu však platí i zde.³⁶

Novelou ObchZ, provedenou zákonem č. 370/2000 Sb., bylo s účinností od 1. 1. 2001 zpřesněno znění § 59 odst. 2 ObchZ tak, že se hospodářská využitelnost musí napříště vztahovat k předmětu podnikání společnosti. Pokud bychom se striktně drželi jazykového výkladu daného ustanovení, bylo by možné dovodit, že nepeněžití vklady nejsou přípustné u společností, jež nejsou založeny za účelem podnikání. S velkou pravděpodobností však tento výklad nebyl záměrem zákonodárce. U společností založených za účelem ideálním je směrodatné, zda je nepeněžitý vklad využitelný ve vztahu k předmětu jejich činnosti.

Aby bylo zákonné podmínce hospodářské využitelnosti nepeněžitého vkladu vyhověno, musí být předmět nepeněžitého vkladu přímo, bezprostředně využitelný ve vztahu k předmětu podnikání dané společnosti. V praxi se může jednat například o využití předmětu vkladu ve výrobním procesu, v obchodní činnosti nebo při poskytování služeb. Požadavku hospodářské využitelnosti však nevyhovuje případ, kdy je předmět vkladu zcizen a prostředky takto získané použity k podnikání společnosti.³⁷ Proto je např. přípustné vložit do společnosti zabývající se stavební činností stavební materiál, jako předmět vkladu naopak nemůže posloužit starožitná váza, kterou by společnost prodala a utržené prostředky dále využila v rámci své činnosti. Je-li však předmětem podnikání např. maloobchod, nic nebrání tomu, aby bylo do společnosti vloženo zboží, se kterým se bude dále obchodovat.

Podmínka hospodářské využitelnosti neznamená, že předmětem vkladu musí být majetková hodnota, kterou je možné využít opakovaně. Takovouto podmínku nestanoví ani

³⁵ Srov. SUCHOŽA, Jozef, HUSÁR, Ján a kol. *Obchodné právo*. 1. vydání. Bratislava: IURA EDITION, 2009. s. 323.

³⁶ Srov. ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 228.

³⁷ Srov. DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář, Díl I, § 1 – § 92e*. Praha: Polygon, 2002. s. 363–364.

samotný zákon a nevyplývá ani z výkladu pojmu hospodářská využitelnost. Hospodářsky využitelný je totiž bezpochyby i takový vklad, který je spotřebován jednorázově.

Požadavek hospodářské využitelnosti nepeněžitěho vkladu ve vztahu k předmětu podnikání klade důraz na obezřetnost při poskytování nepeněžitých vkladů, jelikož ne všechny druhy nepeněžitých vkladů lze vložit do každé společnosti. Tak např. akcie nebo obchodní podíly jsou způsobilým předmětem vkladu do společnosti, jejímž předmětem podnikání je obchod s akciemi nebo obchodními podíly či obhospodařování majetkových účastí. Peněžitou pohledávku je možné vložit pouze do takové společnosti, předmětem jejíhož podnikání je vymáhání pohledávek nebo obchodování s nimi.³⁸ Jiný názor ohledně peněžitě pohledávky jako předmětu nepeněžitěho vkladu ovšem zastává I. Štenglová: *„Pouhou možnost zcizit předmět vkladu a využít prostředky zcizením získané nelze podřadit pod požadavek hospodářské využitelnosti vkladu ve vztahu k předmětu podnikání... Výjimku tvoří podle našeho názoru vklad spočívající v peněžitě pohledávce... Pokud nebude hodnota peněžitě pohledávky stanovená znaleckým posudkem rovna nule, bude ji nutno vždy považovat za způsobilý předmět vkladu, neboť jí lze stěžít co do způsobilosti být předmětem vkladu přiřknout jiný režim, než jaký má vklad v penězích.“*³⁹

Osobně se přikláním k názoru I. Štenglové. Po splacení peněžitě pohledávky (popř. po jejím vymožení) se společnosti dostává do rukou určitá finanční částka, dochází tedy v podstatě ke stejné situaci, jako by se jednalo o vklad peněžitý. Ač je peněžitá pohledávka považována za vklad nepeněžitý, trvat v tomto případě na požadavku hospodářské využitelnosti je dle mého názoru nadbytečným formalismem, který by mohl činit v praxi zbytečné těžkosti. Nevidím důvod, proč by se měly odlišovat situace, kdy dlužník splní svému původnímu věřiteli a ten následně získané peníze vloží do společnosti jako vklad peněžitý, od situace, kdy dlužník splní postupníku (tedy společnosti) a ta následně peněžní prostředky využije pro vlastní potřebu.

Povinnost zkoumat, zda konkrétní předmět nepeněžitěho vkladu skutečně naplňuje požadavek hospodářské využitelnosti vzhledem k předmětu podnikání či činnosti společnosti, dopadá na rejstříkové soudy v souvislosti s posuzováním návrhu na zápis společnosti do OR, popř. při zápisu nové výše ZK při jeho zvyšování. Společnost, která o zápis žádá, bude muset prokázat hospodářskou využitelnost předmětu vkladu ve vztahu ke svému předmětu

³⁸ Tamtéž.

³⁹ ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 229.

podnikání – důkazní břemeno tedy leží na konkrétní společnosti.⁴⁰ Existuje ovšem i druhá možnost, a to prověřování naplnění požadavku hospodářské využitelnosti ve vztahu k předmětu podnikání notáři. Ti totiž sepisují zakladatelské dokumenty (společenská smlouva s.r.o. a zakladatelská smlouva a.s. mají obligatorně formu notářského zápisu), popř. u a.s. pořizují notářské zápisy o usnesení ustavující VH. Rovněž o rozhodnutí VH o zvýšení ZK novými vklady se sepisuje notářský zápis, proto může notář i v tomto případě splnění zákonné podmínky hospodářské využitelnosti snadno ověřit.⁴¹

Osobně se přikláním k variantě druhé, tedy k „dozoru“ notářů. Dle mého názoru lze předpokládat, že notáři (jako soukromí podnikatelé, kterým záleží na budování stálé a spokojené klientely) budou k danému problému přistupovat svědomitěji než rejstříkové soudy, u kterých dochází v praxi k častým excesům, když zapisují skutečnosti, které je dle zákona zapsat zakázáno.

ZOK vnáší do současného pojetí výrazné změny, když vypouští požadavek hospodářské využitelnosti vkladu ve vztahu k předmětu podnikání společnosti. Lze se tedy domnívat, že s účinností zákona bude možné vložit do společnosti prakticky cokoli (samozřejmě při splnění ostatních podmínek vymezených pro vklad). Napříště tak může předmět vkladu představovat věc, která sice vzhledem k předmětu podnikání pro společnost využitelná nebude, ovšem jejím prodejem získá společnost finanční prostředky, které následně využije.

2.3.2 K jednotlivým druhům nepeněžitých vkladů

ObchZ neposkytuje taxativní ani demonstrativní výčet majtkový hodnot, jež by byly způsobilé tvořit předmět nepeněžitého vkladu. Omezuje se pouze na pozitivní a negativní vymezení vkladů (viz výše), dále pak v § 59 odst. 5 zmiňuje možnost vkladu podniku nebo jeho části, odst. 6 téhož paragrafu vymezuje jako předmět nepeněžitého vkladu pohledávku.

„Zákon vylučuje, aby vkladem byla majtková hodnota, která je bezprostředně spojena s osobou společníka a jež je od něho neoddělitelná (jeho schopnost manuální nebo duševní práce), byť je penězi ocenitelná a její výsledek převoditelný, neboť předmětem závazku vložit nemůže být závazek k výkonu práce nebo poskytování služeb.“⁴²

⁴⁰ Srov. LOCHMANOVÁ, Ludmila. *Základy obchodního práva*. 2. přepracované a doplněné vydání. Ostrava: Key Publishing, 2011. s. 100.

⁴¹ Srov. FALDYNA, František a kol. *Obchodní právo – MERITUM*. 2. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s. 2010. s. 205.

⁴² DĚDIČ, Jan. *Právo obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Prospektrum, 1998. s. 55.

Závazek spočívající ve využití fyzických nebo psychických dovedností či znalostí člověka tedy nemůže představovat způsobilý předmět vkladu, lhotejno, zda se jedná o dovednosti nebo znalosti společníka či třetí osoby. Jako příklad je možné uvést právní, finanční či jiné poradenství, popřípadě závazek společníka k osobní účasti na podnikání společnosti – takovéto činnosti nejsou způsobilé být předmětem vkladu. Stejně pravidlo dopadá také na právnickou osobu, ani ona není oprávněna poskytnout společnosti vklad, jehož předmětem by byl závazek spočívající v nabídnutí služeb v rámci jejího předmětu podnikání.⁴³

Zákaz vkladu v podobě provedení prací či poskytnutí služeb vyplývá z čl. 7 Druhé směrnice, která stanoví, že upsaný ZK mohou tvořit pouze hospodářsky ocenitelná aktiva, jejichž součástí nemohou být závazky provedení prací nebo poskytnutí služeb. Druhá směrnice se vztahuje pouze na právní úpravu akciových společností, český zákonodárce byl však přísnější, když daný zákaz vztáhl na všechny obchodní společnosti bez výjimky.

Česká právní úprava zvolila jistě obezřetný přístup, jelikož lze tímto způsobem předejít vzniku fiktivních vkladů, a tím i fiktivního kapitálu. Je tak posíleno postavení a právní jistota věřitelů zejména u kapitálových společností, jejichž společníci ručí za závazky společnosti pouze omezeně (s.r.o.) nebo dokonce vůbec (a.s.).⁴⁴

Argumentem svědčícím pro zákaz vkladů spočívajících v provedení prací nebo poskytnutí služeb je taktéž obtížná objektivní ocenitelnost těchto činností. Samotný výkon činnosti nebo služby navíc nenaplnuje požadavek, aby byl předmětem vkladu majetek.⁴⁵

Zákaz vložit do společnosti jako vklad práci nebo službu zachovává i ZOK. Toto omezení se však nadále vztahuje pouze na společnosti kapitálové, v rámci osobních společností se tak v budoucnu vklady v podobě prací či služeb objevit mohou.⁴⁶ Domnívám se, že na tuto novinku je možné pohlížet pozitivně s tím, že osobní společnosti nevyžadují tak přísnou právní úpravu jako společnosti kapitálové, negativní aspekt ustanovení však může

⁴³ Srov. ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 230.

⁴⁴ Právní úpravě tvorby a udržení ZK a.s. se věnuje především Druhá směrnice. Reálná tvorba a udržení ZK je v kontinentálním právu chápána jako základní nástroj ochrany věřitelů. Problém spočívá zejména v tom, že věřitelé nemají možnost uspokojení svých pohledávek na akcionářích, neboť ti neručí za závazky své společnosti (na rozdíl od společníků osobních společností). Náhradní řešení, jak zvýšit právní ochranu věřitelů, vidí zákonodárce zejména v požadavku, aby se již před vznikem společnosti upisovatelé zavázali vnést do společnosti vklady, prostřednictvím kterých společnost shromáždí majetek na krytí sumy svého ZK, jež představuje jakousi minimální ručící sumu pro věřitele.

Bliže viz ČERNÁ, Stanislava. Přehodnotí Evropa přístup k základnímu kapitálu? *Právní rozhledy*, 2005, č. 22, s. 816–818.

⁴⁵ Srov. POKORNÁ, Jarmila, KOVAŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář, I. díl*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2009. s. 290.

⁴⁶ Srov. HAVEL, Bohumil a kol. *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou*. 1. vydání. Ostrava: Sagit, 2012. s. 37.

spočívat právě v oblasti oceňování. (Blíže viz kapitola Vkladová povinnost v rámci jednotlivých společností.)

V rámci **věcných vkladů**, tedy vkladů věcí v právním smyslu, rozeznáváme vklady ve **věcech movitých a ve věcech nemovitých**. Toto rozlišování je významné především z hlediska převodu vlastnického práva na společnost.⁴⁷

Převod vlastnického práva k předmětu vkladu na společnost upravují § 59 odst. 2 a § 60 ObchZ. Daná ustanovení mají věcněprávní povahu a představují speciální právní úpravu ve vztahu k obecné úpravě nabývání vlastnického práva upravené v ObčZ. Ze zmíněných ustanovení ObchZ však není zřejmé, zda se jedná o nabytí derivativní či originární, a stejně tak zůstává spornou otázkou, zda se jedná o převod, nebo přechod vlastnického práva.

Odpověď na otázku první poskytuje sama občanskoprávní nauka, která vymezuje derivativní (odvozené) nabytí vlastnického práva jako případ, kdy nabyvatel odvozuje své vlastnické právo od převodce a nový vlastník vstupuje do právního postavení původního vlastníka. Na základě tohoto vymezení lze s jistotou prohlásit, že nabytí vlastnického práva společnosti k předmětu vkladu je nabytím derivativním.

Vyřešit otázku druhou, tedy zda se při nabývání vlastnického práva společnosti k předmětu vkladu jedná o převod nebo přechod, je poněkud složitější. Sám ObchZ používá pojem přechod, právní nauka obchodního práva užívá dokonce pojmy oba, někdy také synonymicky.⁴⁸ Naproti tomu občanskoprávní doktrína mluví jasně: „*Vklad předmětu do obchodních společností je bez dalšího považován za derivativní způsob nabytí, přičemž vlastnické právo se nabývá převodem.*“⁴⁹

Jednoznačná shoda panuje ve smluvní povaze převodu. Vůle společníka převést své vlastnické právo na společnost je vyjádřena smluvně – v zakladatelském dokumentu. Ten se do jisté míry odlišuje od klasických smluvních převodů (např. tím, že v okamžiku sepsání zakladatelského dokumentu a převzetí závazkové povinnosti budoucím společníkem společnost ještě neexistuje a její projev vůle je nahrazován vůlí zakladatelů,⁵⁰ popřípadě

⁴⁷ Srov. ELIÁŠ, Karel. Vklady do obchodních společností. *Právník*, 1994, č. 5, s. 404.

⁴⁸ Blíže viz PSUTKA, Jindřich. Vklad movitých a nemovitých věcí do obchodní společnosti v souvislosti s jejím vznikem podle § 59 a 60 ObchZ – několik občanskoprávních postřehů (1. část). *Obchodněprávní revue*. 2009, č. 11, s. 301–302.

⁴⁹ Blíže viz ELIÁŠ, Karel a kol. *Občanský zákoník: velký akademický komentář: úplný text zákona s komentářem, judikaturou a literaturou podle stavu k 1. 4. 2008. 1. svazek, §1-487*. Praha: Linde, 2008. s. 578.

⁵⁰ Jiná je samozřejmě situace při zvyšování účasti společníka v již vzniklé společnosti při zvyšování ZK. Zde se bude jednat o klasický jev, tedy dvoustranný právní úkon existujících subjektů.

Srov. PSUTKA, Jindřich. Vklad movitých a nemovitých věcí do obchodní společnosti v souvislosti s jejím vznikem podle § 59 a 60 ObchZ – několik občanskoprávních postřehů (1. část). *Obchodněprávní revue*. 2009, č. 11, s. 302.

vícestranností, která není pro nejčastější smluvní typy běžná)⁵¹ a závazek ke splacení vkladu nelze podřadit ani pod žádný z běžných převodních smluvních typů, i když se svou povahou nejvíce podobá smlouvě směnné. Ta však nepřichází v úvahu proto, že společnost neposkytuje společníku protiplnění. Společník sice ve společnosti nabývá podíl, přičemž podmínkou jeho nabytí je převzetí vkladové povinnosti (s výjimkou společníků v.o.s. a komplementářů k.s.), nabytí obchodního podílu však nelze považovat za protiplnění, jelikož podíl společník nabývá nezávisle na splacení vkladu.⁵² V úvahu nepřichází ani smlouva kupní⁵³ a nejedná se ani o smlouvu nájemní. Jedná se o zcizení sui generis.⁵⁴ Vyjmenované odlišnosti však nebrání učinit závěr, že při vložení předmětu vkladu do obchodních společností dochází k převodu vlastnického práva.

Závěrem je třeba poznamenat, že nejednoznačné používání pojmu přechod a převod je jevem značně nežádoucím. Právní mluva a obzvláště mluva zákona by měla být jasná, určitá a pojmově ustálená.⁵⁵ Tento požadavek reflektuje ZOK, jelikož § 25 a násl. označuje jako „Převod vlastnického práva“. (Blíže k problematice splacení vkladů a převodu vlastnického práva na společnost v kapitole Vklad jako vkladová povinnost.)

Předmětem vkladu může být také věc, která náleží do SJM (spoluvlastnický podíl na SJM do společnosti vložit nelze, jelikož SJM může vzniknout a trvat pouze mezi manželi). Dle většinového názoru není vklad věci náležející do SJM obvyklou správou dle § 145 ObčZ, a proto je nezbytný souhlas obou manželů. Není ovšem nutné splnit podmínky § 146 ObčZ, jelikož vklad nepředstavuje podnikání ve smyslu tohoto ustanovení.⁵⁶ Jestliže jeden z manželů nabude spoluvlastnický podíl na společnosti z prostředků náležejících do SJM, stává se hodnota obchodního podílu součástí SJM.⁵⁷

Vloží-li jeden z manželů do společnosti věc nebo právo náležející do SJM bez souhlasu druhého manžela, je takový právní úkon dle soudní praxe relativně neplatný.⁵⁸ Naproti tomu uzavře-li jeden z manželů smlouvu o převodu členských práv a povinností

⁵¹ Tamtéž, s. 302–303.

⁵² Blíže viz ELIÁŠ, Karel, BARTOŠÍKOVÁ, Miroslava, POKORNÁ Jarmila, DVOŘÁK, Tomáš. *Kurs obchodního práva: právnické osoby jako podnikatelé*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2005. s. 30.

⁵³ Odlišný názor zastává ve svém rozhodnutí NS, jenž považuje smlouvu, kterou se vklad uskutečňuje, za smlouvu kupní, kdy kupní cenu představuje vklad společníka do obchodní společnosti. I NS se však o nabytí vlastnického práva ke vkladu vyjadřuje jako o převodu.

Blíže viz Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. dubna 2001, sp. zn. 22 Cdo 1143/2000.

⁵⁴ Srov. ELIÁŠ, Karel. *Obchodní společnosti: Základní otázky*. Praha: C. H. Beck, 1994. s. 189.

⁵⁵ Srov. PSUTKA, Jindřich. Vklad movitých a nemovitých věcí do obchodní společnosti v souvislosti s jejím vznikem podle § 59 a 60 ObchZ – několik občanskoprávních postřehů (1. část). *Obchodněprávní revue*. 2009, č. 11, s. 302–303.

⁵⁶ Tamtéž, s. 307.

⁵⁷ Blíže viz Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. července 2004, sp. zn. 22 Cdo 700/2004.

⁵⁸ Srov. CHALUPA, Luboš. Prohlášení zakladatele o vložení nemovitosti do základního jmění. *Právní zpravodaj*, 2007, č. 8, s. 8.

v bytovém družstvu ve smyslu § 230 ObchZ, je tato smlouva považována za absolutně neplatnou.⁵⁹ Tato nejednotnost je jistě jevem nežádoucím a lze apelovat na soudní praxi, aby se ve své rozhodovací činnosti ustálila. Nelze totiž oprávněně zastávat názor, že u smluv, kterými se převádějí členská práva a povinnosti v bytovém družstvu, se uplatní absolutní a u smluv převádějících jiné majetkové hodnoty relativní neplatnost.⁶⁰

Vklad do obchodní společnosti může představovat také **podnik** jako věc hromadná, přičemž tuto možnost připouští výslovně ObchZ v § 59 odst. 5. Ustanovení § 5 ObchZ vymezuje podnik jako soubor hmotných (pozemky, budovy, stroje a další výrobní zařízení), jakož i osobních (struktura a kvalifikační úroveň zaměstnanců) a nehmotných (práva průmyslového nebo jiného duševního vlastnictví, obchodní firma) složek podnikání. K podniku náleží věci, práva a jiné majetkové hodnoty, které náleží podnikateli a slouží k provozování podniku nebo vzhledem ke své povaze mají tomuto účelu sloužit. Je-li předmětem vkladu podnik nebo jeho část, použijí se přiměřeně ustanovení o smlouvě o prodeji podniku (§ 476 a násl.).⁶¹

Vložena může být také **část podniku**. Předmětem smlouvy o prodeji podniku může být pouze taková část podniku, která tvoří jeho samostatnou organizační složku, jako např. odštěpný závod. Může se jednat i o organizační složku, jež se nezapisuje do OR, bude-li se jednat o složku samostatnou. Samostatnost je dovozována zejména z vedení samostatného (odděleného) účetnictví.⁶²

Na základě právní úpravy prodeje podniku přebírá kupující nejen práva, ale také závazky související s podnikem. Výjimkou není ani převod podniku z důvodu plnění vkladové povinnosti, na společnost tak přecházejí veškerá aktiva i pasiva. Vložení pasiv do ZK je v rozporu s čl. 7 Druhé směrnice, převod závazků podniku je ale nezbytný, neboť je třeba brát zvýšený ohled na ochranu práv věřitelů, na zachování provozuschopnosti podniku a na způsob ocenění, při kterém jsou sledovány nejen práva, ale také závazky. Rozpor s čl. 7 Druhé směrnice je možné vyřešit tak, že za vklad bude považován pouze čistý obchodní

⁵⁹ Blíže viz Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. listopadu 2006, sp. zn. 26 Cdo 2220/2006.

⁶⁰ Srov. CHALUPA, Luboš. Prohlášení zakladatele o vložení nemovitosti do základního jmění. *Právní zpravodaj*, 2007, č. 8, s. 8.

⁶¹ Blíže viz ELIÁŠ, Karel. K vymezení podniku v českém obchodním zákoníku. *Právní rozhledy*, 1993, č. 3, s. 75–77.

⁶² Blíže viz Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. ledna 2005, sp. zn. 29 Odo 870/2005.

majetek. Došlo by tak ke kombinaci vkladu a převodu závazků.⁶³ I NS potvrzuje, že vložit do obchodní společnosti závazky je možné pouze na základě vkladu podniku nebo jeho části.⁶⁴

Je-li podnik vkládán obchodní společností, nesmí být opomenut § 67a ObchZ, dle kterého musí být ke smlouvě o převodu podniku nebo jeho části udělen souhlas společníků nebo VH. Existují však spory o následcích neudělení souhlasu, v úvahu připadá absolutní neplatnost, neúčinnost i omezení následků jen na vnitřní vztahy zakladatele.⁶⁵

Je-li předmětem vkladu do ZK nemovitost, je vklad dle § 20 odst. 6 písm. e) zákona o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí osvobozen od daně z převodu nemovitostí. Toto osvobození dopadá také na nemovitosti, které jsou součástí podniku či jeho části, jenž jsou vkládány do společnosti, za podmínky, že je celá hodnota dané nemovitosti vložena do ZK. Zdaněna by byla pouze ta část nemovitosti, která by se stala součástí vlastního kapitálu nebo jiného majetku společnosti. Daňové osvobození zůstává zachováno i v případě, kdy bude hodnota ZK v důsledku závazků přecházejících na společnost s podnikem nižší než hodnota nemovitosti, jež je součástí vkládaného podniku.⁶⁶ NSS v této souvislosti zdůrazňuje, že na podnik nebo jeho část je nutno nahlížet jako na vklad jediný, nelze tedy separovat jeho jednotlivé součásti a podrobit je samostatnému daňovému režimu.⁶⁷

NOZ upouští od užívání pojmu „podnik“ a nahrazuje jej pojmem „závod“. I nadále však může závod nebo jeho část představovat předmět vkladu. Ustanovení § 21 ZOK se dále ke způsobilosti závodu být předmětem vkladu nevyjadřuje, pouze stanoví přiměřené použití ustanovení NOZ o koupi.⁶⁸

Způsobilost být předmětem vkladu do obchodní společnosti mají kromě movitých a nemovitých věcí také **práva**. Musí se však jednat o práva, která je možné zcizit a zároveň ocenit penězi. Předmětem nepeněžitého vkladu mohou být práva věcná, jako např. práva odpovídající věcnému břemeni (výjimku představuje vlastnické právo, neboť to společnost

⁶³ Blíže viz RABANOVÁ, Michaela. Podnik jako předmět vkladu do obchodní společnosti. *Obchodní právo*, 2000, č. 2, s. 8–10.

⁶⁴ NS však připouští možnost vložit do a.s. obchodní podíl v s.r.o. s tím, že nabyvateli (a.s.) vzniká povinnost splatit dlužný vklad, který k tomuto podílu přísluší.

Blíže viz Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. srpna 2002, sp. zn. 29 Odo 64/2002.

⁶⁵ Srov. POKORNÁ, Jarmila, KOVAŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář, I. díl*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2009. s. 293.

⁶⁶ Blíže viz NESROVNAL, Jiří, SKÁLOVÁ, Jana. Vklad podniku nebo jeho části a daň z převodu nemovitostí. *Právní zpravodaj*, 2008, č. 4, s. 10–11.

⁶⁷ Blíže viz Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. října 2007, sp. zn. 7 Afs 142/2006–59.

⁶⁸ Srov. HAVEL, Bohumil a kol. *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou*. 1. vydání. Ostrava: Sagit, 2012. s. 35.

nabývá splacením věcného vkladu), nebo práva obligační, popř. také práva k nehmotným statkům, např. právo k užívání ochranné známky.⁶⁹

ObchZ se v § 59 odst. 6 zmiňuje o způsobilosti **pohledávky** být předmětem vkladu. V takovém případě se použijí přiměřeně ustanovení o postoupení pohledávky dle ObčZ.

Vkladem do obchodní společnosti však může být pouze pohledávka postupitelná. Dle ustanovení § 525 ObčZ jsou určité pohledávky z postoupení vyloučeny. Postoupit nelze pohledávku, která zaniká nejpozději smrtí věřitele nebo jejíž obsah by se změnou věřitele změnil. Z postoupení je dále vyloučena pohledávka, která nemůže být postižena výkonem rozhodnutí. Postoupení pohledávky je zakázáno také v případě, že by postoupení odporovalo dohodě věřitele s dlužníkem. Postoupení naopak nebrání promlčení, postoupeny mohou být pohledávky splatné i nesplacené, pokud existují a jsou určité. Je nepochybné, že spolu s pohledávkou přechází na společnost také její příslušenství, kterými jsou úroky, úroky z prodlení, poplatky z prodlení a náklady spojené s uplatněním pohledávky.⁷⁰

Z ObčZ vyplývá povinnost postupitele vůči společnosti jako postupníkovi (cesionáři) předat všechny doklady a poskytnout všechny potřebné informace, jež se týkají postoupené pohledávky. K postoupení pohledávky může dojít bez souhlasu dlužníka, vkladatel jako postupitel (cedent) je však povinen oznámit postoupení pohledávky dlužníku bez zbytečného odkladu.⁷¹ V této situaci může vzniknout otázka, kdy má postupitel oznámit postoupení dlužníku v případě, že společnost ještě nevznikla, neboť teprve okamžikem vzniku se společnost stává novým věřitelem.

Před vznikem společnosti spravuje splacené vklady nebo jejich části správce vkladu, jemuž svědčí oprávnění přijímat plnění pohledávek od dlužníků. Z toho je možné usuzovat, že oznámení lze učinit ihned po splnění vkladové povinnosti, dlužník pak následně plní do rukou správce vkladu. Jestliže by nedošlo ke vzniku společnosti, postupovalo by se obdobně dle § 60 odst. 3 ObchZ a správce vkladu by byl povinen plnění poskytnuté dlužníkem vkladateli

⁶⁹ Srov. ELIÁŠ, Karel. Vklady do obchodních společností. *Právník*, 1994, č. 5, s. 405.

⁷⁰ Teoreticky je také možné, aby se společník zavázal vložit do společnosti pohledávku jako jistinu a příslušenství k ní přirostlé ke dni uzavření zakladatelského dokumentu či rozhodnutí o zvýšení ZK společnosti. Příslušenství, které přiroste v mezidobí od uzavření zakladatelského dokumentu či rozhodnutí o zvýšení ZK do okamžiku, kdy se společnost stane věřitelem, si pak vkladatel ponechá. Bude-li hodnota příslušenství pohledávky v okamžiku vzniku společnosti (či zápisu nové výše ZK do OR při jeho zvyšování) vyšší než bylo dohodnuto, bude představovat emisní ážio (u a.s. a s.r.o.), pokud společenská smlouva nestanoví jinak. Blíže viz BÁČOVÁ, Jana. Pohledávky jako předmět nepeněžitých vkladů do kapitálových společností. *Obchodní právo*, 2000, č. 5, s. 12.

⁷¹ Srov. ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 233.

vrátit.⁷² Ustanovení ObčZ se přiměřeně použijí také pro odpovědnost postupitele (neboť vklad pohledávky do společnosti je svou podstatou úplatným převodem), dále pro námitky, započtení a vymáhání pohledávky.⁷³

Předmětem vkladu může být pohledávka na plnění peněžité i nepeněžité. Nelze ale opomenout názor, že je možné vložit do společnosti pouze takovou peněžitou pohledávku, jejíž splatnost nastane nejpozději ve lhůtě stanovené pro splacení peněžitého vkladu (tedy u a.s. do jednoho roku, u s.r.o. do pěti let od vzniku společnosti či zvýšení ZK, u komanditistů je lhůta upravena společenskou smlouvou, jinak bez zbytečného odkladu), neboť v opačném případě by mohlo dojít k obcházení zákona.⁷⁴ Tato otázka prozatím nebyla řešena judikaturou, já osobně se však k danému názoru přikláním.

Novelou ObchZ č. 142/1996 Sb. bylo stanoveno pravidlo, že společník, který převedl na společnost jako nepeněžitý vklad pohledávku, ručí za dobytost této pohledávky do výše jejího ocenění. Tato novela přinesla větší ochranu obchodních společností, neboť nebyly ojedinělé případy, kdy společnost po splacení vkladu z pohledávky nezískala takové plnění, na jaké jí vzniklo právo, nebo jej nezískala ve smluveném rozsahu. Ručení vkladatele zde nastupuje přímo ze zákona, ex lege. ObchZ je tak přísnější než ObčZ, na základě kterého ručí postupitel postupníkovi za dobytost pohledávky jen, pokud je to mezi nimi písemně ujednáno.

Vkladatel ručí za dobytost pohledávky společnosti, ta má však právo, nikoli povinnost své nároky vůči společníku uplatnit. Bude tedy záležet výhradně na jejím rozhodnutí. Lze však doporučit, aby společnost své nároky uplatnila. V opačném případě by totiž na straně společnosti došlo ke vzniku fiktivního ZK v rozsahu nevydobyté pohledávky.⁷⁵

Ustanovení § 59 odst. 8 ObchZ⁷⁶ zakazuje předmět nepeněžitého vkladu v podobě pohledávky vůči společnosti. Ta může být započtena proti pohledávce společnosti na splacení

⁷² J. Báčová zastává jiné stanovisko. Domnívá se, že pokud by byla pohledávka dlužníkem splacena před vznikem společnosti, zanikla by a nemohla by tedy na společnost přejít. Plnění by dle jejího názoru měl až do vzniku společnosti přijímat vkladatel a následně je předat společnosti na základě ustanovení § 527 odst. 1 písm. b) ObčZ.

Blíže viz BÁČOVÁ, Jana. Pohledávky jako předmět nepeněžitých vkladů do kapitálových společností. *Obchodní právo*, 2000, č. 5, s. 13.

⁷³ Blíže viz RABANOVÁ, Michaela. Ke vkladu pohledávky do obchodní společnosti. *Obchodní právo*, 2000, č. 8, s. 17–18.

⁷⁴ Blíže viz BÁČOVÁ, Jana. Pohledávky jako předmět nepeněžitých vkladů do kapitálových společností. *Obchodní právo*, 2000, č. 5, s. 12.

⁷⁵ Blíže viz RABANOVÁ, Michaela. Ke vkladu pohledávky do obchodní společnosti. *Obchodní právo*, 2000, č. 8, s. 19.

⁷⁶ Současná podoba § 59 odst. 8 ObchZ byla zavedena novelou č. 370/2000 Sb. S účinností od 1. 1. 2001 zanikla možnost vložit do společnosti pohledávku v její nominální hodnotě, kterou má vkladatel vůči této společnosti. Dané ustanovení vyvolávalo široké diskuze, hovořilo se o tzv. kapitalizaci pohledávek tj. výměny pohledávky věřitele za jeho účast ve společnosti.

vkladu nebo emisního kursu, jen pokud tak stanoví zákon. Jedná se o § 106 odst. 2, § 108 odst. 2 a § 163 odst. 3 ObchZ. Započtení pohledávek, ke kterému dochází při zvyšování ZK společnosti, se uskutečňuje prostřednictvím dohody společníka a společnosti. V rámci s.r.o. je tato dohoda jen nepřímo zmíněna v § 145, u a.s. musí být postup o uzavření dohody určen usnesením VH, kterým bylo rozhodnuto o zvýšení ZK.⁷⁷

Vkladem pohledávky se zabývá § 21 odst. 2 a 3 ZOK. Současná právní úprava je v podstatě zachována, neboť je stanoveno přiměřené použití ustanovení NOZ o postoupení pohledávky, ručení za dobytost pohledávky do výše jejího ocenění a nezpůsobilost být předmětem vkladu u pohledávky společníka vůči kapitálové společnosti – započtena proti pohledávce společnosti na splacení emisního kursu může být pouze smluvně, přičemž takováto smlouva vyžaduje písemnou formu a souhlas valné hromady.⁷⁸

Jinou majetkovou hodnotou způsobilou být předmětem vkladu je např. *know-how*. Zákonná definice institutu know-how v českém právním řádu chybí, tento pojem však vymezuje judikatura i právní nauka. „*Know-how znamená konkrétní aplikaci znalostí a zkušeností vyúsťující buď v nové, nebo racionálnější a efektivnější řešení určitého problému, než jaké uživateli bylo dosud známo.*“⁷⁹ Dle usnesení VS v Praze se za know-how zpravidla považují „*výrobně technické, organizační, obchodní a jiné poznatky, které umožňují vytvořit takový výsledný produkt, který by bez nich být vytvořen nemohl, a které jsou v daném okamžiku a místě výjimečné.*“⁸⁰ Know-how je nehmotným statkem, nevyžaduje se však, aby bylo výsledkem tvůrčí duševní činnosti fyzické osoby. Know-how musí být užitečné pro svého uživatele, tzn. že dispozicí s ním dosahuje kladných výsledků, kterých by bez jeho znalosti nedosáhl. Dalšími definičními znaky jsou ocenitelnost, využitelnost dalšími osobami a vyjádření způsobem umožňující poznání a vnímání. Dále nesmí být know-how všeobecně známé a dostupné.^{81 82}

Často bývá know-how spojováno s obchodním tajemstvím. Není pochyb o tom, že know-how může být předmětem obchodního tajemství, splňuje-li znaky taxativně vymezené

Tamtéž, s. 20–26.

⁷⁷ Srov. POKORNÁ, Jarmila, KOVAŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář, I. díl*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2009. s. 296.

⁷⁸ Srov. HAVEL, Bohumil a kol. *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou*. 1. vydání. Ostrava: Sagit, 2012. s. 35.

⁷⁹ FALDYNA, František a kol. *Obchodní právo – MERITUM*. 2. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s. 2010. s. 61.

⁸⁰ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 2. listopadu 2005, sp. zn. 7 Cmo 209/2005-44.

⁸¹ Nemyslí se tím ovšem utajení, které je vyžadováno § 17 ObchZ v souvislosti s obchodním tajemstvím. Jedná se pouze o jakýsi nedostatek obecné známosti a snadné dostupnosti.

Bliže viz TELEČEK, Ivo. Test pojmových znaků know-how. *Právní rádce*, 2008, č. 1, s. 69.

⁸² Bliže viz LISSE, Luděk. Know-how v českém právním řádu. *Právní rozhledy*, 2003, č. 10, s. 506–507.

v § 17 ObchZ. Může však existovat i samo o sobě. Jedná se tedy o dvě množiny, které se v určitých bodech shodují, každá však obsahuje také prvky, jež jsou té druhé cizí.⁸³ Know-how může být také obsahem zlepšovacího návrhu (typicky v případech nejrůznějších inovací), autorského díla (spočívá-li ve vědeckých poznatcích, jichž bylo dosaženo výzkumem) nebo tradičního vědění určitého společenství (např. přírodní léčitelství).⁸⁴

Know-how může tvořit předmět vkladu, lze-li dané poznatky oddělit od jejich nositelů (autorů) a umožnit tak jejich převod na společnost. Dále musí být tyto poznatky zachyceny na hmotném nosiči (v dokumentaci). Znalec může posoudit, zda se jedná o know-how v technickém smyslu. Posouzení otázky, zda se jedná o know-how jako nepeněžitý vklad, tedy zda se jedná o know-how v právním smyslu, náleží jedině soudci.⁸⁵

Do společnosti může být vložen také *spoluvlastnický podíl*. V takovémto případě je však nutné vyřešit otázku předkupního práva ostatních spoluvlastníků, jak ji upravuje § 140 ObčZ. Převádí-li se spoluvlastnický podíl, mají spoluvlastníci předkupní právo, ledaže jde o převod osobě blízké. NS se ve svých rozhodnutích zkoumal, zda může být společnost jako právnická osoba osobou blízkou, a výkladem § 116 ObčZ dospěl k závěru, že za určitých okolností tomu tak být skutečně může.⁸⁶ Potom „*vládá-li spoluvlastník svůj spoluvlastnický podíl k nemovitosti do společnosti s ručením omezeným, jejímž je společníkem, jde o převod spoluvlastnického podílu na právnickou osobu jako osobu jemu blízkou a předkupní právo podle § 140 ObčZ ostatním spoluvlastníkům nevzniká.*“⁸⁷

Jak již bylo uvedeno výše, sám ObchZ neuvádí ani příkladný výčet majetkových hodnot, které jsou způsobilé být předmětem vkladů do obchodních společností. Ve své práci zmiňuji proto pouze některé, a to ty, jež představují předměty vkladů nejčastěji. Dále může být předmětem vkladu např. právo odpovídající věcnému břemeni, obchodní podíl, právo užívací či požívací, právo k vynálezu (patent), užitému či průmyslovému vzoru, ochranné známce apod.

⁸³ Blíže viz HAJN, Petr. Když nevíme, jak správně vymezit „know-how“. *Obchodněprávní revue*, 2010, č. 11, s. 313–315.

⁸⁴ Blíže viz TELEČEK, Ivo. Test pojmových znaků know-how. *Právní rádce*, 2008, č. 1, s. 69.

⁸⁵ Blíže viz Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 2. listopadu 2005, sp. zn. 7 Cmo 209/2005–44.

⁸⁶ Blíže viz Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 1. srpna 2002, sp. zn. 21 Cdo 2192/2001.

⁸⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. dubna 2004, sp. zn. 22 Cdo 1836/2003.

3 Vklady a problematika jejich oceňování

Zatímco s oceňováním peněžitých vkladů nejsou spojeny výraznější obtíže, jelikož rozsah vkladu je dán nominální hodnotou, oceňování nepeněžitých vkladů je otázkou zásadního významu. Budou-li vklady podhodnoceny, nevzniká vážnější problém. Společnost má větší ZK, než je deklarováno, může tak nakládat s větším majetkem. Dojde-li však k nadhodnocení vkladů, vzniká na straně společnosti fiktivní ZK. Toto je situace zcela nežádoucí, jelikož jsou ihned na počátku existence společnosti zkresleny její majetkové poměry.⁸⁸

Oceňování nepeněžitých vkladů prošlo dlouhým legislativním vývojem. V současnosti je situace taková, že se hodnota nepeněžitého vkladu povinně uvádí v zakladatelském dokumentu. V s.r.o. se hodnota nepeněžitého vkladu uvádí do společenské smlouvy jen tehdy, vkládá-li nepeněžitý vklad vkladatel před vznikem společnosti. Při zvyšování ZK se hodnota nepeněžitého vkladu zaznamená do písemného prohlášení o zvýšení nebo převzetí vkladu (§ 143 odst. 6 ObchZ). Při zakládání a.s. se hodnota nepeněžitého vkladu zapisuje do zakladatelské smlouvy či listiny, lhotejno, je-li a.s. zakládána s veřejnou nabídkou akcií nebo bez ní. V obou případech totiž upisují akcie nepeněžitými vklady pouze zakladatelé, jelikož upisování akcií nepeněžitými vklady na základě veřejné nabídky akcií zákon výslovně zakazuje. Jsou-li akcie upisovány nepeněžitými vklady za trvání společnosti, uvede se jejich hodnota ve smlouvě o upsání akcií dle § 204 odst. 5 nebo v dohodě akcionářů dle § 205 ObchZ.⁸⁹

U v.o.s. a k.s. se hodnota předmětu vkladu určí smluvně, vzájemnou dohodou společníků. Hodnota vkladu je věcí smluvní volnosti, neboť má význam pouze mezi společníky. Věřitelé osobních společností jsou chráněni neomezeným ručením společníků.⁹⁰ Naproti tomu § 59 odst. 3 ObchZ stanoví, že v případě a.s. a s.r.o. musí být hodnota nepeněžitého vkladu stanovena posudkem znalce nezávislým na společnosti, kterého jmenuje za tímto účelem soud.

⁸⁸ Srov. ELIÁŠ, Karel, BARTOŠÍKOVÁ, Miroslava, POKORNÁ Jarmila, DVORÁK, Tomáš. *Kurs obchodního práva: obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 19-24.

⁸⁹ Srov. DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář, Díl I, § 1 – § 92e*. Praha: Polygon, 2002. s. 368–369.

⁹⁰ Srov. DĚDIČ, Jan. *Právo obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Prospektrum, 1998. s. 55.

3.1 Oceňování nepeněžitých vkladů znalcem

V ustanovení § 59 odst. 3 ObchZ se odráží úprava Druhé směrnice, konkrétně čl. 10, jež stanoví, že nepeněžití vklady jsou uvedeny ve zprávě vypracované jedním nebo více odborníky nezávislými na společnosti, které jmenuje nebo schválí správní orgán nebo soud. Zpráva musí být vypracována před založením společnosti nebo získáním povolení k zahájení činnosti.

Ustanovení § 59 ObchZ bylo Druhé směrnicí přizpůsobeno zákonem č. 370/2000 Sb. Daná změna vyvolávala široké debaty, oponenti argumentovali zejména nadbytečnými průtahy v rámci procesu zakládání společností a nebezpečím korupce. Polemizovalo se o tom, zda by nepostačil výběr znalce ze seznamu znalců vedeným soudem. Diskuzi ukončilo samo Evropské společenství jasnou odpovědí, že se musí jednat o znalce jmenovaného soudem ad hoc pro každý jednotlivý případ.⁹¹

Hodnota nepeněžitého vkladu je tedy určena dle posudku znalce nezávislého na společností⁹² a jmenovaného soudem. Soud znalce ustanoví na návrh zakladatele, budoucího zakladatele nebo společnosti, pokud již vznikla, soud ovšem není návrhem vázán. Znalcem může být osoba, jež splňuje podmínky ZZT. Může se tak jednat pouze o znalce zapsaného v seznamu znalců nebo znalecký ústav. Ve výjimečných případech, např. není-li pro určitý obor v seznamu znalců žádný znalec zapsán, může být znalcem ustanovena také osoba nezapsaná do tohoto seznamu, musí být ovšem splněny podmínky § 24 ZZT. Ke jmenování se souhlas znalce či znaleckého ústavu nevyžaduje. Zvolená osoba však může odepřít podání posudku ve stejných případech, v jakých zákon umožňuje odepření svědecké výpovědi (§ 126 odst. 1 OSŘ). Pro jmenování znalce je stanovena lhůta 15 dní od doručení bezvadného návrhu. Soud rozhoduje usnesením.

Samozřejmě může nastat i taková situace, kdy navrhovatel požádá o jmenování dvou nebo více znalců k vypracování společného či vícero samostatných posudků. Dané řešení však

⁹¹ Srov. ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 232.

⁹² Znalec je závislý na společností, pokud nesplňuje podmínky § 11 ZZT, tj. pokud by vzhledem k jeho poměru k věci, k orgánům provádějícím řízení, k účastníkům nebo k jejich zástupcům bylo možné pochybovat o jeho nepodjatosti. O vyloučení znalce rozhoduje soud, který znalce jmenuje.

Bliže viz DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář, Díl I, § 1 – § 92e*. Praha: Polygon, 2002. s. 373.

Závislost znalce však nelze bez dalšího vyvozovat ze smlouvy o zpracování posudku dle § 59 odst. 3 ObchZ uzavřené znalcem a společností přesto, že má znalec nárok na odměnu.

Bliže viz BARTOŠÍKOVÁ, Miroslava, ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Společnost s ručením omezeným*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006. s. 40.

nelze doporučit, jelikož může vzniknout spor, který z posudků je pro zakladatele či společnost závazný. Na základě principu opatrnosti by mělo být relevantní ocenění nejnižší.⁹³

Řízení o jmenování znalcem je nesporné řízení, jehož účastníky jsou navrhovatel a znalec. Místní příslušnost soudu určuje sám ObchZ, když stanoví, že místně příslušným je obecný soud navrhovatele, což je dle § 85 OSŘ soud dle bydliště fyzické osoby, místa podnikání fyzické osoby, která je podnikatelem, a sídla osoby právnické. Problémy může dané ustanovení činit v případě, kdy navrhovatelem bude zahraniční osoba. Ustanovení § 86 OSŘ nelze použít, nejedná se totiž o sporné řízení, proto bude nutné aplikovat § 11 odst. 3 OSŘ a s návrhem na určení místní příslušnosti se obrátit na NS. To bude představovat nežádoucí jev v podobě průtahů a nárůstu nákladů, nehledě na to, že v této situaci není naplněn smysl § 21 a násl. ObchZ, který zajišťuje rovné podmínky pro podnikání českých i zahraničních osob, není-li zákonem stanoveno jinak.⁹⁴

Věcně příslušným je dle § 9 odst. 3 písm. c) OSŘ krajský soud. Ustanovení se však vztahuje pouze na právní vztahy související se vznikem společností. Oceňování nepeněžitých vkladů při zvyšování ZK lze ovšem pod kategorií vzniku společnosti zařadit stěží. Vzniká otázka, zda je možné podřadit tento případ pod § 9 odst. 3 písm. b) OSŘ – statusové věci společností. Dle R. Cihláře nikoli, při oceňování nepeněžitého vkladu při zvyšování ZK by tak mohl znalec jmenovat i soud okresní.⁹⁵

Statusovými věcmi se rozumí věci, které se týkají samotné podstaty právního života společností, zejména základních znaků fungování společností.⁹⁶ Dle mého názoru však ZK, jeho případné zvyšování či snižování, tvoří podstatu právního života společností. Bez ZK nemohou společnosti zpravidla vůbec vzniknout, zákon výslovně zakazuje snížení ZK pod konkrétní hranici, ZK se zapisuje do OR a tvoří záruku ochrany věřitelů. ZK je tedy institutem, který má pro život společností nesmírný význam. Dle mého mínění tak lze ocenění nepeněžitých vkladů při zvyšování ZK zařadit pod § 9 odst. 3 písm. b) OSŘ, k rozhodování by tak měl být dle mého názoru věcně příslušný krajský soud.

Odměna znalce je určena dohodou znalce a společnosti (popř. zakladatelů jednajících jménem společnosti před jejím vznikem), na určení její výše se tedy nevztahuje vyhláška č. 37/1967 Sb., kterou se provádí ZZT. Odměnu hradí společnost, popř. společně a nerozdílně

⁹³ Srov. POLÁČEK, Bohumil, ATTL, Jan. *Posudek znalce a podnik*. Praha: C. H. Beck, 2006. s. 23.

⁹⁴ Blíže viz CIHLÁŘ, Richard. Ocenění nepeněžitého vkladu znalcem. *Právní zpravodaj*, 2002, č. 2, s. 5.

⁹⁵ Tamtéž.

⁹⁶ Blíže viz DRÁPAL, Ljubomír, BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád: komentář. I, § 1-200za*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. s. 50.

zakladatelé, nedojde-li k jejímu vzniku. Nedohodnou-li se strany na výši odměny, určí ji na návrh kterékoli strany soud, který znalce jmenoval, a to dle své vlastní úvahy.⁹⁷

Posudek znalce musí dle § 59 odst. 4 obsahovat alespoň popis nepeněžitěho vkladu, použité způsoby ocenění⁹⁸ a údaj o tom, zda hodnota předmětu vkladu odpovídá částce, která má být započítána na vklad, nebo úhrnnému emisnímu kursu akcií, jež jsou vydávány jako protiplnění, a dále částku, kterou je vklad oceněn. ObchZ nestanoví, jaký způsob ocenění má znalec zvolit. V zásadě přichází v úvahu kategorie dvě – administrativní ocenění (ocenění účetními cenami, pokud je o majetku vedena účetní evidence) nebo ocenění tržní, které vyjadřuje, za jakou cenu lze daný majetek v daném čase koupit.⁹⁹

J. Dědič a J. Lasák zastávají názor, že v případě neexistence výslovné úpravy metody ocenění nepeněžitých vkladů v občanskoprávních či obchodních předpisech je nutné na základě § 1 odst. 2 ObchZ postupovat dle zásad, na nichž spočívá ObchZ. Takovouto zásadou je i ochrana věřitelů. Z té pak můžeme dovodit, že ocenění by mělo probíhat dle některé z tržních oceňovacích metod, čímž by měla být posílena právní jistota osob vstupujících se společnostmi do právních vztahů. Znalec by měl především stanovit částku, kterou by věřitelé mohli získat při případném zpeněžení vkládané majetkové hodnoty v soudní dražbě.¹⁰⁰

Existují ovšem i jiné názory. Např. J. Seifert se domnívá, že nepoužití metody tržního ocenění by nemělo být důvodem pro odmítnutí znaleckého posudku rejstříkovým soudem, a odmítá názor, že metoda tržního ocenění je jedinou možnou a správnou metodou. Zákon sám nestanoví, jak má být vklad oceněn, upřednostnění jedné metody a vyloučení druhé je tedy pouhou spekulací. Navíc tržní metoda ocenění nemusí nutně znamenat absolutní ochranu věřitelů, neboť ocenění vychází z podmínek v konkrétním místě a čase, ty však mohou být zcela odlišné od podmínek v době, kdy se budou věřitelé domáhat uspokojení svých pohledávek.¹⁰¹

Osobně se přikláním k názoru J. Seiferta. V celém soukromém právu platí zásada, že co není zákonem zakázáno, je dovoleno. Pokud sám ObchZ nestanoví, jakou metodu je třeba

⁹⁷ Srov. DĚDIČ, Jan a kol. *Akciové společnosti*. 6. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2007. s. 22.

⁹⁸ J. Dědič se domnívá, že z doslovného znění zákona vyplývá povinnost znalce použít nejméně dvě metody ocenění. Tento názor nesdílí B. Poláček, neboť v praxi často dochází k situaci, kdy použití dvou různých metod není možné. Tak např. je-li předmětem vkladu podnik, který nevykonává žádnou činnost a pouze vlastní nemovitost, je možné použít pouze metodu substanční, tedy metodu založenou na ocenění jednotlivých položek majetku. Na druhé straně by použití jediné metody mělo být vyváжено náležitým odůvodněním jejího výběru. Blíže viz POLÁČEK, Bohumil, ATTL, Jan. *Posudek znalce a podnik*. Praha: C. H. Beck, 2006. s. 26–27.

⁹⁹ Blíže viz DĚDIČ, Jan. Způsob ocenění nepeněžitěho vkladu do obchodní společnosti. *Právní praxe v podnikání*, 1997, č. 6, s. 29.

¹⁰⁰ Srov. LASÁK, Jan. K nepeněžitěmu vkladu v podobě nemovitostí zatížených promlčeným zástavním právem. *Obchodní právo*, 2007, č. 11, s. 9–10.

¹⁰¹ Srov. SEIFERT, Josef. Ocenění předmětu nepeněžitěho vkladu. *Právní praxe v podnikání*, 1997, č. 9, s. 25–26.

při oceňování použít, nemůže sama teorie vytýčit použití jedné z nich jako dogma. Od diskuzí na dané téma uplynulo již několik let, byl tedy dostatek času, aby sám zákonodárce určitou metodu upřednostnil, k tomu ovšem nedošlo. Je tedy na znalci, aby zvážil situaci a vybral metodu, která se mu bude v dané situaci jevit jako nejvhodnější.

Souhlasím, že použití tržní metody nemusí nutně představovat jedinou možnost, jak ochránit věřitele. Přesto se však k této metodě přikláním. Tržní cena totiž neodráží pouze stav vkládané hodnoty, ale také další faktory, např. lokalitu. Budou-li např. do společnosti vkládány dvě stejné nemovitosti, jedna v centru Prahy, druhá na samotě u lesa, bude právě tržní metoda lépe odrážet skutečnou hodnotu těchto nemovitostí. K této metodě bych se přiklonila tím spíše, že ZOK neobsahuje podmínku hospodářské využitelnosti předmětu vkladu pro společnost, ta bude moci předmět vkladu prodat a získané prostředky dále využít, prodejem nemovitosti v Praze tak společnost získá daleko větší sumu. Použitím administrativní metody by mohl být společník neúměrně zkrácen.

V souvislosti se znaleckým posudkem může vzniknout otázka, zda je možné se od posudku znalce odchýlit. Dle názoru B. Poláčka ze znění zákona, dle kterého se hodnota nepeněžitého vkladu stanoví „podle posudku“ znalce, vyplývá nemožnost odchýlit se od daného posudku, ať už směrem nahoru, či směrem dolů.¹⁰² Je možné se ovšem domnívat, že vložení vkladu v hodnotě nižší, než jakou stanovil znalec, nezpůsobí žádné negativní dopady. Z důvodu ochrany třetích osob před tvorbou fiktivního ZK by ale nebylo vhodné připustit vložení vkladu v hodnotě, jež přesahuje hodnotu určenou znalcem. Tento závěr je možné podložit také tím, že by vyhotovení znaleckého posudku nemělo žádný smysl, bylo-li by možné vložit vklad v libovolné vyšší hodnotě.¹⁰³

Problémovou se může jevit situace, kdy se znalec zabývá nad rámec svého oprávnění posouzením otázek právní povahy. Tento problém vyřešil sám NS v judikátu z oblasti trestního práva, jenž lze aplikovat i v oblasti civilní. Uvedl: „*Znalecký posudek nelze odmítnout jen proto, že znalec se nad rámec svého oprávnění vyjadřoval i k otázkám právním. Skutečnost, že znalec ve svém posudku zaujme stanovisko k otázce, jejíž zodpovězení přísluší soudu, nečiní tento posudek nepoužitelným, pokud obsahuje odborné poznatky a zjištění, z nichž znalec tento právní závěr učinil a které umožňují, aby soud tentýž nebo jiný takový závěr dovodil sám.*“¹⁰⁴

¹⁰² Srov. POLÁČEK, Bohumil, ATTL, Jan. *Posudek znalce a podnik*. Praha: C. H. Beck, 2006. s. 23.

¹⁰³ Srov. DĚDIČ, Jan a kol. *Akciové společnosti*. 6. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2007. s. 23.

¹⁰⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. dubna 1997, sp. zn. 2 Tzn 19/1997.

ObchZ, konkrétně § 59 odst. 7, upravuje případy, kdy hodnota nepeněžitého vkladu nedosáhne v době vzniku společnosti částky stanovené při založení. Společník, který vklad vložil, je povinen splatit rozdíl v penězích, nestanoví-li společenská smlouva jiný způsob náhrady. Stejná povinnost dopadá také na společníka, který splatil vklad po vzniku společnosti, a jeho hodnota v době splacení nedosáhla částky, na jakou byl nebo měl být oceněn. Ke znehodnocení může dojít například v důsledku živelní pohromy nebo užíváním vkladu v mezidobí mezi převzetím závazkové povinnosti a splacením vkladu. I takovéto snížení hodnoty by mělo být zjištěno posudkem znalce za použití metod totožných s metodami původního ocenění. Spočíval-li nepeněžitý vklad ve zřízení nebo převedení užívacího nebo požívacího práva na dobu určitou a toto právo před uplynutím sjednané doby zaniklo, je společník povinen hradit újmu tím vzniklou v penězích. Zde se jedná např. o právo vyplývající ze smlouvy nájemní či licenční. Daná pravidla vyplývají ze zásady zachování ZK. Převede-li společník podíl na jiného, ručí za splnění těchto povinností nabyvatel, nejde-li o nabytí podílu na evropském regulovaném trhu nebo zahraničním trhu obdobněm regulovanému trhu či v evropském mnohostranném obchodním systému.¹⁰⁵

ZOK se k oceňování vkladů vyjadřuje poměrně stroze, když v § 17 odst. 2 stanoví, že ocenění nepeněžitého vkladu musí být uvedeno ve společenské smlouvě. Hodnota předmětu vkladu tak i nadále zůstává obligatorní náležitostí zakladatelského dokumentu. Ocenění prováděné na základě znaleckého posudku se však v obecné rovině nepřebírá, hodnota vkladu bude určována vůlí zakladatelů. Modifikaci nalezneme u jednotlivých společností.¹⁰⁶

V rámci s.r.o. se nepeněžitě vklady oceňují i nadále posudkem znalce, ten je ovšem nově vybírán ze seznamu znalců zakladateli a po vzniku společnosti jednatelem. Napříště se tak nemusí jednat o znalce jmenovaného soudem, ale o znalce určeného dohodou stran.¹⁰⁷ Obdobně je tomu také u a.s. Dle § 251 ZOK vybírají znalce při zakládání společnosti zakladatelé, jinak představenstvo.

Tato zásadní změna v oblasti oceňování je odůvodněna cílem Druhé směrnice, jímž je zachování ZK společnosti a ochrana věřitelů a akcionářů. Musí-li znalec splňovat podmínky stanovené zvláštním zákonem a má-li jeho posudek charakter veřejné listiny, je smysl směrnice naplněn. Je proto zcela nepodstatné, zda je znalec jmenován soudem ad hoc, nebo

¹⁰⁵ Srov. POKORNÁ, Jarmila, KOVAŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář, I. díl*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2009. s. 295–296.

¹⁰⁶ Srov. HAVEL, Bohumil a kol. *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou*. Ostrava: Sagit, 2012. s. 34–38.

¹⁰⁷ Tamtéž, s. 81–84.

vybírán ze seznamu soudních znalců – v obou případech musí splňovat podmínku nezávislosti a postupovat dle zvláštního zákona.¹⁰⁸

V tomto směru se však dle mého názoru dostává ZOK do rozporu s požadavkem čl. 10 Druhé směrnice, který výslovně žádá znalce jmenovaného soudem nebo správním orgánem. Jak je zmíněno výše, proběhly již dříve na toto téma vášnivé diskuze a samo Společenství odpovědělo jasně – znalec musí být skutečně jmenován či schválen tímto formálním způsobem. Domnívám se tedy, že nová právní úprava toto pravidlo dostatečně nerespektuje.

Z ustanovení § 143 a 251 ZOK vyplývá, že odměňování znalce a náležitosti znaleckého posudku zůstávají nedotčeny. Nově je výslovně uvedeno, že cena nepeněžitého vkladu nesmí být vyšší, než kolik činí částka určená znalcem.

3.2 Výjimky z oceňování

Novela ObchZ provedená zákonem č. 215/2009 Sb. přinesla mimo jiné zjednodušení v oblasti oceňování nepeněžitých vkladů tím, že v případě, kdy lze spolehlivě zjistit hodnotu nepeněžitého vkladu jinak než posudkem znalce, je možné od posudku znalce upustit a nahradit jej jiným způsobem ocenění. Jedná se o přizpůsobení české právní úpravy předpisům Evropské Unie, konkrétně čl. 10a a 10b směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2006/68/ES, kterou došlo k novelizaci Druhé směrnice. Český zákonodárce tuto možnost vztáhl jak na a.s., tak na s.r.o.

Pro účely výjimek z oceňování posudkem znalce člení ObchZ předměty nepeněžitých vkladů do dvou skupin:

- *investiční CP a nástroje peněžního trhu,*¹⁰⁹
- *jiný majetek způsobilý být předmětem vkladu.*

Ke skupině první se vztahuje § 59a odst. 1 ObchZ. Hodnota vkladu se určí jako vážený průměr z cen, za které byly uskutečněny obchody tímto CP nebo nástrojem peněžního trhu na evropském regulovaném trhu¹¹⁰ v době 6 měsíců před splatností vkladu. Valné

¹⁰⁸ Tamtéž, s. 121.

¹⁰⁹ Investičním CP se dle § 3 odst. 2 ZPKT, rozumí CP, který je obchodovatelný na kapitálovém trhu (např. akcie nebo obdobné CP představující podíl na společnosti nebo jiné právnické osobě, dluhopisy nebo obdobné CP představující právo na splacení dlužné částky, CP, které tyto CP nahrazují atd.). Nástroje peněžního trhu zařazuje ZPKT mezi investiční nástroje.

¹¹⁰ ZPKT neobsahuje definici obchodu uzavřeného na regulovaném trhu. K tomuto pojmu se však vyjádřil NS a stanovil, že z gramatického, logického a teleologického výkladu § 183c odst. 3 ObchZ a ze zásad, na kterých ObchZ spočívá, vyplývá, že obchodem uskutečněným na regulovaném (veřejném) trhu může být pouze takový obchod, který byl uzavřen na veřejném trhu na základě anonymní nabídky a poptávky. Nepostačuje, byl-li na něm vypořádán.

Blíže viz Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. května 2002, sp. zn. 29 Odo 342/2001.

hromadě tak v okamžiku, kdy rozhoduje o zvýšení ZK, není známa hodnota předmětu vkladu, nemůže být proto uvedena ani v pozvánce, VH má k dispozici pouze způsob jejího výpočtu.

Mezi rozhodnutím VH a skutečným splacením vkladu může dojít ke změnám jeho hodnoty. Bude-li hodnota vkladu při splacení vyšší, než byla stanovena v rozhodnutí VH, může být použita na tvorbu rezervního fondu, započtena na tvorbu emisního ážia nebo zaúčtována jako závazek vůči vkladateli. Bude-li hodnota vkladu při splacení nižší, použije se postup dle § 59 odst. 7 ObchZ.¹¹¹

Je-li vkladem do společnosti majetek odlišný od investičních CP nebo nástrojů peněžního trhu, může být jeho hodnota určena dvěma způsoby. Dle § 59a odst. 2 je to hodnota určená **obecně uznávaným nezávislým odborníkem** za užití obecně uznávaných standardů a zásad oceňování¹¹² ne starších než 6 měsíců před splacením vkladu. Kdo je tímto obecně uznávaným odborníkem, není zákonem stanoveno, ani judikatura se k danému pojmu prozatím nevyjádřila. Sama důvodová zpráva k zákonu č. 215/2009 Sb. uvádí, že záměrně neodkazuje na ZZT, daným odborníkem může být kdokoli, kdo splňuje požadavky § 59, nikoli tedy pouze znalec. Může se jednat jak o osobu fyzickou, tak právnickou, za osobu právnickou však musí posudek zřejmě vypracovat fyzická osoba s potřebnou kvalifikací a praxí. Daná osoba musí být nezávislá na zakladateli, ale také na společnosti. Musí se jednat o odborníka, jenž je obecně uznáván, jeho posudek musí mít v odborných kruzích značnou váhu.

Nabízí se otázka, zda může být důvodem pro vyslovení neplatnosti usnesení VH o zvýšení ZK skutečnost, že osoba, jež provedla ocenění, není obecně uznávaným odborníkem. Jelikož jsou důsledky nadhodnocení vkladu upraveny ustanovením § 59 odst. 7 ObchZ, není na místě, aby o neplatnosti usnesení VH rozhodoval soud. Ustanovení § 59 odst. 7 chrání dostatečně společnost, společníky i věřitele. Bude-li posudek správný, ovšem vypracovaný někým, kdo není obecně uznávaným nezávislým odborníkem, měl by soud návrh na vyslovení neplatnosti zamítnout z důvodu nepodstatného porušení práv – § 131 odst. 3 písm. a).¹¹³

¹¹¹ Srov. ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 238.

¹¹² Česká právní úprava v současné době oceňovacím standardům a zásadám pozornost nevěnuje. Obvykle se proto vychází ze zásad Mezinárodních oceňovacích standardů vydaných IVSC (International Valuation Standards Committee), z Evropských oceňovacích standardů vydávaných TEGoVA (The European Group of Valuers' Associations), v oblasti oceňování nemovitostí pak např. ze standardů RICS (Royal Institution of Chartered Surveyors).

Bližší viz DĚDIČ, Jan, SKÁLOVÁ, Jana, HLAVÁČ, Jiří. Oceňování nepeněžitých vkladů a finanční asistence v novele obchodního zákoníku a účetní souvislosti (1. část). *Obchodněprávní revue*, 2009, č. 10, s. 281.

¹¹³ Tamtéž, s. 279–281.

Domnívám se, že v případě, kdy by posudek obecně uznávaného odborníka vklad výrazně podhodnotil, může být vyslovení neplatnosti usnesení VH významnou možností obrany. Bude-li chtít společník vložit do společnosti další vklad a tím zároveň zvýšit i svůj podíl, nebude pro něj jistě bezvýznamné, jakou částkou odborník předmět vkladu ocení. Vyslovení neplatnosti usnesení VH tak může, dle mého názoru, představovat účinný způsob obrany v případě, kdy společník s ohodnocením svého vkladu zásadně nesouhlasí.

Druhým způsobem ocenění majetku odlišného od investičních CP a nástrojů peněžního trhu je **ocenění reálnou hodnotou**. Ustanovení § 59a odst. 3 odkazuje na případy, kdy se dle zákona o účetnictví účtuje o majetku v reálných hodnotách¹¹⁴. Vychází se přitom z reálné hodnoty vykázané v účetní závěrce za účetní období, jenž předchází VH, která o vkladu rozhoduje, byla-li ověřena auditorem bez výhrad.

Ustanovení § 59a odst. 4 a 5 ObchZ se týká situací, kdy je hodnota předmětu vkladu ovlivněna podstatnou změnou okolností. Odst. 4 se vztahuje na investiční CP a nástroje peněžního trhu a stanoví společnosti povinnost zajistit nové ocenění znalcem jmenovaným dle § 59 odst. 3 ObchZ, je-li hodnota předmětu vkladu ovlivněna výjimečnými okolnostmi, které by ji mohly ke dni splacení významně změnit. Odst. 5 se týká ocenění vkladu odborníkem nebo reálnou hodnotou. Zde je povinnost nového ocenění vázána na nové okolnosti, jež by mohly změnit hodnotu vkladu. Po novelizaci z roku 2011 zákon i zde vyžaduje významnou změnu hodnoty. Byla tak odstraněna chyba na straně zákonodárce, protože dané ustanovení neodpovídalo směrnici 2006/68/ES, která významnou změnu hodnoty požaduje i pro tyto případy.¹¹⁵

Ustanovením § 59b odst. 1 jsou pokryty situace, kdy nedojde k novému ocenění nepeněžitých vkladů, jež byly poprvé oceněny odborníkem či reálnou hodnotou, a tudíž nebyl dodržen § 59a odst. 5. Poté mohou o toto ocenění společnost požádat ode dne, kdy o tomto nepeněžitém vkladu rozhodovala VH, až do dne jeho splacení:

¹¹⁴ Před novelami z roku 2011 byl v ObchZ zakotven pojem reálná cena, který se odlišoval od pojmu reálná hodnota, jak jej používá zákon o účetnictví. Z důvodové zprávy a znění Druhé směrnice bylo ovšem možné dovodit, že toto nebyl záměr zákonodárce, a pojmy reálná cena a hodnota byly totožné. Novelizací byl tento výklad potvrzen.

Bliže viz SKÁLOVÁ, Jana. *Nepeněžitě vklady do kapitálových společností* [online]. ucetnikavarna.cz, 31. 8. 2010 [cit. 17. 11. 2012]. Dostupné na <http://www.ucetnikavarna.cz/archiv/dokument/doc-d26165v34530-nepenezite-vklady-do-kapitalovych-spolecnosti/?#heading6>.

¹¹⁵ Srov. ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 240.

- a) společník nebo společníci, jejichž vklady v době rozhodování VH o zvýšení ZK dosahovaly alespoň 5 % upsaného ZK a ke dni podání žádosti tyto podíly nejméně ve stejném rozsahu stále mají¹¹⁶, nebo
- b) akcionář nebo akcionáři, jestliže souhrnná jmenovitá hodnota jejich akcií v době rozhodování VH o zvýšení ZK dosahovala alespoň 5 % upsaného ZK společnosti a ke dni podání žádosti tyto podíly nejméně ve stejném rozsahu stále mají.

Podmínky stanovené v § 59b odst. 1 písm. a) a b) jsou zákonem vázány na okamžik rozhodování VH o zvýšení ZK a den podání žádosti, nemusí být ovšem splněny ke dni podání návrhu na jmenování znalce dle odst. 2. Jelikož však takovýto návrh představuje výrazný zásah do vnitřních poměrů společnosti, který by neměl být umožněn osobám, jež se na ZK nepodílejí (nebo podílejí, ale jen nepatrnou měrou), lze vyslovit názor, že dané podmínky by měly být splněny i zde.¹¹⁷

Nenavrhl-li společnost jmenování znalce do 14 dnů ode dne doručení žádosti, mají dle § 59b odst. 2 ObchZ právo navrhnout jmenování znalce samotní společníci či akcionáři, splňují-li podmínky dle odst. 1.

Řízení o jmenování znalcem dle § 59 odst. 3 ObchZ se řídí § 200e OSŘ. Věcná příslušnost je dána krajským soudům dle § 9 odst. 3 písm. b) OSŘ. Ustanovení § 200e odkazuje na § 94 odst. 1 větu první, dle které se řídí účastenství, účastníky jsou tedy navrhovatel a ti, o jejichž právech nebo povinnostech má být v řízení rozhodováno. Účastníkem řízení tak bude navrhovatel, navržený znalec a také společnost, i když není v pozici navrhovatele.¹¹⁸ To ostatně vyplývá z judikatury NS. *„Součástí rozhodnutí soudu o jmenování znalce musí nutně být (a to i když to navrhovatel výslovně nepožaduje) i stanovení povinnosti obchodní společnosti, jejíž zpráva má být podrobena přezkoumání, poskytnout znalci podklady potřebné k takovému přezkoumání, ostatně musí být z povahy věci i tato společnost účastníkem řízení, jinak by nebylo možné jí takovou součinnost efektivně uložit.“*¹¹⁹

ObchZ je vůči společníkům přísnější než Druhá směrnice, když v § 59b odst. 3 stanoví, že je-li ocenění dle posudku znalce, jež byl navržen společníky nebo akcionáři dle

¹¹⁶ Z logického výkladu plyne, že podíl společníka se může libovolně měnit, zvyšovat nebo snižovat, i tak mu právo dle § 59b odst. 1 zůstává zachováno, nesmí však dojít ke snížení podílu pod 5% upsaného ZK. Blíže viz DĚDIČ, Jan, SKÁLOVÁ, Jana, HLAVÁČ, Jiří. Oceňování nepeněžitých vkladů a finanční asistence v novele obchodního zákoníku a účetní souvislosti (1. část). *Obchodněprávní revue*, 2009, č. 10, s. 284.

¹¹⁷ Srov. ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 241.

¹¹⁸ Blíže viz DĚDIČ, Jan, SKÁLOVÁ, Jana, HLAVÁČ, Jiří. Oceňování nepeněžitých vkladů a finanční asistence v novele obchodního zákoníku a účetní souvislosti (1. část). *Obchodněprávní revue*, 2009, č. 10, s. 284–285.

¹¹⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. července 2007, sp. zn. 29 Cdo 1334/2007.

odst. 2 stejné nebo vyšší než původní ocenění, ačkoli tvrdili, že má být nižší, může se společnost domáhat, aby jí tito společníci nebo akcionáři uhradili náklady spojené s jeho vypracováním. Náklady budou tvořit zejména odměna znalce a náklady, které společnosti vznikly při poskytování součinnosti v souvislosti s vypracováním znaleckého posudku. Navrhnou-li jmenování znalce samotní společníci, budou mít vůči společnosti pravděpodobně právo na náhradu škody, především uhrazení nákladů zbytečně vynaložených na řízení.¹²⁰

Ustanovení § 59c ObchZ ukládá společnosti dvě informační povinnosti.

1. Zvyšuje-li se ZK nepeněžitým vkladem, jehož hodnota byla určena podle § 59a odst. 1 až 3, uloží společnost před jeho splacením do sbírky listin také oznámení, které obsahuje údaje dle § 59c odst. 2 a datum rozhodnutí o zvýšení ZK. Je-li tato povinnost splněna, omezí se prohlášení dle odst. 2 na sdělení, že od zveřejnění oznámení podle tohoto odstavce nenastaly nové okolnosti. Statutární orgán je proto povinen až do splacení vkladu kontrolovat, zda nenastaly nové okolnosti jako důvod nového ocenění. Nevyžaduje se, aby se jednalo o významnou změnu ocenění. Požadavek významné změny ocenění je ovšem nutné dovodit z účelu zákona. Jestliže nové okolnosti nastaly, je společnost povinna uložit do sbírky listin oznámení dle odst. 2 v plném rozsahu.
2. Byla-li hodnota nepeněžitého vkladu určena podle § 59a odst. 1 až 3, uloží společnost do 1 měsíce ode dne splacení vkladu do sbírky listin prohlášení obsahující:
 - a) popis nepeněžitého vkladu,
 - b) hodnotu nepeněžitého vkladu, způsob ocenění a případně i použité metody,
 - c) v případě a.s. vyjádření, zda hodnota nepeněžitého vkladu odpovídá alespoň počtu a emisnímu kursu akcií, které za ně byly vydány,
 - d) v případě s.r.o. vyjádření, zda hodnota nepeněžitého vkladu odpovídá alespoň výši převzatého vkladu s případným emisním áziem,
 - e) sdělení, že nenastaly výjimečné nebo nové okolnosti, které by mohly původní ocenění ovlivnit.

Je-li předmětem vkladu investiční CP či nástroj peněžního trhu a jsou-li oceněny dle § 59a odst. 1, není možné, aby oznámení dle odst. 1 obsahovalo hodnotu nepeněžitého vkladu, neboť ještě není známa. V oznámení dle odst. 2, které je ukládáno do sbírky listin až

¹²⁰ Blíže viz DĚDIČ, Jan, SKÁLOVÁ, Jana, HLAVÁČ, Jiří. Oceňování nepeněžitých vkladů a finanční asistence v novele obchodního zákoníku a účetní souvislosti (1. část). *Obchodněprávní revue*, 2009, č. 10, s. 286–287.

po splacení vkladu, však tento údaj být uveden musí. Společnost bude v tomto případě povinna uložit do sbírky listin oznámení dle odst. 2 v plném rozsahu.

Závěrem je třeba připomenout, že výjimky z oceňování nepeněžitých vkladů se týkají zvyšování ZK s.r.o. či a.s. Možnost upustit od posudku znalce tedy nedopadá na situaci, kdy je společnost zakládána.¹²¹

Ustanovení § 468 – 473 ZOK upravují výjimky z povinnosti oceňování nepeněžitého vkladu znalcem při zvyšování ZK. Daná ustanovení se vztahují na a.s. i s.r.o. a jsou kopií stávající právní úpravy. Jedinou výjimkou je § 471 odst. 3, jenž stanoví, že je-li nové ocenění vypracované znalcem, kterého určili sami akcionáři, alespoň stejné jako ocenění původní, může se společnost na akcionářích domáhat úhrady nákladů spojené s jeho vypracováním. Je zde však nově zakotveno právo soudu rozhodnout, že po akcionářích nelze náhradu nákladů spravedlivě požadovat.¹²²

¹²¹ Tamtéž, s. 287-288.

¹²² Srov. HAVEL, Bohumil a kol. *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou*. Ostrava: Sagit, 2012. s. 185–186.

4 Vklad jako vkladová povinnost

Další význam přisuzovaný vkladu (zmiňovaný již v úvodním výkladu) je vklad jako vkladová povinnost, tedy vklad v obligačním, závazkovém smyslu. Vkladová povinnost (ilace) vytváří obsah závazkového právního vztahu mezi společností na straně jedné a společníkem, popř. budoucím společníkem na straně druhé.¹²³

„Vkladová povinnost se přitom rozpadá na povinnost upisovací a povinnost uhrazovací. Jedná se o to, že ilace má své dvě vzájemně podmíněné fáze. Prvou je vlastní upsání vkladu, tedy přijetí závazku společníkem nebo zakladatelem poskytnout ve prospěch společnosti určitý předmět vkladu ve stanovené hodnotě, a druhou pak závazek uhrazení vkladu, tedy vlastní předání předmětu vkladu a převedení vlastnického (majitelského) práva k předmětu vkladu na společnost. Teprve poté je proces ilace perfektní.“¹²⁴

Jak bylo zmíněno výše, může být závazek ke splacení vkladu připodobňován k různým typům občanskoprávních smluv, např. ke smlouvě směnné, smlouvě odvázné (aleatorní) či smlouvě ve prospěch třetího. Pod žádnou z těchto smluv však ilační povinnost podřadit nelze, jedná se o zcela specifický typ soukromoprávního jednání, zcizení *sui generis*.¹²⁵

Vkladová povinnost je základní povinností společníků kapitálových společností. Společníci nejsou v těchto společnostech osobně vázáni, za závazky společnosti ručí pouze omezeně či vůbec, musí proto vytvořit z vlastních zdrojů majetkový základ autonomního postavení společnosti. U osobních společnostech, pro něž je typická osobní účast společníků a neomezené ručení za závazky společnosti, zákon vkladovou povinnost nevyžaduje, je fakultativní, může být ovšem založena společenskou smlouvou.^{126 127}

¹²³ Srov. ELIÁŠ, Karel, BARTOŠÍKOVÁ, Miroslava, POKORNÁ Jarmila, DVOŘÁK, Tomáš. *Kurs obchodního práva: obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 30.

¹²⁴ DVOŘÁK, Tomáš. *Komanditní společnost*. Praha: ASPI, 2004. s. 106.

¹²⁵ Srov. ELIÁŠ, Karel. K některým sporným otázkám souvisejícím s vklady do obchodních společností. *Právní praxe v podnikání*, 1996, č. 4, s. 1.

¹²⁶ Srov. POKORNÁ, Jarmila, KOVAŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář, I. díl*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2009. s. 287.

¹²⁷ Obdobnou úpravu zvolil např. i německý obchodní zákoník či švýcarský obligační kodex. Naopak ve francouzském právu je vkladová povinnost obligatorní ve všech společnostech, tedy i osobních. Podobnou úpravu najdeme i v Rusku či Itálii.

Bližší viz PELIKÁNOVÁ, Irena. *Veřejná obchodní společnost: srovnávací právo obchodní*. Praha: Orac, 2002. s. 12–13.

4.1 Vznik vkladové povinnosti

Právních skutečností, na jejichž základech vzniká vkladová povinnost, může být dle okolností konkrétního případu hned několik, vždy ovšem půjde o projev vůle vkladatele. Závazek vložit vklad může být založen těmito právními skutečnostmi:

- a) *společenská smlouva* jako nejčastější důvod vzniku vkladového závazku u osobních obchodních společností a s.r.o.,
- b) *zakladatelská listina* v případech, kdy je společnost zakládána jediným společníkem, který se sám zavazuje vložit předmět vkladu, jedná se tedy o jednostranný právní úkon,
- c) *zakladatelská smlouva* při zakládání a.s., kdy se zakladatelé společnosti zavazují splatit emisní kurs akcií,
- d) *prohlášení upisovatelů* v listině upisovatelů, je-li a.s. zakládána na základě veřejné nabídky akcií, kdy povinnost splatit emisní kurs akcií na sebe přebírají osoby odlišné od zakladatelů; obdobný postup se použije při zvyšování ZK upisováním nových akcií,
- e) *dohoda akcionářů* dle § 205, jestliže při zvyšování ZK a.s. upíší akcie, které nebyly upsány s využitím přednostního práva stávajících akcionářů, dosavadní akcionáři,
- f) *prohlášení o převzetí nových vkladů* přednostně dosavadními společníky, a pokud ti nevyužili svého přednostního práva, také třetími osobami.¹²⁸

Z uvedeného výčtu je zřejmé, že ilační povinnost může vzniknout:

1. *v okamžiku konstituování společnosti, nebo*
2. *v rámci zvyšování ZK.*

Ad 1) Převzetí vkladové povinnosti je u kapitálových společností a k.s. nezbytnou podmínkou založení společnosti jako takové, naopak u v.o.s., která nevytváří povinně ZK, nemusí vkladová povinnost vůbec vzniknout.

Ad 2) Zvyšování ZK se týká pouze kapitálových společností. Vkladová povinnost vznikne jen na základě těch právních skutečností, které upravuje ObchZ v rámci jednotlivých způsobů zvyšování ZK. Tyto skutečnosti se neuplatňují u v.o.s. Vzhledem k její právní povaze není potřebná zákonná úprava způsobu a postupu při zvyšování ZK. Za jejího trvání může přistoupit další společník bez povinnosti zavázat se ke splacení vkladu. K.s. sice ZK

¹²⁸ Srov. ELIÁŠ, Karel, BARTOŠÍKOVÁ, Miroslava, POKORNÁ Jarmila, DVOŘÁK, Tomáš. *Kurs obchodního práva: obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 30–31.

povinně vytváří, pravidla pro jeho zvyšování však zákon neupravuje. Vkladová povinnost dopadá pouze na komanditisty.¹²⁹

4.2 Obsah vkladové povinnosti

Obsah vkladové povinnosti tvoří práva a povinnosti společníka (budoucího společníka) na straně jedné a společnosti na straně druhé.

Společník je povinen vklad splatit, a to řádně a včas, společnost má právo vklad od společníka požadovat a následně vklad přijmout.

Vkladová povinnost společníků v.o.s. může být vyžadována společenskou smlouvou, která stanoví také výši vkladu, režim splácení, lhůtu pro zaplacení a sankce za prodlení se splácením. Podobně je tomu také u komplementářů k.s. Vkladová povinnost komanditistů je naopak stanovena přímo zákonem. Minimální výše vkladu činí 5 000 Kč. Také u kapitálových společností je závazek k převzetí vkladu obligatorní. Zákon stanoví minimální výši vkladů společníků s.r.o. na 20 000 Kč, s tím, že výše vkladů jednotlivých společníků nemusí být totožná, musí být ale dělitelná tisícem.¹³⁰

Předmět vkladu se stává majetkem společnosti, na společnost přechází vlastnické právo k věcem, společnost ovšem společníku neposkytuje protiplnění. Společník sice nabývá podíl na společnosti, avšak nabytí podílu nelze za protiplnění považovat. Nabytí podílu je spojeno se vznikem účasti na společnosti, ke kterému dochází na základě zákonem stanovených právních skutečností. Společníku nevzniká právo k majetku společnosti, na základě svého podílu však může rozhodovat o zaměření činnosti společnosti a o její samotné existenci. Lze tedy shrnout, že převzetí závazku splatit vklad sice představuje nezbytnou podmínkou nabytí podílu (s výjimkou neomezeně ručících společníků), avšak společník nabývá podíl nezávisle na splacení vkladu.¹³¹

Společník nemá právo na vrácení předmětu vkladu a ztrácí k němu svá dispoziční práva. Společníku vzniká pouze právo na vypořádací podíl, trvá-li společnost dále bez jeho účasti, nebo na podíl na likvidačním zůstatku při zrušení společnosti s likvidací.¹³²

¹²⁹ Tamtéž, s. 31–32.

¹³⁰ Srov. LOCHMANOVÁ, Ludmila. *Základy obchodního práva*. 2. přepracované a doplněné vydání. Ostrava: Key Publishing, 2011. s. 101.

¹³¹ Srov. ELIÁŠ, Karel, BARTOŠÍKOVÁ, Miroslava, POKORNÁ Jarmila, DVOŘÁK, Tomáš. *Kurs obchodního práva: obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 32.

¹³² Srov. DĚDIČ, Jan. *Právo obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Prospektrum, 1998. s. 54.

4.3 Zánik vkladové povinnosti

Vkladová povinnost zaniká primárně splněním, které ObchZ označuje jako splacení bez rozlišení, zda se jedná o vklady peněžité či nepeněžité. Způsob a okamžik splacení vkladu je ovlivněn zejména předmětem vkladu, ale také tím, zda je vklad splácen před vznikem společnosti, nebo až po jejím vzniku.

Peněžité vklady musí vkladatel splatit ve lhůtách stanovených zákonem, společenskou smlouvou, zakladatelskou smlouvou (listinou) či stanovami. Na nepeněžité vklady se váže povinnost jejich splacení před zápisem výše ZK do OR jak při zakládání společnosti, tak při zvyšování ZK.¹³³

V období mezi založením a vznikem není společnost právnickou osobou, nemůže být tudíž ani stranou právního vztahu. Způsob splacení vkladů u s.r.o. a a.s., u nichž zákon vyžaduje, aby vkladová povinnost byla splněna alespoň z části ještě před vznikem společnosti, byla vyřešena prostřednictvím institutu správce vkladu. U osobních společnostech, pro které zákon stanoví lhůtu pro splacení „bez zbytečného odkladu“ po vzniku společnosti, popř. po vzniku účasti společníka na společnosti, tento problém nenastává. Pokud by však společenská smlouva určila, že vklady mají být splaceny před vznikem společnosti, musel by být i zde správce vkladu ustanoven.

Splnění vkladové povinnosti před vznikem společnosti je vázán na poměrně složitý proces, závisí také na jednotlivých předmětech vkladů:

- **Nemovitosti:** Dle § 60 odst. 2 ObchZ je vkladatel povinen před zápisem společnosti do OR předat správci vkladu své písemné prohlášení s úředně ověřeným podpisem; předáním tohoto prohlášení spolu s předáním nemovitosti se vklad považuje za splacený.¹³⁴

Prohlášení je jednostranným právním úkonem, jedná se pouze o jakési potvrzení dříve vyjádřené vůle směřující k převodu vlastnického práva na společnost, jak byla vyjádřena v zakladatelském dokumentu. Zároveň prohlášení identifikuje nemovitost způsobem, který vyžaduje KatZ, tedy tak, aby nebylo možné předmětnou nemovitost zaměnit s žádnou jinou (v zakladatelském dokumentu nemusí být nemovitost identifikována přesně, jelikož přesná specifikace předmětu vkladu není obligatorní součástí zakladatelského dokumentu).¹³⁵

¹³³ Tamtéž, s. 57.

¹³⁴ Srov. ELIÁŠ, Karel, BARTOŠÍKOVÁ, Miroslava, POKORNÁ Jarmila, DVOŘÁK, Tomáš. *Kurs obchodního práva: obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 33–34.

¹³⁵ Blíže viz PSUTKA, Jindřich. Vklad movitých a nemovitých věcí do obchodní společnosti v souvislosti s jejím vznikem podle § 59 a 60 ObchZ – několik občanskoprávních postřehů (1. část). *Obchodněprávní revue*. 2009, č. 11, s. 306–307.

Náležitosti tohoto prohlášení nejsou zákonem stanoveny, je však jisté, že musí splňovat obecné náležitosti vymezené pro platnost právních úkonů. Jedná se především o určitost, kdy nesmí chybět identifikace vkladatele, společnosti a nemovitosti, která je předmětem vkladu, a prohlášení, že vkladatel předal nemovitost správci vkladu. Podpis správce vkladu není obligatorní náležitostí.¹³⁶

Není vyloučeno a lze jedinečně doporučit, aby byl o předání a převzetí nemovitosti pořízen písemný zápis, i když není zákonem vyžadován. V praxi bude tento zápis sloužit jako důkaz v rejstříkovém řízení, že došlo k předání nemovitosti, a tím k jejímu splacení. Je-li písemné prohlášení vkladatele součástí zápisu o předání nemovitosti, musí být podpisy na zápisu úředně ověřeny.¹³⁷

- **Movitosti:** Ustanovení § 60 odst. 2 váže splacení nepeněžitěho vkladu, jehož předmětem je věc movitá, na tradici, tedy předání věci správci vkladu. Jedná se však o dispozitivní ustanovení, zakladatelský dokument může stanovit jinak (zejména je-li věc v držbě třetí osoby). I zde je pro posílení právní jistoty namísto doporučit sepsání zápisu o předání věci.¹³⁸

Zákon o CP v § 1 odst. 2 zakotvil pravidlo, že nestanoví-li tento zákon nebo zvláštní právní předpis jinak, vztahují se na CP ustanovení o věcech movitých. ObchZ pro CP nestanoví žádný zvláštní způsob splacení, a proto se dovozuje, že režim splacení platný pro věci movité dopadá také na CP.

Fyzické předání je možné u listinných CP na doručitele. Na správce vkladu nepřechází vlastnická práva k CP, je pouze oprávněn vykonávat práva s CP spojená. Listinné CP na řad mohou být také fyzicky předány správci vkladu, ten by je však nemohl spravovat. Na listinném CP převoditelném rubopisem by tak měl být obsažen i zmocňovací rubopis na správce vkladu. V případě listinných CP na jméno (nepřevoditelné rubopisem) se vedle předání správci vyžaduje také uzavření písemné smlouvy o převodu CP, kterou za společnost podepisuje správce. Pro správu těchto CP je potřebné, aby zakladatel udělil správci plnou moc k výkonu práv, jež jsou s příslušným CP spojena, ledaže by tato práva vykonával zakladatel sám.

Zaknihované CP nelze fyzicky předat, jelikož postrádají hmotný substrát. Jejich splacení bude zřejmě probíhat způsobem stanoveným pro ostatní nepeněžitě vklady. Aby mohl správce vykonávat práva spojená se zaknihovaným CP, je nezbytná jeho registrace jako

¹³⁶ Srov. DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář, Díl I, § 1 – § 92e*. Praha: Polygon, 2002. s. 395–396.

¹³⁷ Tamtéž, s. 399.

¹³⁸ Srov. POKORNÁ, Jarmila, KOVAŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář, I. díl*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2009. s. 306.

správce v evidenci zaknihovaných CP. Další možností je udělení plné moci k výkonu práv zakladatelem.

- **Ostatní nepeněžité vklady:** Ustanovení § 60 odst. 2 ObchZ určuje způsob splacení vkladů i pro ostatní nepeněžité vklady. Vklad je splacen uzavřením písemné smlouvy o vkladu, kterou jménem společnosti uzavírá správce vkladu, úřední ověření podpisů se nevyžaduje. Tato smlouva musí zajistit dohled správce nad předmětem plnění do vzniku společnosti, proto musí být správci umožněn zejména přístup k předmětu vkladu a jeho správa.

Nevyžaduje se, aby byla smlouva o vkladu po vzniku společnosti schválena postupem dle § 64 odst. 2 ObchZ. Vlastnická a jiná práva totiž na společnost přecházejí dle dikce zákona okamžikem jejího vzniku. Ustanovení § 60 odst. 1 je tak ve vztahu k ustanovení § 64 odst. 2 speciální.¹³⁹

Smlouvu o vkladu je možné považovat za smlouvu nepojmenovanou, jejímiž podstatnými náležitostmi jsou označení účastníků, identifikace předmětu vkladu, projev vůle týkající se splacení vkladu a zajištění dohledu správce.¹⁴⁰

Splacení vkladu je zpřísněno v případě podniku a know-how. Současně s uzavřením smlouvy o vkladu musí dojít také k předání podniku nebo jeho části, popř. dokumentace, v níž je know-how zachyceno. O předání a převzetí podniku, jeho části či dokumentace zachycující know-how se sepíše zápis, který slouží jako listinný důkaz pro rejstříkový soud, jenž povoluje zápis společnosti do OR. Podpisy správce a vkladatele nemusí být úředně ověřeny.

Je-li vkladatelem podniku nebo jeho části obchodní společnost, nelze před uzavřením smlouvy o vkladu opomenout postup dle § 67a ObchZ. Je-li součástí vkládaného podniku nemovitost, musí smlouva o vkladu obsahovat také písemné prohlášení vkladatele dle § 60 odst. 1 ObchZ.¹⁴¹

V souvislosti s vkladem podniku může vzniknout otázka, kdo je oprávněn provozovat podnik v období mezi založením a vznikem společnosti. NS se k této otázce vyslovil následovně: „*Při absenci jiné dohody je podnikatel vkládající podnik do společnosti (jako její zakladatel) až do okamžiku, kdy předmět vkladu přejde na společnost, nadále oprávněn tento podnik provozovat s vědomím, že okamžikem vzniku společnosti na tuto přejdou i práva a závazky vzniklé v období od založení do vzniku společnosti.*“¹⁴²

¹³⁹ Srov. DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář, Díl I, § 1 – § 92e*. Praha: Polygon, 2002. s. 399–401.

¹⁴⁰ Srov. ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 246.

¹⁴¹ Srov. DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář, Díl I, § 1 – § 92e*. Praha: Polygon, 2002. s. 377.

¹⁴² Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. března 2003, sp. zn. 29 Odo 717/2002.

Účinností smlouvy o vkladu je splacen také vklad v podobě pohledávky¹⁴³. Společnost se stává věřitelem svým vznikem, popř. zápisem nové výše ZK do OR při jeho zvyšování.¹⁴⁴

Z výše uvedeného je zřejmé, že ObchZ upravuje způsob splacení jen nepeněžitých vkladů. Ustanovení § 60 odst. 1 ObchZ pouze stanoví, že peněžité vklady může spravovat jeden ze zakladatelů nebo též banka. Analogicky můžeme na splacení peněžitých vkladů aplikovat ustanovení o splacení věcí movitých. Vklad, jehož předmětem jsou peníze, je tedy splacen předáním správci vkladu, nebo bezhotovostním převodem či splacením v hotovosti na účet u banky, který zřídil zakladatel nebo správce vkladů pro tento účel. Splacení peněžitých vkladů na zvláštní účet u banky je obligatorně stanoveno v § 163a odst. 4, na který odkazuje i § 109 odst. 3 ObchZ a dále potom v § 204 odst. 2.¹⁴⁵

Obecné pravidlo, zakotvené v § 60 odst. 1 ObchZ, stanoví, že vlastnické právo či jiná práva ke vkladům splaceným před vznikem společnosti přecházejí na společnost dnem jejího vzniku. Z tohoto pravidla však existují dvě výjimky:

1. Co se týče nabývání vlastnického práva k **nemovitostem**, byl § 60 odst. 1 ObchZ dotčen novelou č. 264/1992 Sb., která přizpůsobila ObchZ zákonu o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem do KN. Novelou bylo stanoveno, že společnost nabývá vlastnické právo k nemovitostem vkladem do KN, a to na základě písemného prohlášení vkladatele s úředně ověřeným podpisem.¹⁴⁶

Samotné prohlášení vkladatele ovšem ke vkladu vlastnického práva do KN nepostačuje. Ustanovení § 36 písm. h) vyhlášky č. 26/2007 Sb., kterou se provádí zákon o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem, stanoví, že prohlášení musí být

¹⁴³ V teorii neexistuje shoda o tom, zda právním titulem pro převod pohledávky může být sám zakladatelský dokument, nebo zda musí přistoupit ještě další nabývací titul. I. Štenglová nebo S. Plíva zastávají názor, že je společník povinen uzavřít se společností písemnou smlouvu o postoupení pohledávky dle § 524 a násl. ObčZ. Tato smlouva pak představuje nejenom právní titul pro převod pohledávky ze společníka na společnost, ale také způsob, kterým je daný vklad splacen. Odlišný názor zastává K. Eliáš nebo J. Dědič. Dle jejich přesvědčení je zakladatelský dokument či jiný právní úkon, kterým na sebe společník bere povinnost splatit vklad, dostačujícím titulem pro postoupení pohledávky.

Bliže viz RABANOVÁ, Michaela. Ke vkladu pohledávky do obchodní společnosti. *Obchodní právo*, 2000, č. 8, s. 14–16.

Sama se přikláním k názoru K. Eliáše a J. Dědiče. Domnívám se, že úprava ObchZ jako *lex specialis* má přednost před obecnou úpravou ObčZ, pokud má tedy zakladatelský dokument náležitosti stanovené pro smlouvu o postoupení pohledávky, je možné jej takto nahradit. Osobně si myslím, že požadavek uzavření smlouvy o postoupení pohledávky vedle zakladatelského dokumentu by bylo zbytečným zatěžováním společníků, když zakladatelský dokument může obsáhnout vše, co smlouva o postoupení pohledávky. Jednalo by se tak o nadbytečnou duplicitu.

¹⁴⁴ Srov. POKORNÁ, Jarmila, KOVAŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář, I. díl*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2009. s. 294–295.

¹⁴⁵ Srov. ELIÁŠ, Karel, BARTOŠÍKOVÁ, Miroslava, POKORNÁ Jarmila, DVOŘÁK, Tomáš. *Kurs obchodního práva: obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 34.

¹⁴⁶ Srov. ELIÁŠ, Karel. Vklady do obchodních společností. *Právník*, 1994, č. 5, s. 404.

doloženo společenskou smlouvou, zakladatelskou smlouvou, zakladatelskou listinou nebo jinou listinou s projevem vůle právnické osoby (například usnesení valné hromady) přijmout nemovitost do svého ZK. V případě zvýšení ZK se vyžaduje též výpis z obchodního nebo jiného zákonem stanoveného rejstříku, který zvýšení ZK dokládá.¹⁴⁷

Je-li pravomocně rozhodnuto o povolení vkladu, nastávají právní účinky vkladu zpětně ke dni doručení návrhu na vklad nemovitosti do KN. Z tohoto důvodu je nutné dávat pozor, aby bylo prohlášení vkladatele doručeno katastru nejdříve v den, kdy společnost vzniká (společnost, která ještě neexistuje, na sebe nemůže brát práva a zavazovat se k povinnostem, nemůže tedy ani nabýt vlastnické právo). Bude-li návrh na vklad do KN doručen dříve, tj. před vznikem společnosti, katastrální úřad jej dle § 5 odst. 3 zákona o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem pro předčasnost zamítne. Z tohoto důvodu lze doporučit připojení výpisu z OR, kterým bude existence společnosti doložena.

Prohlášení musí být podáno ve lhůtě 30 dní ode dne zápisu společnosti do OR, a to s ohledem na KatZ, který v § 10 odst. 1 písm. d) stanoví vlastníkům nemovitostí povinnost ohlásit katastrálnímu úřadu změny údajů katastru týkající se jejich nemovitostí, a to do 30 dnů ode dne vzniku těchto změn, a předložit listinu, která změny dokládá. Nedodržení této povinnosti je považováno za porušení pořádku na úseku katastru a kvalifikováno jako přestupek.¹⁴⁸

V souvislosti s převodem vlastnického práva k nemovitostem je možné zmínit právní osud příslušenství nemovitosti. I zde se v nauce objevují rozdílné názory. Skupina první zastává názor, že příslušenství sleduje právní osud věci hlavní. Převádí-li se tedy např. nemovitosti v podobě pozemku s hlavní budovou, budou převedeny také budovy vedlejší, aniž by to muselo být ve smlouvě výslovně zakotveno. Tento přístup přihlíží k jazykovému výkladu, především ale vyzdvihuje vůli smluvních stran a zásadu dobré víry.¹⁴⁹ Tento názor je podporován také judikaturou.¹⁵⁰

Názor druhé skupiny je opačný, vychází při tom ze striktního jazykového výkladu zákona. Ten neobsahuje tradiční pravidlo, že příslušenství sleduje právní osud věci hlavní,

¹⁴⁷ Blíže viz PSUTKA, Jindřich. Vklad movitých a nemovitých věcí do obchodní společnosti v souvislosti s jejím vznikem podle § 59 a 60 ObchZ – několik občanskoprávních postřehů (1. část). *Obchodněprávní revue*. 2009, č. 11, s. 306.

¹⁴⁸ Blíže viz ELIÁŠ, Karel. Vklady do obchodních společností. *Právník*, 1994, č. 5, s. 404–405.

¹⁴⁹ Blíže viz ELIÁŠ, Karel. Součást věci a příslušenství věci. *Ad notam*, 2007, č. 4, s. 106.

¹⁵⁰ NS zastává názor, že příslušenství věci sdílí osud věci hlavní i tehdy, není-li to ve smlouvě výslovně vymíněno. Vychází při tom z názorů občanskoprávní nauky, konkrétně z komentáře k ObčZ od O. Jehličky a kol., který uvádí: „Pokud je věc příslušenstvím ..., platí zásada, že příslušenství sdílí právní osud hlavní věci, a to bez zřetele k tomu, jestli účastníci smlouvy toto příslušenství hlavní věci přímo identifikovali... popř. se dokonce o příslušenství hlavní věci ve smlouvě nezminili.“
Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. června 1999, sp. zn. 28 Cdo 133/2001.

proto je třeba tento právní osud příslušenství vždy výslovně sjednat.¹⁵¹ Ani samotná judikatura NS není v tomto směru jednotná, proto můžeme i tento názor podložit rozhodnutím NS.¹⁵²

Mně osobně je bližší myšlenka, že příslušenství sleduje právní osud věci hlavní. Toto tradiční pojetí klade větší důraz na vůli a dobrou víru jednajících stran. V praxi bude jistě častější případ, kdy typicky prodávající bude chtít prodat např. pozemek a hlavní budovu s kůlničkou na dříví. Dle mého názoru je požadavek vymezení veškerých příslušenství zbytečným zatěžováním dotčených osob, právních laiků, kteří si možná mnohdy ani neuvědomují, že je jejich „altánek“ jakýmsi příslušenstvím a že by jej měli ve smlouvě výslovně zmínit. Zcizení věci hlavní spolu s příslušenstvím by mělo být obecným pravidlem. Pokud by prodávající chtěl přeci jen prodat televizor bez „ovladače“, může si jiný právní režim příslušenství vždy výslovně vymínit.

Zbývá poznamenat, že se výše uvedené týká nemovitostí podléhajících evidenci v KN. Předmětem vkladu však mohou být také nemovitosti, které se do KN nezapisují. Na tyto nemovitosti dopadají ustanovení týkající se ostatních nepeněžitých vkladů, vklad je splacen uzavřením písemné smlouvy o vkladu, kterou za společnost uzavírá správce vkladu. Tato písemná smlouva není považována za smlouvu o převodu majetku, tím je i zde zakladatelský dokument. Vlastnické právo k nemovitosti nabývá společnost ke dni svého vzniku bez dalšího.¹⁵³

2. K jiným majetkovým hodnotám se nabývá příslušné právo až zápisem do příslušné evidence.

Zde se jedná především o jiná věcná práva než vlastnické právo k nemovitosti, která se nabývají vkladem do KN, např. práva odpovídající věcným břemenům, zástavní právo, předkupní právo s účinky věcného práva a další práva, pokud tak stanoví KatZ. I zde by společnost daná práva nabyla až vkladem do KN.

Také ochranná známka, patent, průmyslový nebo užitný vzor či užívací právo k těmto statkům přechází na společnost dnem zápisu do příslušného rejstříku.

¹⁵¹ Blíže viz ELIÁŠ, Karel. Součást věci a příslušenství věci. *Ad notam*, 2007, č. 4, s. 106.

¹⁵² „Tvoří-li příslušenství věci hlavní nemovitost, může dojít k jeho převodu na jiného smlouvou, jen jestliže byla v této smlouvě vyjádřena vůle převést rovněž příslušenství. Pouze písemné vyjádření vůle převést příslušenství věci vytváří předpoklady pro zkoumání, zda tato vůle byla vyjádřena dostatečně určitě pro to, aby mohla vyvolat právní účinky sledované účastníky.“

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. září 2003, sp. zn. 31 Cdo 2772/2000.

¹⁵³ Blíže viz PSUTKA, Jindřich. Vklad movitých a nemovitých věcí do obchodní společnosti v souvislosti s jejím vznikem podle § 59 a 60 ObchZ – několik občanskoprávních postřehů (1. část). *Obchodněprávní revue*. 2009, č. 11, s. 307.

Je-li předmětem vkladu námořní plavidlo zapsané do námořního rejstříku, dochází dle zákona o námořní plavbě k převodu vlastnictví či zřízení zástavního práva dnem zápisu do námořního rejstříku.¹⁵⁴

Od okamžiku vzniku společnosti, tzn. od chvíle, kdy se společnost stává právnickou osobou a nabývá mimo jiné způsobilost k právním úkonům, je role správce vkladu nadbytečná. Splnění vkladové povinnosti nastává předáním předmětu vkladu do rukou statutárního orgánu či zmocněnce společnosti, popř. převodem peněžní částky na účet společnosti u banky. Statutární orgán či zmocněnec také podepisují jménem společnosti (za společnost) smlouvu o vkladu. Nabytí vlastnického práva či jiných obdobných práv se následně řídí pravidly, která jsou obecně platná pro převody věcí, práv a jiných majetkových hodnot.¹⁵⁵ Např. byl-li vklad v podobě podniku splacen před vznikem společnosti, přechází vlastnické právo k movitým věcem, jež jsou součástí podniku, na společnost dnem jejího vzniku, § 60 odst. 1 ObchZ je ustanovením speciálním ve vztahu k § 483 odst. 3 ObchZ (je-li součástí podniku nemovitost, bude třeba plně respektovat zvláštní pravidla pro nabývání vlastnického práva k nim).¹⁵⁶ Po vzniku společnosti bude převod vlastnického práva k movitým věcem plně podléhat ustanovení § 483 odst. 3.¹⁵⁷

Na závěr je nutné zmínit, že ustanovení § 59 odst. 2 ObchZ upravuje situace, kdy na společnost nepřejde majetkové právo k předmětu nepeněžitého vkladu, přestože se považuje za splacený. Vkladatel je poté povinen zaplatit hodnotu nepeněžitého vkladu v penězích, čemuž koresponduje povinnost společnosti vrátit vkladateli nebo jiné oprávněné osobě (např. skutečnému vlastníku) předmět nepeněžitého vkladu.

Převede-li společník podíl na třetí osobu, své povinnosti se nezbaví, nabyvatel podílu pouze ručí za splnění tohoto závazku. Výjimku představuje situace, kdy se jedná o nabytí podílu na evropském regulovaném trhu nebo zahraničním trhu obdobném regulovanému trhu či v českém nebo zahraničním mnohostranném obchodním systému.¹⁵⁸ Nabyvatel podílu však ručí pouze tehdy, nabytí-li podíl převodem (právním titulem k nabytí podílu je smlouva), v případě přechodu podílu ručení nabyvatele nevzniká.¹⁵⁹

¹⁵⁴ Srov. DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář, Díl I, § 1 – § 92e*. Praha: Polygon, 2002. s. 395–397.

¹⁵⁵ Srov. ELIÁŠ, Karel, BARTOŠÍKOVÁ, Miroslava, POKORNÁ Jarmila, DVOŘÁK, Tomáš. *Kurs obchodního práva: obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 35.

¹⁵⁶ Blíže viz RABANOVÁ, Michaela. Podnik jako předmět vkladu do obchodní společnosti. *Obchodní právo*, 2000, č. 2, s. 10.

¹⁵⁷ Srov. ELIÁŠ, Karel, BARTOŠÍKOVÁ, Miroslava, POKORNÁ Jarmila, DVOŘÁK, Tomáš. *Kurs obchodního práva: obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 35.

¹⁵⁸ Důvodem je zde ochrana investorů nakupujících na těchto trzích, kteří nemají možnost ověřit si, od koho podíly nabývají a zda převodce splnil své povinnosti.

Blíže viz DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář, Díl I, § 1 – § 92e*. Praha: Polygon, 2002. s. 366.

¹⁵⁹ Tamtéž.

Poslední věta § 59 odst. 2 neřeší případy, kdy ke splacení nepeněžitého vkladu nedojde proto, že se splacení stane nemožným (např. věc zanikne). Za této situace existují dvě možnosti. Buď na danou situaci aplikujeme ustanovení § 575 odst. 1 ObčZ a poté závazek společníka ke splacení vkladu zanikne bez povinnosti nahradit jeho hodnotu v penězích¹⁶⁰, nebo budeme postupovat analogicky dle § 59 odst. 2 věty druhé.¹⁶¹ Lze tedy výrazně doporučit, aby postup pro řešení této situace upravili společníci v zakladatelském dokumentu. Zakládá-li společnost jediný společník a nedojde-li ke splacení nepeněžitého vkladu, bude nutné založit novou společnost s peněžitým či jiným nepeněžitým vkladem.¹⁶²

ZOK vztahuje termín splacení k peněžitým vkladům, u nepeněžitých vkladů však zavádí pojem nový – vkladová povinnost je splněna vnesením nepeněžitého vkladu. Podmínky splacení vkladů a převodu vlastnického práva na společnost jsou v podstatě zachovány, zákon zavádí pouze několik novinek:

- a) Ustanovení § 20 ZOK, jenž se týká movitých věcí, stanoví, že není-li z povahy věci možná tradice, považuje se věc za předanou odevzdáním datových nebo jiných nosičů zachycujících předávanou věc a dokumentace, která zachycuje povahu, obsah a jiné skutečnosti důležité pro možnost využití vkladu.
- b) Ke splacení závodu nebo jeho části a také pohledávky dochází účinností smlouvy o vkladu. Na smlouvu o vkladu podniku či jeho části se použijí přiměřeně ustanovení ObčZ o koupi.
- c) Nově je již do úvodních ustanovení zakotveno, že u kapitálových společnostech se peněžitý vklad splácí na zvláštní účet u banky nebo spořitelního a úvěrního družstva, zřízený správcem vkladů. Do vzniku společnosti banka neumožní nakládání s těmito prostředky, ledaže se jedná o úhradu zřizovacích výdajů nebo vrácení emisních kurzů zakladatelům. Při zvyšování ZK se však toto pravidlo plně neuplatní. Povinnost splácet na zvláštní účet sice zůstává, banka ovšem není oprávněna omezit nakládání s předmětem vkladů.¹⁶³

¹⁶⁰ Zvolíme-li tento postup, je řešení následných vztahů mezi společníkem a společností poněkud složitější. Není zřejmé, zda zaniká celá společenská smlouva nebo pouze část týkající se společníka, jehož plnění se stalo nemožným. Zánik závazkové povinnosti totiž dopadá také na další části společenské smlouvy, zejména na část týkající se výše ZK.

Bližší viz ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 231.

¹⁶¹ Tamtéž.

¹⁶² Srov. KOBLIHA, Ivan a kol. *Obchodní zákoník: úplný text zákona s komentářem: podle stavu k 1. 4.2006*. Praha: Linde, 2006. s. 152.

¹⁶³ Srov. HAVEL, Bohumil a kol. *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou*. Ostrava: Sagit, 2012. s. 35–37.

Dle mého názoru by banky neměly před vznikem společnosti umožňovat nakládání s prostředky na účtu zřízeném správcem vkladu za žádných okolností. Je-li toto nakládání umožněno, byť např. z důvodu úhrady zřizovacích nákladů, dochází k faktickému snižování hodnoty ZK. Do OR je tak již při vzniku společnosti zapisována fiktivní výše ZK, což je z pohledu právní jistoty věřitelů nežádoucí.

5 Vkladová povinnost v rámci jednotlivých společností

Rozdíly mezi společnostmi osobními a kapitálovými spočívají mimo jiné také v právní úpravě vkladové povinnosti jejich společníků. Hlavním důvodem těchto rozdílů je omezené či žádné ručení společníků kapitálových společností za jejich závazky. Ochrana věřitelů musí být proto zajištěna jiným způsobem, tedy tvorbou a stabilitou ZK. Vkladová povinnost u osobních společností, jejichž věřitelé jsou chráněni neomezeným ručením společníků, je spíše druhořadá.

Pro jednotlivé společnosti platí obecná úprava vkladu, jeho splacení a správy. Pozornost bude proto nadále věnována pouze odlišnostem a specifikům těchto společností. Právní úprava s.r.o. a a.s. je navíc natolik obširná, že vzhledem k předepsanému rozsahu této práce není možné poskytnout vyčerpávající rozbor majetkových poměrů těchto společností. Budu se proto snažit upozornit pouze na nejdůležitější ustanovení.

5.1 Veřejná obchodní společnost

V.o.s. jako společnost osobní nemá povinnost vytvářet ZK, a pokud jej vytvoří, nezapisuje se do OR. Společníci v.o.s. tak nemají obligatorní vkladovou povinnost. Stěží však může společnost reálně existovat bez vloženého kapitálu, ilační povinnost bývá proto zakotvena společenskou smlouvou (při samotném vzniku společnosti či později změnou společenské smlouvy).

Zákon nestanoví minimální ani maximální hranici pro výši vkladu. Výše vkladů jednotlivých společníků může být rozdílná a není vyloučeno, že vklady poskytnou jen někteří společníci, vše záleží pouze na jejich dohodě¹⁶⁴ (ta ale samozřejmě nesmí být v rozporu se zásadami, na kterých ObchZ spočívá, jakou je např. zásada dobré víry, poctivého obchodního styku, rovného postavení stran atd.¹⁶⁵).

I v rámci v.o.s. lze poskytnout vklady peněžité i nepeněžité. Je-li vkládána peněžitá částka v zahraniční měně, nemusí být přepočtena na měnu českou. Tento požadavek totiž platí pouze tehdy, je-li ZK zapisován (v jednotkách české měny) do OR. Dále platí, že nepeněžitý vklad nemusí být splacen před vznikem společnosti a jeho předmětem nemůže být pohledávka

¹⁶⁴ Srov. DVORÁK, Tomáš. *Osobní obchodní společnosti ve světle rekonstrukce českého obchodního práva*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. s. 116.

¹⁶⁵ Srov. LOCHMANOVÁ, Ludmila. *Základy obchodního práva*. 2. přepracované a doplněné vydání. Ostrava: Key Publishing, 2011. s. 18.

vůči společnosti. Z dikce § 59 odst. 8 ObchZ totiž vyplývá, že započtení je možné pouze tehdy, stanoví-li tak zákon. U v.o.s. však zákon tuto problematiku nezmiňuje.¹⁶⁶

Hodnota nepeněžitého vkladu musí být uvedena ve společenské smlouvě, není ovšem vyžadováno ocenění znalcem. To je věcí dohody společníků. V případě nepřiměřeného ocenění by však mohlo být ujednání společníků napadeno pro rozpor s § 56a ObchZ.¹⁶⁷ Dohodnou-li se společníci na ocenění prostřednictvím znaleckého posudku, mohou vybrat znalce ze seznamu soudních znalců nebo jakoukoli jinou osobu. Posudkem znalce se pak musí řídit v tom směru, že hodnota nepeněžitého vkladu uvedená ve společenské smlouvě nesmí být vyšší než částka uvedená v posudku, může být ale nižší.

Účinností společenské smlouvy se zakladatel zavazuje poskytnout společnosti vklad. Vkladová povinnost musí být splněna ve lhůtě stanovené společenskou smlouvou, mlčí-li, pak bez zbytečného odkladu po vzniku společnosti. Stejně platí pro osobu, která se stala společníkem již existující společnosti.¹⁶⁸

Pro splácení peněžitých vkladů nestanoví zákon žádná zvláštní pravidla a ponechává tak prostor společenské smlouvě. Pokud ani ta daná pravidla neurčí, bude možné na základě § 261 odst. 3 písm. a) ObchZ aplikovat ustanovení § 337 a 339 ObchZ, jež upravují plnění peněžitých závazků obecně.

Dostane-li se společník do prodlení se splácením vkladu, použijí se obecná ustanovení o prodlení v §§ 365, 366, 368 a 369 odst. 2 ObchZ. Možnost odstoupení od smlouvy dle § 367 ObchZ nemůže být využita z důvodu zvláštní právní úpravy v § 90 ObchZ.¹⁶⁹

Dále se neaplikuje ani § 369 odst. 1 ObchZ, jelikož § 80 odst. 2 ObchZ obsahuje úpravu speciální. Je-li společník v prodlení se splácením peněžitého vkladu, je povinen platit úroky z prodlení ve výši 20 % z dlužné částky ročně. Jedná se o ustanovení dispozitivní, společenská smlouva může stanovit úrok nižší, vyšší nebo dokonce žádný. Výše úroku z prodlení se však nesmí dostat do rozporu s dobrými mravy či pravidly poctivého obchodního styku. Společenskou smlouvou by měla být upravena splatnost sankce, není-li tomu tak, použije se ustanovení § 340 odst. 2 ObchZ, tzn. že je společník povinen zaplatit úrok bez zbytečného odkladu poté, co je k tomu společností vyzván. Kromě povinnosti platit úroky z prodlení je dalším důsledkem porušení ilační povinnosti podání žaloby společníka proti jinému společníku, který je se splácením vkladu v prodlení, a dále možnost vyloučení společníka soudem dle § 90 odst. 2 ObchZ.

¹⁶⁶ Blíže viz DVOŘÁK, Tomáš. *Veřejná obchodní společnost*. 1. vydání. Praha: ASPI, 2003. s. 111–113.

¹⁶⁷ Srov. DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář, Díl I, § 1 – § 92e*. Praha: Polygon, 2002. s. 759.

¹⁶⁸ Srov. DVOŘÁK, Tomáš. *Veřejná obchodní společnost*. 1. vydání. Praha: ASPI, 2003. s. 111–113.

¹⁶⁹ Srov. DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář, Díl I, § 1 – § 92e*. Praha: Polygon, 2002. s. 759–762.

V § 80 odst. 3 je vyjádřena zásada „jeden vklad, jeden podíl“, která se, s výjimkou a.s., prolíná celým obchodním právem.¹⁷⁰

I v ZOK je vkladová povinnost společníků v.o.s. fakultativní. Lhůta pro splnění vkladové povinnosti zůstává zachována, mění se pouze výše úroků – dvojnásobek úroku z prodlení z dlužné částky stanovené zvláštním právním předpisem, ledaže společenská smlouva stanoví jinak (tento způsob určení výše úroků platí i pro všechny ostatní společnosti). Nově se zavádí možnost kadučního řízení za předpokladu, že tak výslovně stanoví společenská smlouva. K vyloučení společníka se vyžaduje souhlas všech společníků, k hlasu vylučovaného se nepřihlíží. Tento postup není možný, tvoří-li společnost pouze dva společníci.

Připouští-li to společenská smlouva a je-li dán souhlas všech společníků, lze dle ZOK vkladovou povinnost splnit provedením prací či poskytnutím služeb. V takovém případě musí společenská smlouva obsahovat i ocenění. Zákaz provedení prací a poskytnutí služeb je požadavkem Druhé směrnice, která však dopadá pouze na akciové společnosti. Český zákonodárce zakotvil tento zákaz jako obecný. Novou úpravou tedy dojde k určitému zjednodušení, které je u v.o.s. a k.s. opodstatněné jejich osobní povahou.¹⁷¹

Domnívám se, že je možné pohlížet na tuto změnu jak pozitivně, tak negativně. Pozitivní je jistě liberalizace právní úpravy osobních společností. ZK netvoří buď vůbec, a pokud přece (k.s.), nezapisují jeho výši do OR. ZK nemá u těchto subjektů tak významnou ochrannou funkci, jako je tomu u kapitálových společností. Požadavky na zamezení tvorby fiktivního kapitálu proto nemusí být natolik přísné. Ochranu osob vstupujících se společnostmi do právních vztahů zabezpečuje neomezené ručení společníků.

Na druhou stranu bude, dle mého názoru, v praxi problém s oceňováním prací a služeb, tím spíše že se k ocenění nevyžaduje odborný posudek znalce. Práce či služba bude jistě hodnocena dle dosaženého vzdělání, bude ovšem nutné přihlédnout ad hoc k okolnostem konkrétního případu, kdy např. společnost zabývající se opravou automobilů může považovat za přínosnější práci automechanika s výučním listem než právníka s doktorským titulem. Dále může vzniknout otázka, jak ocenit dlouholetou praxí nabyté zkušenosti. Odhlédnout nelze ani od skutečnosti, že ocenění prací a služeb je jistě do velké míry záležitostí subjektivní a společník nemusí být s ohodnocením svých schopností spokojen, což může vést k následným sporům uvnitř společnosti.

¹⁷⁰ Srov. POKORNÁ, Jarmila, KOVAŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář, I. díl*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2009. s. 435–436.

¹⁷¹ Srov. HAVEL, Bohumil a kol. *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou*. Ostrava: Sagit, 2012. s. 67–72.

5.2 Komanditní společnost

Komanditní společnost sice ZK povinně vytváří, jeho výše se však nezapisuje do OR. Obligaturní i lační povinnost dopadá na komanditisty, komplementářům může být uložena společenskou smlouvou.

Vkladová povinnost komanditistů je povinností zákonnou, nelze se jí zprostit ani obejít dohodou ve společenské smlouvě. Výši vkladu určí společenská smlouva, nesmí být nižší než 5 000 Kč, maximální výše není zákonem určena.

Předmětem vkladu mohou být opět vklady peněžité i nepeněžité. Zavazuje-li se komanditista poskytnout vklad v zahraniční měně, je nutný přepočtení na měnu českou, neboť je výše jeho vkladu obligaturní náležitostí zakladatelského dokumentu. Nepeněžitý vklad nemusí být splacen před vznikem společnosti. O ocenění nepeněžitých vkladů v k.s. platí, co bylo uvedeno výše u v.o.s.

Vklad se splácí ve lhůtě stanovené společenskou smlouvou, jinak bez zbytečného odkladu po vzniku společnosti, popř. po vzniku účasti na společnosti. Aplikace ustanovení § 113 odst. 1 věty první ObchZ je vůči komanditistům vyloučena, kogentní ustanovení § 97a ObchZ je ustanovením speciálním, a má tudíž přednost. Pro rozpor s dobrými mravy však společenská smlouva nemůže určit lhůtu nepřiměřeně dlouhou (např. 100 let). Na komanditisty se s největší pravděpodobností nevztahuje ani ustanovení § 111 odst. 1 ObchZ, neboť zákonnou podmínkou vzniku k.s. není splacení určité části vkladů. Komanditista tak není povinen splatit 30 % peněžitého vkladu před podáním návrhu na zápis společnosti do OR.¹⁷²

Naopak ustanovení § 109 odst. 2 a 3 má i v rámci k.s. svou relevanci. Komanditista se tak může na ZK účastnit jen jedním vkladem, přičemž výše vkladů jednotlivých komanditistů nemusí být stejná, musí však být dělitelná na celé tisíce.^{173 174}

Právní nauka nedospěla v minulosti k jednotnému názoru, zda se na komanditisty vztahuje také ustanovení § 108 odst. 2 ObchZ, zda tedy lze nárok společnosti na splacení vkladu a nárok komanditisty vůči společnosti za určitých podmínek vzájemně započíst, či je započtení zcela nemožné, jak by vyplývalo z § 59 odst. 8. Spory ukončilo usnesení NS. Ten se vyjádřil tak, že není pochyb o právu komanditisty zvýšit svůj vklad. Výše vkladu (a tedy i jeho zvýšení) je součástí právního postavení komanditisty ve společnosti, protože

¹⁷² Blíže viz DVOŘÁK, Tomáš. *Komanditní společnost*. Praha: ASPI, 2004. s. 105–111.

¹⁷³ S názorem J. Dědiče, jenž tvrdí, že vklad komanditisty musí být dělitelný na celé tisíce, je možné polemizovat. U s.r.o. je tento požadavek odůvodněn hlasováním (§ 127 odst. 2), komanditista má však při hlasování pouze jeden hlas (nestanoví-li společenská smlouva jiný počet hlasů). Požadavek „dělitelnosti na celé tisíce“ mi tedy připadá nadbytečný.

¹⁷⁴ Srov. DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář, Díl II, § 93 – § 175*. Praha: Polygon, 2002. s. 895–896.

i rozdělování zisku je zákonem (§ 100 odst. 2 ObchZ) vázáno na výši splacených vkladů (nestanoví-li společenská smlouva jinak). Postup při zvyšování vkladu komanditisty ObchZ neupravuje, proto se při zvyšování vkladů použije přiměřeně úprava týkající se vkladů společníků s.r.o., tzn. i ustanovení § 108 odst. 2. O možnosti započtení budou společníci rozhodovat postupem dle § 97 ObchZ.¹⁷⁵

Co se týče úroků z prodlení se splacením peněžitého vkladu, platí, co bylo uvedeno u v.o.s. Dále je také možné uplatnit žalobu dle § 82a ObchZ. Nesplnění vkladové povinnosti komanditisty může být důvodem jeho vyloučení v tzv. kadučním řízení¹⁷⁶. Vyloučit komplementáře v kadučním řízení nelze, jeho vyloučení může být realizováno pouze postupem dle § 90 odst. 2 ObchZ.¹⁷⁷

Nově není ZOK upravena výše vkladu komanditisty, její stanovení bude výhradní záležitostí společenské smlouvy. Společníci k.s. mohou poskytnout svůj vklad v podobě provedení prací či poskytnutí služeb, komanditisté však pouze v případě, že tak stanoví společenská smlouva.

Klíčovou změnou v rámci k.s. je zavedení institutu komanditní sumy. Společenská smlouva může určit, že komanditisté ručí za dluhy společnosti do výše určené částky, která nesmí být nižší než výše vkladu komanditisty. Za dluhy společnosti pak komanditista ručí společně a nerozdílně s ostatními společníky do výše jeho komanditní sumy zapsané v OR v době, kdy byl věřitelem vyzván k plnění. Kromě ručení má komanditní suma vliv také na podíl na zisku. Ten se totiž mezi komanditisty rozděluje v poměru jejich podílů a komanditních sum.

Komanditní suma se snižuje v rozsahu, v jakém komanditista splnil svou vkladovou povinnost. Je-li např. výše vkladu komanditisty 100 000 Kč, splacením vkladu zaniká zcela jeho ručení, je-li výše vkladu rovna komanditní sumě. Pokud však komanditní suma činí např. 150 000 Kč, ručí komanditista i po splnění vkladové povinnosti v částce 50 000 Kč.

Změny komanditní sumy jsou účinné jejich zápisem do OR. Bylo-li však zvýšení komanditní sumy zveřejněno nebo oznámeno věřiteli samotným komanditistou či společností s jeho souhlasem, ručí komanditista do výše zvýšené komanditní sumy i přesto, že nebylo dosud zapsáno do OR.¹⁷⁸

¹⁷⁵ Blíže viz Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. ledna 2005, sp. zn. 29 Odo 224/2004.

¹⁷⁶ Opačný názor zastává J. Dědič. Dle jeho mínění je kaduční řízení nepřipustné, vyloučení komanditisty se může realizovat pouze postupem dle § 90 odst. 2. Vyjasnění dané problematiky přinese zřejmě až judikatura. Srov. DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář, Díl II, § 93 – § 175*. Praha: Polygon, 2002. s. 897.

¹⁷⁷ Srov. DVOŘÁK, Tomáš. *Komanditní společnost*. Praha: ASPI, 2004. s. 107.

¹⁷⁸ Srov. HAVEL, Bohumil a kol. *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou*. Ostrava: Sagit, 2012. s. 75–78.

Naskýtá se otázka, zda bude možné uložit komanditní sumu pouze některým komanditistům, nebo bude nutné uložit ji všem. Já sama se přikláním k variantě první. Je-li možné, aby byla výše vkladů u jednotlivých komanditistů rozdílná, nevidím důvod, proč by měla být komanditní suma uložena všem komanditistům zároveň a ve stejné výši. Navíc bude-li podíl na zisku odvislý od komanditní sumy, bude se, dle mého názoru, sám komanditista dožadovat, aby mu byla komanditní suma uložena.

5.3 Společnost s ručením omezeným

Společnost s ručením omezeným je společností, která má všechny základní rysy kapitálových společností. Vedle toho však vykazuje i některé znaky společností osobních (např. změna společenskou smlouvy se může realizovat dohodou společníků). Jedná se tedy o jakousi přechodnou formu, v níž jsou spojeny výhody obou skupin – společníci neručí za závazky společnosti neomezeně, zároveň ale nejsou společnosti odcizeni natolik, že jí nejsou známi, ale naopak se zpravidla podílejí na jejím vedení.¹⁷⁹ Proto je asi tato forma společnosti v praxi nejrozšířenější.

Vkladová povinnost společníků s.r.o. je obligatorní. Výše vkladu musí činit po celou dobu trvání účasti společníka na společnosti alespoň 20 000 Kč a musí být vyjádřena v jednotkách české měny. Souhrn výše vkladů jednotlivých společníků musí souhlasit s výší ZK. Společníci mohou poskytovat vklady v rozdílné výši, každý vklad však musí být dělitelný tisícem.

Výše vkladu každého společníka je uvedena ve společenské smlouvě (zakládací listině) a zapisuje se do OR. Je-li poskytován nepeněžitý vklad, uvede se do společenské smlouvy jeho předmět a částka, kterou se započítává na vklad.¹⁸⁰

Obecná úprava splácení vkladů je v s.r.o. modifikována ustanovením § 111 odst. 1 ObchZ. Dle něj musí být před podáním návrhu na zápis společnosti do OR splaceno celé emisní ážio a nejméně 30% každého peněžitého vkladu. Pro nepeněžitý vklady i nadále platí, že musí být zcela splaceny před zápisem ZK do OR. Výše splacených peněžitých vkladů s hodnotou splacených nepeněžitých vkladů musí činit alespoň 100 000 Kč. Z odkazu § 109 odst. 3 na § 163a odst. 4 vyplývá povinnost správce vkladu zřídit u banky nebo spořitelního a úvěrního družstva (dále jen banka) zvláštní účet, na který budou splaceny peněžité vklady.

¹⁷⁹ Srov. FALDYNA, František a kol. *Obchodní právo – MERITUM*. 2. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s. 2010. s. 375.

¹⁸⁰ Srov. DĚDIČ, Jan, KUNEŠOVÁ-SKÁLOVÁ, Jana. *Společnost s ručením omezeným z právního a účetního pohledu*. 1. vydání. Praha: Polygon, 1999. s. 81.

Do vzniku společnosti banka nepovolí dispozice se splacenými vklady, ledaže jde o úhradu zřizovacích výdajů nebo vrácení vkladů společníkům.¹⁸¹

Ustanovení § 109¹⁸² i § 163a odst. 4 ObchZ jsou kogentními ustanoveními, proto peněžité vklady nemohou být před vznikem společnosti nebo zápisem nové výše ZK do OR spláceny jiným způsobem. Po vzniku společnosti či zvýšení ZK však povinnost založená těmito ustanoveními netrvá a zbylé části peněžitých vkladů lze splácet i jiným, zákonem dovoleným způsobem. Uvedené je možné dovodit z § 163a odst. 4, jehož účelem je ochrana vkladatelů prostřednictvím možnosti vrácení splacených částí vkladů v případě, že ke vzniku společnosti či zvýšení ZK nedojde.¹⁸³

Ta část peněžitých vkladů, která nebyla splacena před vznikem společnosti, musí být splacena ve lhůtách, které stanoví společenská smlouva, maximálně do 5 let od vzniku společnosti nebo od převzetí závazku ke zvýšení vkladu či k novému vkladu.

Jelikož v jednočlenné společnosti neexistuje vzájemná kontrola zakladatelů, zda byla splněna ilační povinnost, stanoví zákon, že s.r.o. s jediným zakladatelem může být zapsána do OR jediné tehdy, bude-li zcela splacen ZK. Tuto úpravu zvolil zákonodárce zřejmě z důvodu ochrany věřitelů společnosti.¹⁸⁴

Vkladová povinnost vyplývá pro společníky ze zákona, nelze se jí tedy zprostit nebo se ve společenské smlouvě dohodnout jinak (výjimka je možná pouze při snižování ZK). Nesplnění této povinnosti může vést k několika následkům:

- a) *vyločení společníka v kadučním řízení,*
- b) *povinnost platit úroky z prodlení* (i zde platí, co bylo řečeno u v.o.s.),
- c) dle § 131a ObchZ může každý společník podat jménem společnosti *žalobu o splacení vkladu proti společníku, který je se splacením v prodlení* (to platí jen tehdy, nebyl-li doposud společník vyloučen v kadučním řízení).
- d) dle § 149 se společnost může domáhat u soudu *vyločení společníka, který porušuje závažným způsobem své povinnosti, ač byl k jejich plnění vyzván a na možnost vyloučení písemně upozorněn.*¹⁸⁵

¹⁸¹ Srov. POKORNÁ, Jarmila, KOVAŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář, I. díl*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2009. s. 521.

¹⁸² Dle usnesení NS je § 109 ObchZ upravuje vklady poskytované při zakládání společnosti, ale také při zvyšování ZK.

Bliže viz Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. září 2004, sp. zn. 29 Odo 1173/2003.

¹⁸³ Srov. BARTOŠÍKOVÁ, Miroslava, ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Společnost s ručením omezeným*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006. s. 52.

¹⁸⁴ Srov. POKORNÁ, Jarmila, KOVAŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář, I. díl*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2009. s. 522.

¹⁸⁵ Srov. DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. 2. přepracované vydání. Praha: ASPI, 2005. s. 188–189.

Ad a) „Kadučním řízení se v nauce obchodního práva rozumí právem upravený postup orgánů společnosti, jehož důsledkem je vyloučení ze společnosti společníka, který je v prodlení s plněním v zákoně uvedených povinností, uvolnění obchodního podílu tohoto vyloučeného společníka a vznik práva vyloučeného společníka na vypořádací podíl.“¹⁸⁶

Jelikož se jedná o zásah do práv společníka proti jeho vůli, může být kaduční řízení zahájeno jedině v zákonem předvídaných situacích. Kaduční řízení není povinné, je jedním z vícero možných způsobů řešení prodlení společníka se splacením vkladu. Bylo-li však zahájeno kaduční řízení s jedním společníkem, vzniká povinnost zahájit toto řízení také s ostatními společníky, kteří nesplnili svou vkladovou povinnost. Opačný postup by byl v rozporu se zásadou rovnosti společníků, dobrými mravy a poctivým obchodním stykem.

Prvním krokem kadučního řízení je dle § 113 odst. 3 výzva společníku, aby svoji povinnost splnil ve lhůtě, která nesmí být kratší než 3 měsíce. Výzva musí obsahovat pohrůžku vyloučení a postačí i výzva ústní, nestanoví-li společenská smlouva jinak. Výzvu zpravidla provede jednatel, pokud je však sám jednatel společníkem v prodlení, může být výzva učiněna také usnesením VH.

Pokud společník svou povinnost nesplní ani v dodatečné lhůtě, může jej VH ze společnosti vyloučit. Vyloučení je možné pouze tehdy, je-li v době rozhodování VH společník stále v prodlení. Společník se tedy může „zachránit“ tím, že do rozhodnutí VH vkladovou povinnost splní.¹⁸⁷ VH rozhoduje prostou většinou hlasů přítomných společníků, nejedná se o změnu společenské smlouvy, o rozhodnutí se ovšem pořizuje notářský zápis (§ 141 ObchZ).¹⁸⁸

I v rámci s.r.o. platí zásada „jeden vklad, jeden podíl“. Pouze na základě rozhodnutí VH o zvýšení ZK může společník převzít další vkladovou povinnost (příplatek dle § 121 nemá na výši vkladu vliv), poté se všechny vklady sečtou a dohromady vytvoří majetkový základ výše společnickova podílu. Ke snížení výše vkladu může dojít pouze rozhodnutím VH cestou snížení ZK.

I při zvyšování ZK platí § 109 ObchZ. Výše nových vkladů tak musí dosahovat alespoň 20 000 Kč, i když se jedná o stávající společníky. Zvyšuje-li se ZK peněžitými vklady, mají dle § 143 odst. 1 stávající společníci přednostní právo účastnit se na tomto zvyšování, a to převzetím závazku ke zvýšení vkladu.

¹⁸⁶ DĚDIČ, Jan, KUNEŠOVÁ-SKÁLOVÁ, Jana. *Společnost s ručením omezeným z právního a účetního pohledu*. 1. vydání. Praha: Polygon, 1999. s. 320.

¹⁸⁷ Jedná se o názor vyslovený NS.

Bliže viz Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 20. dubna 1998, sp. zn. I Odon 132/97.

¹⁸⁸ Srov. DĚDIČ, Jan, KUNEŠOVÁ-SKÁLOVÁ, Jana. *Společnost s ručením omezeným z právního a účetního pohledu*. 1. vydání. Praha: Polygon, 1999. s. 320–322.

ZK může být zvyšován peněžitými vklady, jen pokud dosavadní peněžité vklady byly zcela splaceny. Význam tohoto ustanovení je především ochranný – pokud totiž noví nebo stávající společníci převezmou nové vkladové povinnosti bez splnění těch stávajících, zvýší se sice číselná hodnota ZK, ale de facto společnost nezíská žádné nové prostředky k financování. Takovéto nebezpečí nehrozí u nepeněžitých vkladů, protože ty musí být dle § 59 odst. 2 ObchZ splaceny před zápisem nové výše ZK do OR. Bez prokázání, že nepeněžité vklady byly skutečně splaceny, nepovolí rejstříkový soud zápis do OR a zvýšení ZK nenabude účinnosti.¹⁸⁹

Třetí osoba může převzít závazek k novému vkladu pouze se souhlasem VH. Závazek se přebírá formou písemného prohlášení, ve kterém musí mimo jiné prohlásit, že přistupuje ke společenské smlouvě. Dle názorů právní nauky není potřeba změny společenské smlouvy, jelikož ta se mění okamžikem konsensu stran a jednateli vzniká povinnost vypracovat pouze její aktuální znění.¹⁹⁰

Účinností ZOK dozná právní úprava s.r.o. důležitých změn. Největší z nich spočívá ve výši vkladu požadované zákonem – minimální výše vkladu bude nově 1 Kč, nestanoví-li společenská smlouva jinak. Koncepce ZK zůstává sice věcně zachována, jeho výše je ale liberalizována, neboť může být tvořen jedinou korunou. Tato změna je odůvodňována tím, že význam ZK pro ochranu věřitelů nahradila ochrana poskytovaná insolvenčním zákonem, testem insolvence, pravidly wrongful tradingu, pravidly správy majetku s.r.o. a regulací podnikatelských uskupení. K daným změnám vedla zákonodárce také judikatura Soudního dvora Evropské unie¹⁹¹, která mimo jiné podporuje občany Evropské unie v možnosti vybrat si zemi, ve které jim bude založení a řízení společnosti nejvíce vyhovovat. Zákonodárce tak zvolil cestu zjednodušení právní úpravy s.r.o., s úmyslem zajistit její konkurenceschopnost mezi ostatními právními řády členských států.¹⁹²

Další změna spočívá v možnosti společníka podat proti jinému společníku, který je v prodlení, nejen žalobu o splacení vkladové povinnosti, ale také žalobu na vyloučení společníka pro nesplnění vkladové povinnosti.¹⁹³

¹⁸⁹ Srov. POKORNÁ, Jarmila, KOVAŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář, I. díl*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2009. s. 511–512.

¹⁹⁰ Blíže viz KLVÁČOVÁ, Kamila. Zvýšení základního kapitálu nepeněžitým vkladem třetí osoby u společnosti s ručením omezeným. *Obchodní právo*, 2001, č. 12, s. 4–5.

¹⁹¹ Jedná se např. o rozsudky Centros, Überseering, Inspire Art apod.

Srov. HAVEL, Bohumil a kol. *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou*. Ostrava: Sagit, 2012. s. 84.

¹⁹² Tamtéž, s. 81–84.

¹⁹³ Tamtéž, s. 88.

Účinností ZOK se, dle mého názoru, s.r.o. více přiblíží povaze a.s., když je ručení společníků výrazně omezeno. Dle § 132 ZOK ručí společníci solidárně do výše, v jaké nesplnili vkladové povinnosti dle stavu zapsaného v OR v době, kdy byli věřitelem vyzváni k plnění. Bude-li však vklad všech společníků „jednokorunový“, dostává se ručení do roviny značně symbolické.

5.4 Akciová společnost

Akciová společnost je ryze kapitálovou společností a jako taková si při svém vzniku, popř. v průběhu své existence, vytváří potřebné zdroje financování tvorbou, popř. zvýšením ZK. To se děje prostřednictvím upisování akcií společnosti, tzn. převzetím závazku do společnosti vložit a splatit určitý vklad. Společnost je poté povinna poskytnout upisovateli akcie, jejichž jmenovitá hodnota odpovídá vkladu, a umožnit mu výkon práv akcionáře. Byť má postup při přejímání vkladové povinnosti akcionáře v podobě upisování akcií odlišná pravidla než postupy přejímání ilační povinnosti u ostatních společností, platí obecná ustanovení týkající se vkladů i zde.

Jak již bylo zmíněno, závazek poskytnout vklad se v a.s. přebírá upisováním akcií¹⁹⁴ při založení společnosti nebo zvyšování ZK. Zakladatelé upisují akcie v zakladatelské smlouvě či listině. Je-li společnost zakládána veřejnou nabídkou akcií, upisují se akcie, které neupisali zakladatelé v zakladatelské smlouvě (listině), do listiny upisovatelů. Při zvyšování ZK se akcie upisují zápisem do listiny upisovatelů (buď na základě přednostního práva stávajících akcionářů nebo na základě veřejné nabídky akcií) nebo dohodou s předem vybraným zájemcem nebo dohodou dle § 205 ObchZ. Zvláštním případem je upsání všech akcií obchodníkem s CP dle § 204a odst. 6 ObchZ.

Je-li a.s. zakládána veřejnou nabídkou akcií a do konce lhůty stanovené veřejnou nabídkou nedosáhne jmenovitá hodnota účinně upsaných akcií výše navrhovaného ZK, je upsání akcií neúčinné, ledaže zakladatelé nebo někteří z nich akcie, chybějící do stanovené výše ZK, do jednoho měsíce dodatečně upíší. Zákon nestanoví, jak v tomto případě zakladatelé akcie upisují. Může dojít ke změně zakladatelské smlouvy (listiny), což je postup dosti náročný. Lze spíše doporučit, aby zakladatelé upsali akcie v upisovací listině jako ostatní upisovatelé (stanovená lhůta je ostatně prodloužena zákonem o jeden měsíc).¹⁹⁵

¹⁹⁴ Upisování akcií je považováno za dvoustranný právní úkon. I když ObchZ v tomto směru mlčí, lze z povahy celého procesu upisování dovodit, že se jedná o smlouvu.

Bliže viz Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. února 2000, sp. zn. 32 Cdo 2963/99–94.

¹⁹⁵ Srov. DEDIČ, Jan a kol. *Akciové společnosti*. 6. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2007. s. 19–26.

V případě veřejné nabídky akcií mohou být akcie upisovány pouze peněžitými vklady, toto omezení však neplatí pro zakladatele, kteří upisují akcie mimo veřejnou nabídku. Upisovatel je povinen splatit případné emisní ážio a jmenovitou hodnotu upsaných akcií v rozsahu stanoveném zakladateli ve veřejné nabídce, zakladatelé však musí respektovat minimální desetiprocentní hranici stanovenou zákonem. Veřejná nabídka určí také lhůtu pro splacení a účet, na který mají být peněžní vklady splaceny (k ustanovení § 163a odst. 4 blíže v části věnované s.r.o.). Nesplnění těchto povinností má za následek neúčinnost úpisu.

Ustavující VH může být svolána, pokud byly účinně upsány akcie v hodnotě navrhovaného ZK a bylo-li splaceno alespoň 30 % jmenovité hodnoty akcií a případné emisní ážio. Zakladatelé jsou povinni vydat upisovatelům písemné potvrzení o splacení vkladu nebo jeho části, které je de facto zvláštní formou kvitance. Po vzniku společnosti může upisovatel potvrzení vyměnit za akcie či zatímní list.¹⁹⁶

Zbývající část emisního kurzu akcií, které nebyly splaceny před zápisem společnosti do OR, je upisovatel povinen splatit do jednoho roku od vzniku společnosti. Tato lhůta může být stanovami zkrácena, nikoli však prodloužena. Dostane-li se upisovatel do prodlení, je povinen platit úroky ve výši určené stanovami, jinak 20 % z dlužné částky ročně (i zde platí, co bylo ohledně výše úroků z prodlení uvedeno u v.o.s.). Nesplnění vkladové povinnosti může být také důvodem vyloučení upisovatele ze společnosti. Musí být ovšem splněny podmínky § 177 ObchZ.

Nikdo nemůže být zproštěn závazku splatit emisní kurz, s výjimkou prominutí dluhu v případě snížení ZK snížením jmenovité hodnoty akcií nebo při snížení ZK upuštěním od vydání akcií.¹⁹⁷

Zvyšování ZK a.s. je proces velmi složitý a smyslem této práce není zabývat se způsoby, kterými lze ZK zvýšit, chtěla bych však z této oblasti zmínit několik základních pravidel.

Stejně jako u s.r.o. se i v a.s. váže zvýšení ZK upsáním nových akcií na podmínku úplného splacení emisního kursu dříve upsaných akcií, ledaže by byly akcie upisovány nepeněžitými vklady. Upisovat akcie nepeněžitými vklady je dle § 204 odst. 3 ObchZ přípustné jedině tehdy, je-li to v důležitém zájmu společnosti. Nepeněžité vklady musí schválit VH na základě písemné zprávy předložené představenstvem. Ustanovení § 204 odst. 3 platí také pro s.r.o. Další omezení spočívá ve vyloučení přednostního práva akcionářů

¹⁹⁶ Srov. ELIÁŠ, Karel. *Akciová společnost: systematický výklad obecného akciového práva se zřetelem k jeho reformě*. Praha: Linde, 2002. s. 161–163.

¹⁹⁷ Srov. DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. aktualizované vydání. Praha: ASPI, 2009. s. 591.

podílet se na zvýšení ZK, upisují-li se akcie nepeněžitými vklady, a v nemožnosti upisovat akcie tímto způsobem v případě veřejné nabídky akcií (odkaz § 204 odst. 1 na § 165 odst. 2 ObchZ).

Upisují-li se akcie peněžitými vklady, je upisovatel povinen splatit část jejich jmenovité hodnoty, kterou stanoví VH (nejméně však 30 % a případné emisní ážio), ve lhůtách stanovených VH¹⁹⁸, jinak je upsání neúčinné. Peněžité vklady se splácejí na zvláštní účet u banky, s výjimkou případů, kdy byla uzavřena dohoda o započtení.

I při zvyšování ZK se použije úprava § 177 ObchZ, vyloučení upisovatele ze společnosti je však možné pouze tehdy, není-li upisovatel akcionářem. Vůči němu lze sice také postupovat dle § 177 ObchZ, akcionář však zůstává nadále akcionářem a vyloučení se týká jen nesplacených akcií upsaných na zvýšení ZK.¹⁹⁹

Právní úprava a.s. byla od přijetí ObchZ v roce 1991 hojně novelizována, což bylo způsobeno také povinností harmonizovat českou právní úpravu s evropským právem. Proto ZOK dosavadní úpravu z větší části přebírá, snaží se však o jisté zjednodušení opuštěním mnohanásobných odkazů a komplikovaného jazyka.

Velkou změnou je zrušení sukcesivního způsobu založení a.s. Společnost bude možné založit pouze tehdy, jsou-li zakladatelé schopni upsat celý ZK, jenž činí 2 000 000 Kč (či 80 000 EUR). Dle § 253 odst. 1 ZOK je založení společnosti účinné, je-li nejpozději ke dni podání návrhu na zápis společnosti do OR splaceno na zvláštní účet u banky, určený ve stanovách, případné emisní ážio a v souhrnu alespoň 30 % jmenovité nebo účetní hodnoty upsaných akcií.²⁰⁰

Je zachována lhůta jednoho roku jako maximální možná doba pro splacení emisního kursu upsaných akcií. Úrok z prodlení činí dvojnásobek sazby úroku z prodlení dle zvláštního právního předpisu, neurčí-li stanovy jinak. Zachována je také možnost vyloučení akcionáře v prodlení představenstvem.²⁰¹

¹⁹⁸ V zákoně není stanoveno, že by lhůta musela být určena tak, aby předcházela zápisu zvýšeného ZK do OR. Tento závěr je však odvoditelný z ustanovení § 206 ObchZ.

Srov. DEDIČ, Jan a kol. *Akciové společnosti*. 6. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2007. s. 29.

¹⁹⁹ Blíže viz ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 936–945.

²⁰⁰ Srov. HAVEL, Bohumil a kol. *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou*. Ostrava: Sagit, 2012. s. 117–120.

²⁰¹ Tamtéž, s. 145.

6 Vklad jako součást základního kapitálu

Třetím významem, který je vkladu připisován, je pojetí vkladu jako součásti ZK. O provázanosti vkladu se ZK bylo v mé práci řečeno již mnohé, tato kapitola bude proto do jisté míry rekapitulační.

ZK je v § 58 ObchZ definován jako peněžní vyjádření souhrnu peněžitých i nepeněžitých vkladů všech společníků do ZK společnosti. ZK tak netvoří jednotlivé předměty vkladů společníků, nýbrž peněžní vyjádření jejich souhrnné hodnoty. Společnost může předměty vkladů neomezeně využít v rámci své činnosti, nepeněžité vklady může volně zcizit, peněžní prostředky nemusí zůstat nedotknuté na účtu společnosti. S předměty nepeněžitých vkladů může společnost disponovat od okamžiku jejich splacení, peněžité vklady může společnost využít od svého vzniku, popřípadě zápisu zvýšení ZK do OR.²⁰²

Každý společník se tedy podílí na ZK svým vkladem. V tomto směru představují vklady potřebné zdroje financování vlastní činnosti společnosti, jedná se o majetek, jež by společnost měla mít k dispozici pro vlastní potřebu. ZK je součástí vlastního kapitálu a v účetnictví je vykazován na straně pasiv.²⁰³

Ustanovení § 58 ObchZ má všeobecný charakter, vztahuje se jak na společnosti kapitálové, tak osobní, i zde se však vyskytují jisté odlišnosti. V.o.s. ZK nevytváří, a to ani v případě, kdy společenská smlouva stanoví vkladovou povinnost jednotlivým společníkům.²⁰⁴ K.s. sice ZK vytváří, jeho výše se však do OR nezapisuje. ZK s.r.o. se do OR zapisuje, jeho výši tvoří vklady jednotlivých společníků, přičemž výše ZK musí souhlasit s celkovou výší vkladů všech společníků. ZK a.s. je rozvržen na určitý počet akcií o určité jmenovité hodnotě, přičemž součet jmenovitých hodnot akcií musí dle § 157 ObchZ odpovídat výši ZK. Stejně jako u s.r.o. se jeho výše zapisuje do OR.²⁰⁵

Výše ZK se po dobu trvání společnosti zpravidla nemění, jedná se o veličinu konstantní. Ke změně výše ZK může dojít pouze na základě zvyšování či snižování ZK. Tento proces je v rámci kapitálových společností zákonem normován a dochází k němu jen tehdy,

²⁰² Srov. ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 224.

²⁰³ Srov. ELIÁŠ, Karel, BARTOŠÍKOVÁ, Miroslava, POKORNÁ Jarmila, DVOŘÁK, Tomáš. *Kurs obchodního práva: obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 38.

²⁰⁴ V literatuře panuje i názor opačný. Například J. Dědič uvádí, že v.o.s. vytváří ZK tehdy, stanoví-li společenská smlouva společníkům vkladovou povinnost.

Blíže viz DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář, Díl I, § 1 – § 92e*. Praha: Polygon, 2002. s. 354.

²⁰⁵ Srov. LOCHMANOVÁ, Ludmila. *Vybrané základní pojmy a instituty obchodního práva, I. díl, obecná ustanovení obchodního zákoníku a obchodní společnosti*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2005. s. 67.

dohodnou-li se na něm společníci (zákon vyžaduje kvalifikovanou většinu). Právní úprava změn výše ZK u osobních společností absentuje.

Společníci nemohou požadovat po dobu trvání společnosti, při zániku své účasti a dokonce ani při zániku společnosti jako takové navrácení svých vkladů, společnost nemá povinnost platit z poskytnutých vkladů úroky.²⁰⁶

Dle V. Smejkal je jednou z funkcí ZK funkce garanční, tedy poskytnutí jisté záruky věřitelům společnosti.²⁰⁷ U kapitálových společností by měla v OR deklarovaná výše ZK představovat možnost úsudku o rozsahu majetku společnosti, a tím také o její solventnosti. Hodnota ZK uvedená v OR může být ovšem zavádějící, nemusí totiž vypovídat o skutečném obchodním jmění společnosti. ZK může být nižší než skutečný majetek společnosti (jsou-li například podhodnoceny nepeněžité vklady), ale také vyšší (zejména tehdy, jsou-li nepeněžité vklady nadhodnoceny nebo společníci doposud nesplnili svou vkladovou povinnost). ZK se zpravidla snižuje v důsledku úhrady nákladů na založení společnosti a, jak již bylo řečeno výše, společnost jej také může v rámci svého hospodaření zčásti či zcela spotřebovat. Pojem ZK proto nelze zaměňovat s pojmem obchodní jmění.²⁰⁸ Výše ZK může mít ve vztahu k hospodaření společnosti jen mizivou výpovědní hodnotu, neexistuje jistota, že společnost má skutečně k dispozici prostředky odpovídající výši ZK.²⁰⁹

V rámci kapitálových společností je poměr vkladu k ZK určující pro velikost podílu, a tím také pro právní postavení společníka, tedy pro rozsah, v jakém vykonává svá práva a plní své povinnosti (např. právo na podíl na zisku, hlasovací právo, vkladová povinnost). Nejedná se ovšem o ustanovení kogentní, často se lze např. setkat s tím, že podíly společníků s.r.o. jsou stejné, byť společníci poskytli vklady různé výše. Počet hlasů, podíl na zisku, na likvidačním zůstatku či vypořádací podíl se nemusí nutně odvíjet od velikosti obchodního podílu.

Naopak v osobních společnostech platí zásada „co hlava, to podíl“, výše obchodního podílu je tak pro všechny společníky stejná a odvíjí se od jejich počtu. Uvedené platí také pro

²⁰⁶ Srov. POKORNÁ, Jarmila, KOVAŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář, I. díl*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2009. s. 281–283.

²⁰⁷ Jako další dvě základní funkce ZK V. Smejkal uvádí vliv při určování velikosti obchodního podílu a dále ZK jako měřítko zisků a ztrát společnosti.

Bliže viz SMEJKAL, Vladimír. Základní jmění a vklady do společnosti. *Právní rozhledy*, 1994, č. 6, s. 205.

²⁰⁸ Bliže viz SMEJKAL, Vladimír. Základní jmění a vklady do společnosti. *Právní rozhledy*, 1994, č. 6, s. 205.

²⁰⁹ Srov. ČERNÁ, Stanislava. Přehodnotí Evropa přístup k základnímu kapitálu? *Právní rozhledy*, 2005, č. 22, s. 817.

komanditisty, přestože je ze zákona stíhá vkladová povinnost. Jedná se ovšem o ustanovení dispozitivní, platí tedy pouze v případě, že společenská smlouva nestanoví jinak.²¹⁰

Od 1. 1. 2014 čeká soukromé právo rozsáhlá rekonstrukce, která se nese v duchu liberalizace. Ta se dotkne také ZK. ZK zůstává zachován, jeho definice je ovšem zjednodušena, když § 30 ZOK stanoví, že ZK je představován souhrnem všech vkladů.²¹¹

V ZOK také absentuje ustanovení normující, které z obchodních korporací vytváří ZK povinně. U s.r.o. lze tuto povinnost, dle mého názoru, dovozovat z § 146, které vymezuje náležitosti společenské smlouvy, mezi které patří také výše ZK. ZK a.s. se zabývá § 246 ZOK, jenž stanoví jeho minimální výši. Zákonná úprava k.s. se o ZK nezmiňuje, stejně jako dnes není jeho výše obligatorní náležitostí společenské smlouvy. Koncepce k.s. se ovšem nemění, vždy alespoň jednoho ze společníků stíhá vkladová povinnost a ručí za závazky společnosti omezeně. Domnívám se tedy, že k.s. bude i nadále povinně tvořit ZK jako souhrn vkladů jednotlivých komanditistů, popřípadě i komplementářů, bude-li jim společenskou smlouvou vkladová povinnost uložena.

Zásadně se změna ohledně ZK dotýká s.r.o., kde ZK ztrácí svou garanční funkci a věřitelé budou do budoucna chráněni jinými prostředky (např. test insolvence, pravidly podnikatelských seskupení apod.). Touto cestou se snaží zákonodárce dosáhnout zejména konkurenceschopnosti české s.r.o. s jinými, typově podobnými společnostmi v rámci EU.²¹²

²¹⁰ Srov. ELIÁŠ, Karel, BARTOŠÍKOVÁ, Miroslava, POKORNÁ Jarmila, DVOŘÁK, Tomáš. *Kurs obchodního práva: obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 39.

²¹¹ Srov. HAVEL, Bohumil a kol. *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou*. Ostrava: Sagit, 2012. s. 39.

²¹² Tamtéž, s. 84.

Závěr

Ve své práci jsem se zabývala institutem vkladu, tedy jedním ze základních pojmů obchodního práva, jehož význam je zřetelný nejen v rámci procesu zakládání a vzniku obchodních společností, ale také pro samotný vztah mezi společníkem a společností. Neopomenutelný je také dopad zákonné úpravy vkladů v praxi.

Hlavním cílem mé diplomové práce byl komplexní rozbor a zhodnocení stávající právní úpravy institutu vkladu. Tento cíl považuji za splněný, jelikož práce poskytuje ucelený pohled na danou problematiku. Ve své práci jsem nastínila několik praktických situací, při jejichž řešení vznikají nebo by mohly vznikat těžkosti, a uvedla různorodé (a velmi často také protichůdné) pohledy odborníků z teorie i praxe. Alespoň v krátkosti jsem názory autorit doplnila názorem vlastním. Je samozřejmé, že vzhledem k předepsanému rozsahu práce nemohla být některým problémovým aspektům věnována náležitá pozornost a byly zmíněny spíše okrajově.

Na úvod bylo nutné nastínit nejednost chápání pojmu vklad. V literatuře se lze setkat s trojím rozlišením, a to na vklad jako předmět vkladu, vklad jako vkladová povinnost a vklad jako součást ZK.

Předmět vkladu představují peněžní prostředky či jiné penězi ocenitelné hodnoty. Ovšem ne každá majetková hodnota je způsobilá být předmětem vkladu. Musí se jednat o způsobilý předmět soukromoprávních vztahů, jenž je převoditelný na jiného a je penězi ocenitelný. V mé práci jsou jednotlivé podmínky způsobilosti být předmětem vkladu podrobně rozebrány.

Podstatná část práce je věnována členění vkladů, a to zejména na vklady peněžité a nepeněžité.

Peněžité vklady jsou poskytovány především v českých korunách, zákon však nezakazuje ani poskytnutí peněžních prostředků v měně zahraniční. V rámci kapitálových společností pak ovšem vzniká nutnost přepočtení na měnu českou. Zde zmiňuji jednu z nedostatků stávající právní úpravy, která neuvádí, jaký kurs by měl být při přepočtu použit. Já osobně se přikláním ke kursu v době splacení vkladové povinnosti, protože se domnívám, že je tímto způsobem zajištěna právní jistota vkladatele.

Nepeněžitým vkladům věnuje ObchZ o poznání větší pozornost. V práci je vymezena problematika zjistitelnosti hospodářské hodnoty majetku, který se má stát předmětem nepeněžitého vkladu, a podmínka využitelnosti předmětu vkladu pro společnost ve vztahu

k předmětu jejího podnikání. Nemyslitelná je situace, kdy by byla do společnosti vložena majetková hodnota, kterou společnost nemůže vzhledem k předmětu svého podnikání využít, proto by ji prodala a získané prostředky využila dále pro vlastní činnost. V souvislosti s podmínkou hospodářské využitelnosti je v práci vytčena další mezera zákona, když zákon nestanoví, kdo je povinen na splnění této podmínky dohlížet. V úvahu přicházejí varianty dvě – dozor notářů, nebo rejstříkových soudů. Osobně se přikláním k variantě první. Dále je rozebrána rozdílnost názorů týkajících se hospodářské využitelnosti vkladů v podobě peněžité pohledávky.

S nepeněžítými vklady je úzce spojena povinnost jejich ocenění. Této rozsáhlé a velmi významné problematice je v mé práci vyčleněna samostatná kapitola. Ta se nejdříve zabývá oceňováním nepeněžitých vkladů znalci a následně věnuje pozornost výjimkám z oceňování, jež byly do ObchZ zakotveny implementací Druhé směrnice. V praxi jsou vedeny hojné diskuze ohledně metod oceňování. Jelikož je otázka metod při oceňování nepeněžitých vkladů zcela zásadní, nelze než doporučit, aby zákonodárce pro tyto případy stanovil přesná pravidla jejich používání. Od výběru metody ocenění se odvíjí zjištěná hodnota předmětu vkladu, jedná se tak, dle mého názoru, o otázku primárního významu, kde by neměl být prostor pro volné úvahy.

Dále se práce zabývá vkladem jako vkladovou povinností, přičemž je největší pozornost věnována otázkám zániku vkladové povinnosti jejím splněním a převodu vlastnického práva na společnost. Zmíněna je rozdílnost režimů splnění vkladové povinnosti vztahující se k jednotlivým předmětům vkladů (nemovitosti, věci movité, ostatní majetkové hodnoty) a rozdílnost splnění vkladové povinnosti spočívající v tom, zda je vklad splácen před, nebo po vzniku společnosti.

Vkladová povinnost může být obligatorní (stanovená přímo zákonem), nebo fakultativní (určená společenskou smlouvou). Uvedené hledisko členění vkladů je významné v souvislosti se zkoumáním vkladové povinnosti společníků jednotlivých společností. V práci je vytknuta zejména nejednoznačnost právní úpravy vkladové povinnosti komanditistů k.s. Jedná se především o otázku kadučního řízení, zmíněna je také polemika ohledně otázky, zda je nezbytné, aby byl vklad komanditisty dělitelný na celé tisíce, následně je nastíněna rozdílnost názorů týkajících se započtení pohledávky společnosti na splacení vkladové povinnosti a pohledávky komanditisty vůči společnosti.

V závěru práce se jen stručně zmiňuji o problematice sepětí vkladu se ZK a aspektech, které z něj vyplývají. Zajímavou je především otázka, zda může být ZK dostatečnou zárukou věřitelů společnosti. Práce se řešení této otázky věnuje poměrně obsáhle, jen ve stručnosti lze

nastínit závěr, že nikoli. Aby tomu tak bylo, musel by být v ObchZ zakotven zákaz nakládat s předměty vkladů, jež představují základní stavební jednotky ZK.

Domnívám se, že české soukromé právo stojí na prahu nové etapy. Zanedlouho nabudou účinnosti dva základní soukromoprávní předpisy – NOZ a ZOK. Proto byla jedním z hlavních cílů mé práce komparace ObchZ a ZOK a snaha odhadnout pozitiva a negativa budoucí právní úpravy.

Celá rekodifikace se nese v duchu liberalizace. Výjimkou není ani nová úprava korporálního práva a institutu vkladu. Liberalizace se projevuje např. v nové minimální výši vkladu komanditisty a společníka s.r.o., když u komanditisty není tato výše předepsána vůbec, v rámci s.r.o. činí nově 1 Kč. Zmírnění právní úpravy vkladové povinnosti v rámci s.r.o. a stanovení nové minimální výše jejího ZK mají úzkou souvislost s evropským právem. Při svém rozhodování vychází Soudní dvůr Evropské unie z myšlenky, že si občané Evropské unie mohou svobodně zvolit členský stát, jehož právní řád bude nejvíce vyhovovat jejich záměrům a představám, a zde svou společnost založit. Český zákonodárce se tedy touto cestou snaží zajistit konkurenceschopnost české s.r.o. mezi obdobnými společnostmi jiných členských států. Tento přístup je možné hodnotit velmi kladně. V opačném případě by mohla Česká republika ztratit možnost rozvinout a posílit národní ekonomiku prostřednictvím nově vznikajících společností.

Další radikální změnu představuje možnost poskytnutí nepeněžitých vkladů v podobě provedení prací a poskytnutí služeb, a to v rámci osobních společností. Zákaz prací a služeb vyplývá z Druhé směrnice, vztahuje se však pouze na společnosti kapitálové, současná česká právní úprava je tak přísnější. Tuto změnu hodnotím ovšem spíše negativně, dle mého názoru bude totiž velkým problémem oceňování.

Třetí klíčovou novinkou je způsob ustanovení znalce v rámci procesu oceňování nepeněžitých vkladů do kapitálových společností. Napříště nebude jmenován soudem, nýbrž vybírán samotnými zakladateli nebo statutárním orgánem. Domnívám se ale, že nová právní úprava nevyhovuje požadavkům Druhé směrnice, jež výslovně žádá jmenování nebo schválení soudem či správním orgánem.

Lze shrnout, že ačkoli byla právní úprava vkladu hojně novelizována a precizována, není současný stav zákonné úpravy zcela vyhovující. Obchodní právo však v nejbližší budoucnosti dozná zásadních změn. Zda budou tyto změny představovat úplné vyřešení současných nedostatků a mezer právní úpravy, ukáže až praxe a důležité slovo bude mít jistě také judikatura. Prozatím lze o kladech a záporech ustanovení ZOK pouze spekulovat.

Shrnutí

Diplomová práce Vklad (de lege lata a de lege ferenda) se zabývá právní úpravou institutu vkladu a poskytuje ucelený rozbor jeho stávající právní úpravy. Práce se snaží poukázat na některé z mezer a nedostatků současné právní úpravy a nastínit možnosti jejich řešení. V práci nalezneme komparaci obchodního zákoníku s ustanoveními zákona o obchodních korporacích a názory na klíčové změny, jež nová právní úprava vkladů do obchodních společností přináší.

Vklad je v první řadě chápán jako předmět vkladu, tedy majetkové plnění, jež poskytuje vkladatel jako budoucí nebo stávající společník společnosti za účelem nabytí nebo zvýšení své účasti v ní. Předmět vkladu přitom mohou tvořit peníze či jiné penězi ocenitelné hodnoty. Na základě tohoto zákonného vymezení se rozeznávají vklady peněžité a nepeněžité. S nepeněžitými vklady jsou ovšem spojeny další, zákonem stanovené podmínky. Předmětem nepeněžitého vkladu může být pouze taková majetková hodnota, která je způsobilým předmětem soukromoprávních vztahů, je převoditelná a ocenitelná a splňuje podmínku hospodářské využitelnosti ve vztahu k předmětu podnikání společnosti.

Vklad je možné chápat také jako vkladovou povinnost, přičemž ze tří možných pojetí tohoto pojmu je právě toto pojetí nejvýznamnější. Projevuje se v něm totiž vztah dvou významných institutů obchodního práva – společníka a obchodní společnosti. Vkladová povinnost neboli ilace se přitom skládá ze dvou povinností. První z nich je povinnost upisovací, na jejímž základě se vkladatel zavazuje vložit do společnosti určitou majetkovou hodnotu a společnost tuto hodnotu přijímá. Druhou povinností představuje povinnost uhrazovací, tedy předání předmětu vkladu společnosti a umožnění, aby k němu společnost nabyla vlastnické právo. Až teprve splněním obou těchto povinností je proces ilace perfektní. Splnění vkladové povinnosti není procesem jednotným, liší se v závislosti na tom, zda je předmět vkladu představován nemovitostí, věcí movitou či jinou majetkovou hodnotou, významnou je také skutečnost, je-li vklad splácen před, nebo po vzniku společnosti.

V souvislosti s provázaností institutu vkladu s institutem základního kapitálu se hovoří o třetím pojetí vkladu – vklad jako součást základního kapitálu. Vklad představuje základní stavební jednotku základního kapitálu, základní kapitál je bez vkladů nemyslitelný. Poměr vkladu k základnímu kapitálu je v kapitálových společnostech zpravidla určující pro velikost obchodního podílu jednotlivých společníků, a tím pro určení rozsahu, v jakém se podílí na

řízení společnosti a rozhodování o její činnosti. Diskutabilní může být funkce základního kapitálu spočívající v poskytnutí garance věřitelům obchodních společností.

V rámci komparace stávající a budoucí právní úpravy lze vytýčit klíčové změny, jež přináší zákon o obchodních korporacích. Jedná se především o možnost vložit vklad v podobě provedení prací a poskytnutí služeb týkající se osobních společností, změnu v oblasti oceňování nepeněžitých vkladů znalcem, kdy napříště bude znalec jmenován namísto soudem zakladateli či statutárním orgánem, novou minimální výši vkladů společníků společnosti s ručením omezeným, a tím i novou minimální výši jejího základního kapitálu a dále také zavedení institutu komanditní sumy pro komanditisty komanditní společnosti.

Summary

The master thesis called *Deposit (de lege lata and de lege ferenda)* deals with the rules of the institute of deposit and provides a comprehensive analysis of the existing legislation. The work tries to highlight some of the gaps and shortcomings of current legislation and to outline possible solutions. In this work we find a comparison of the Commercial Code and the provisions of the Business Corporations Act and opinions on key changes that new legislation of deposit brings to a company.

The deposit is primarily understood as the subject of the deposit, it means property transactions which provide the depositor as future or current partner of company to acquire or increase their participation in it. Subject of deposit can be money or other value valuable by cash. We can recognize cash or non-cash deposits, based on this statutory definition. Of course, non-cash deposits are linked to other conditions prescribed by law. The subject of non-cash deposit can be only the property value which is eligible under private law, is transferable and valuable and fulfills the condition of applicability in relation to the subject of company's business.

Deposit can be understood also as a deposit obligation while this concept is the most significant of the three possible understanding of this concept. It manifests the relationship between two major institutions of commercial law - a companion and a company. Deposit obligation consists of two obligations. The first of these is the obligation underwriting and it means that the depositor agrees to insert some property value into a company and the company accepts this value. The second obligation, the obligation to reimburse, means delivering the subject of deposit of company and allowing for the company to have acquired ownership. Just by fulfillment of both of these obligations the process of deposit obligation is perfect. Fulfillment of the deposit obligation is not uniform process, it differs depending on whether the subject of the investment is represented by realty, movable thing or other property value. And also significant fact is if deposit is paid before or after the establishment of the company.

In relation with interconnection of institute of deposit with the institute of capital we can hear about the third concept of deposit - a deposit as part of the capital. Deposit is the basic structural unit of capital, capital is unthinkable without deposits. The ratio of deposits to the basic capital for capital companies is usually determined by the size of the shares of each partner, and thus determination of the extent of participating in the management of the

company and deciding on its action. A function of the share capital of giving guarantees to creditors of companies may be questionable.

The comparison of existing and future legislation can pinpoint key changes brought by the Business Corporations Act. It is all about the possibility of a deposit in the form of execution of works and services related to personal companies, changes in valuation of non-cash deposit by an expert when an expert will be appointed by the founder or a statutory body rather than by the court, a new minimum amount of deposits of shareholders of limited companies and therefore a new minimum level of capital and also the introduction of a limited amount for limited partner of limited partnership.

Klíčová slova

Hospodářská využitelnost, know-how, ocenitelnost, obchodní společnost, podnik, pohledávka, spoluvlastnický podíl, vklad, vklad peněžitý, vklad nepeněžitý, vkladová povinnost, základní kapitál, znalec.

Keywords

Economic usability, know-how, appreciability, commercial company, enterprise, claim, ownership share, deposit, cash deposit, non-cash deposit, deposit obligation, capital, expert.

Literatura

Monografie

1. BARTOŠÍKOVÁ, Miroslava, ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Společnost s ručením omezeným*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006. 660 s.
2. DĚDIČ, Jan a kol. *Akciové společnosti*. 6. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2007. 920 s.
3. DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář, Díl I, § 1 – § 92e*. Praha: Polygon, 2002. 848 s.
4. DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář, Díl II, § 93 – § 175*. Praha: Polygon, 2002. 896 s.
5. DĚDIČ, Jan. *Právo obchodních společností*. 1. vydání. Praha: Prospektrum, 1998. 407 s.
6. DĚDIČ, Jan, KUNEŠOVÁ-SKÁLOVÁ, Jana. *Společnost s ručením omezeným z právního a účetního pohledu*. 1. vydání. Praha: Polygon, 1999. 751 s.
7. DRÁPAL, Ljubomír, BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád: komentář. I, § 1-200za*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. 1579 s.
8. DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. aktualizované vydání. Praha: ASPI, 2009. 936 s.
9. DVOŘÁK, Tomáš. *Komanditní společnost*. Praha: ASPI, 2004. 309 s.
10. DVOŘÁK, Tomáš. *Osobní obchodní společnosti ve světle rekonstrukce českého obchodního práva*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. 533 s.
11. DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. 2. přepracované vydání. Praha: ASPI, 2005. 518 s.
12. DVOŘÁK, Tomáš. *Veřejná obchodní společnost*. 1. Vydání. Praha: ASPI, 2003. 323s.
13. ELIÁŠ, Karel. *Akciová společnost: systematický výklad obecného akciového práva se zřetelem k jeho reformě*. Praha: Linde, 2002. 433 s.
14. ELIÁŠ, Karel a kol. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*. 1. vydání. Ostrava: Sagit, 2012. 1120 s.
15. ELIÁŠ, Karel a kol. *Občanský zákoník: velký akademický komentář: úplný text zákona s komentářem, judikaturou a literaturou podle stavu k 1. 4. 2008. 1. svazek, §1-487*. Praha: Linde, 2008. 1391 s.

16. ELIÁŠ, Karel. *Obchodní společnosti: Základní otázky*. Praha: C. H. Beck, 1994. 340 s.
17. ELIÁŠ, Karel, BARTOŠÍKOVÁ, Miroslava, POKORNÁ Jarmila, DVOŘÁK, Tomáš. *Kurs obchodního práva: obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. 538 s.
18. FALDYNA, František a kol. *Obchodní právo – MERITUM*. 2. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s. 2010. 1170 s.
19. HAVEL, Bohumil a kol. *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou*. Ostrava: Sagit, 2012. 287 s.
20. KOBLIHA, Ivan a kol. *Obchodní zákoník: úplný text zákona s komentářem: podle stavu k I. 4.2006*. Praha: Linde, 2006. 1554 s.
21. LOCHMANOVÁ, Ludmila. *Vybrané základní pojmy a instituty obchodního práva, I. díl, obecná ustanovení obchodního zákoníku a obchodní společnosti*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2005. 153 s.
22. LOCHMANOVÁ, Ludmila. *Základy obchodního práva*. 2. přepracované a doplněné vydání. Ostrava: Key Publishing, 2011. 310 s.
23. OVEČKOVÁ, Olga. *Obchodný zákoník: komentár*. 2. vydání. Bratislava: Iura Edition, 2008. 803 s.
24. PELIKÁNOVÁ, Irena. *Veřejná obchodní společnost: srovnávací právo obchodní*. Praha: Orac, 2002. 282 s.
25. POKORNÁ, Jarmila, KOVAŘÍK, Zdeněk, ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník: komentář, I. díl*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2009. 1115 s.
26. POLÁČEK, Bohumil, ATTL, Jan. *Posudek znalce a podnik*. Praha: C. H. Beck, 2006. 184 s.
27. SUCHOŽA, Jozef, HUSÁR, Ján a kol. *Obchodné právo*. 1. vydání. Bratislava: IURA EDITION, 2009.
28. ŠTENGLOVÁ, Ivana, PLÍVA, Stanislav, TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. 1447 s.
29. ŠVESTKA, Jiří, SPÁČIL, Jiří, ŠKÁROVÁ, Marta, HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník I. § 1–459. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. 1221 s.
30. ŽITŇANSKÁ, Lucia, OVEČKOVÁ, Olga a kol. *Základy obchodného práva*. 1. vydání. Bratislava: Iura Edition, 2009. 682 s.

Odborné články

1. BÁČOVÁ, Jana. Pohledávky jako předmět nepeněžitých vkladů do kapitálových společností. *Obchodní právo*, 2000, č. 5, s. 10–17.
2. CIHLÁŘ, Richard. Ocenění nepeněžitého vkladu znalcem. *Právní zpravodaj*, 2002, č. 2, s. 4–6.
3. ČERNÁ, Stanislava. Přehodnotí Evropa přístup k základnímu kapitálu? *Právní rozhledy*, 2005, č. 22, s. 816–823.
4. DĚDIČ, Jan. Způsob ocenění nepeněžitého vkladu do obchodní společnosti. *Právní praxe v podnikání*, 1997, č. 6, s. 29–30.
5. DĚDIČ, Jan, SKÁLOVÁ, Jana, HLAVÁČ, Jiří. Oceňování nepeněžitých vkladů a finanční asistence v novele obchodního zákoníku a účetní souvislosti (1. část). *Obchodněprávní revue*, 2009, č. 10, s. 278–288.
6. ELIÁŠ, Karel. K některým sporným otázkám souvisejícím s vklady do obchodních společností. *Právní praxe v podnikání*, 1996, č. 4, s. 1–7.
7. ELIÁŠ, Karel. K vymezení podniku v českém obchodním zákoníku. *Právní rozhledy*, 1993, č. 3, s. 75–78.
8. ELIÁŠ, Karel. Součást věci a příslušenství věci. *Ad notam*, 2007, č. 4, s. 103–109.
9. ELIÁŠ, Karel. Vklady do obchodních společností. *Právník*, 1994, č. 5, s. 397–413.
10. HAJN, Petr. Když nevíme, jak správně vymezit „know-how“. *Obchodněprávní revue*, 2010, č. 11, s. 313–316.
11. CHALUPA, Luboš. Prohlášení zakladatele o vložení nemovitosti do základního jmění. *Právní zpravodaj*, 2007, č. 8, s. 8–9.
12. KLVAČOVÁ, Kamila. Zvýšení základního kapitálu nepeněžitým vkladem třetí osoby u společnosti s ručením omezeným. *Obchodní právo*, 2001, č. 12, s. 2–8.
13. LASÁK, Jan. K nepeněžitému vkladu v podobě nemovitostí zatížených promlčeným zástavním právem. *Obchodní právo*, 2007, č. 11, s. 9–15.
14. LISSE, Luděk. Know-how v českém právním řádu. *Právní rozhledy*, 2003, č. 10, s. 503–507.
15. NESROVNAL, Jiří, SKÁLOVÁ, Jana. Vklad podniku nebo jeho části a daň z převodu nemovitosti. *Právní zpravodaj*, 2008, č. 4, s. 10–11.
16. PSUTKA, Jindřich. Vklad movitých a nemovitých věcí do obchodní společnosti v souvislosti s jejím vznikem podle § 59 a 60 ObchZ – několik občanskoprávních postřehů (1. část). *Obchodněprávní revue*. 2009, č. 11, s. 301–308.

17. RABANOVÁ, Michaela. Ke vkladu pohledávky do obchodní společnosti. *Obchodní právo*, 2000, č. 8, s. 14–26.
18. RABANOVÁ, Michaela. Podnik jako předmět vkladu do obchodní společnosti. *Obchodní právo*, 2000, č. 2, s. 8–17.
19. SEIFERT, Josef. Ocenění předmětu nepeněžitého vkladu. *Právní praxe v podnikání*, 1997, č. 9, s. 25–26.
20. SMEJKAL, Vladimír. Základní jmění a vklady do společnosti. *Právní rozhledy*, 1994, č. 6, s. 205–207.
21. TELEC, Ivo. Test pojmových znaků know-how. *Právní rádce*, 2008, č. 1, s. 69–72.

Judikatura

1. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. dubna 1997, sp. zn. 2 Tzn 19/1997.
2. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 20. dubna 1998, sp. zn. 1 Odon 132/97.
3. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. června 1999, sp. zn. 28 Cdo 133/2001.
4. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. února 2000, sp. zn. 32 Cdo 2963/99–94.
5. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. dubna 2001, sp. zn. 22 Cdo 1143/2000.
6. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. května 2002, sp. zn. 29 Odo 342/2001.
7. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 1. srpna 2002, sp. zn. 21 Cdo 2192/2001.
8. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. srpna 2002, sp. zn. 29 Odo 64/2002.
9. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. listopadu 2002, sp. zn. 22 Cdo 2773/2004.
10. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. března 2003, sp. zn. 29 Odo 717/2002.
11. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. září 2003, sp. zn. 31 Cdo 2772/2000.
12. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. dubna 2004, sp. zn. 22 Cdo 1836/2003.
13. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. července 2004, sp. zn. 22 Cdo 700/2004.
14. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. září 2004, sp. zn. 29 Odo 1173/2003.
15. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. ledna 2005, sp. zn. 29 Odo 224/2004.
16. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. ledna 2005, sp. zn. 29 Odo 870/2005.
17. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 2. listopadu 2005, sp. zn. 7 Cmo 209/2005–44.
18. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. listopadu 2006, sp. zn. 26 Cdo 2220/2006.
19. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. července 2007, sp. zn. 29 Cdo 1334/2007.

20. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. října 2007, sp. zn. 7 Afs 142/2006–59.

Právní předpisy

1. zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
2. zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
3. zákon č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů
4. zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
5. zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů
6. zákon č. 265/1992 Sb., o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem, ve znění pozdějších předpisů
7. zákon č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí České republiky, ve znění pozdějších předpisů
8. zákon č. 357/1992 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí, ve znění pozdějších předpisů
9. zákon č. 591/1992 Sb., o cenných papírech, ve znění pozdějších předpisů
10. zákon č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů
11. zákon č. 61/2000 Sb., o námořní plavbě, ve znění pozdějších předpisů
12. zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů
13. zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
14. zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech

Internetové zdroje

SKÁLOVÁ, Jana. *Nepeněžitě vklady do kapitálových společností* [online]. ucetnikavarna.cz, 31. 8. 2010 [cit. 17. listopadu. 2012]. Dostupné na <http://www.ucetnikavarna.cz/archiv/dokument/doc-d26165v34530-nepenezite-vklady-do-kapitalovych-spolecnosti/?#heading6>.